

Apocalypsje

Door Kamiel Verwer

Deel één

1.

In een groot consumptiewarenhuis, waar vanwege de hardnekkige economische recessie vooral de luxe-artikelen onverkocht in de schappen bleven staan, had een man zich aangesloten aan de rij die zich op de kleding-afdeling in de richting van een kassa kronkelde. De traagheid waarmee dit gebeurde maakte het de man mogelijk om rustig de allemansgarderobe in zich op te nemen, hetgeen hem van zijn verveling zou hebben afgeholpen als hij er niet al door en door mee vertrouwd was geweest. Uit stalen bakken puilden verfomfaaide t-shirts waarvan de labels met de oorspronkelijke prijs waren doorgekrast en met een rode stift waren overschreven. De t-shirts, die in zes verschillende kleuren voorradig waren, deden de man met de gedachte spelen, er een aan te schaffen, en hij zou zijn exemplaar uit één van de bakken hebben gevist als niet de rij achter hem inmiddels met meerdere mensen was aangevuld die hem het

ontsnappen onmogelijk maakten. De man voelde zich even warmer worden en kneep onwillekeurig in de stropdas die hij in zijn handen hield en hem kort daarvoor in de rij had doen aanschuiven. De dame achter hem, een vrouw van tegen de vijftig met een klein goudkleurig brilletje en haren die in de kleur van jeugdigheid waren geverfd, had het gemakkelijk te herkennen air van haastigheid, en zou de rij ogenblikkelijk weer hebben aangevuld als Vincent zijn plan zou hebben uitgevoerd. Mijmerend over de wiskundige precisie waarmee rijen voor kassa's zich plegen te gedragen, schoof Vincent, zoals de man zeer regelmatig werd genoemd, zich langs de nu onbereikbare t-shirts naar voren, het hoofd schuin naar boven gericht. Hoeveel mensen zouden het strakke Escher-achtige patroon waarnemen, dat zich tegen het plafond had afgezet tussen de reusachtige lichtbakken, de bewakingscamera's en de rookmelders, dacht Vincent. Plafonds worden eigenlijk nooit waargenomen, en zeker niet in warenhuizen, waar alles wat niet tot de koopwaar behoort door specialisten aan de aandacht van de klanten onttrokken wordt.

Vroeger had Vincent er weleens een spelletje van gemaakt zoveel mogelijk te ontdekken wat tot de vaste inboedel van de kooppaleizen behoorde, en dan naar de prijs te er to e en leunde achterbij het winkelpersoneel. ‘No, this item is not for sale’ hadden ze hem dan, soms lachend, soms verwijtend geantwoord. Brandblusapparaten, verboden-te-roken-bordjes, lichtelementen, rondslingerende verpakkingselastiekjes, het kind Vincent had er lol in te ontdekken wat niet verkocht kon worden in de tot betonnen ernst verheven kooptempels.

‘U wilde die stropdas afrekenen meneer?’ vroeg de juffrouw achter de kassa, waarschijnlijk voor minstens de tweede keer. Vincent deed zijn hoofd geschrokken naar beneden en stamelde door de waas van duizeligheid heen die de onverwachte hoofdknik hem had bezorgd van ja. Hij legde het klamgeworden ding op de toonbank en leunde achterover toen de juffrouw er met haar scan-apparaat een piepje aan ontlokte.

‘25 euro 95. zegels? Airmiles?’ Vincent had intussen zijn portemonnee uit zijn broekzak gehaald en rekende zwijgzaam af. Ook wanneer hij had geweten wat je met ‘zegels’ en

‘airmiles’ kon aanvagen zou hij er niet op zijn ingegaan, omdat hij als een gelijkgepoolde magneet werd weggeduwd van de kassa door de haastige vrouw wiens onverschrokken gelaat in Vincent’s groezelige blikveld de contouren van een grijs reptiel begon aan te nemen.

Met de stropdas, de enige zonder strepen die had had kunnen vinden en die zijn vriend Paul zou staan (die had als enig wens een das zonder strepen omdat hij toch geen zebra was, Vincent koos verstandig voor een neutraal symbool en niet voor de in Paul’s ogen verderfelijke kapitalistische iconen, niet voor de golf- en poloprentjes, ‘die gezapige decadentie van de moreel twijfelachtige uitbuitersklasse hoef ik toch zeker niet om mijn nek te binden?’ Op de das die Vincent uiteindelijk had gekozen, waren zwaluwen afgebeeld, met takjes in hun snaveltjes om een nestje te bouwen.), met de das liep hij naar het roltrappenblok, en liet hij zich rustig de drie étages naar beneden vervoeren, terwijl hij met korte tussenpozen gepasseerd werd door klanten die op de roltrappen omlaag denderden, en met hun hakken een oorverdovend gebons

veroorzaakten. Hij bedacht zich dat de rust die hij zichzelf bij het bezoek aan het warenhuis niet slechts gegund, maar bevolen had, dat die rust zijn gemoed ten goede zou komen. Gemoedsrust was een groot goed, schoot door zijn hoofd tegen de achtergrond van het zoemen en knarsen van de roltrap, daar zou hij nog weleens een handige jongen een octrooi op gaan aanvragen. Verdiept in dat soort overpeinzingen bereikte Vincent de begane grond waar hij langs de parfumafdeling liep en de diffuse walm van tientallen door ‘namen’ ontwikkelde geurwatertjes hem licht in zijn hoofd deed voelen toen hij de dubbele glaspuien bereikte waardoor het gebouw verlaten kon worden.

De dame met het gouden brilletje was hem net voor omdat ze de lift genomen had die vlak naast de glaspuien uitkwam. Vincent zag de vastberadenheid van haar tred in een ooghoek en hield vriendelijk lachend de glazen eur voor haar open. Ze keurde hem echter geen blik waardig en marcheerde langs hem heen naar de tweede glazen wand die direct aan de straat grensde. In Vincent kwam een verlangen op om de glaspuien

met een titatenslag te vergruizen en tussen de miljoenen flikkerende glassplinters zijn stem boven alles te verheffen: ‘omdat ik u liefheb! Omdat ik iedereen lief wil hebben! Onvoorwaardelijk! Ik ben verliefd op de mensheid, en ik wil dat die liefde zo reëel wordt dat ik haar weerschijn overal en altijd op alle gezichten terug kan lezen!’

Hij deed het niet, Vincent liet zijn hoofd zakken, en ving een glimp op van de weerschijn van zijn eigen gezicht, de ruwgeworden kin, de scherpe olijfgroene ogen, de smalle schedel die uitmondde in de haardos die al vele centimeters had moeten prijsgeven aan het hoge voorhoofd. Hij haalde zijn zonnebril van de kraag van zijn t-shirt, zette hem op en slenterde naar buiten, waar een dijk van zonlicht hem terugnam in de realiteit.

2.

Paul vierde zijn verjaardag sober, dat betekende dat hij naast zijn vriendin Sandra alleen zijn beste vriend Vincent had uitgenodigd, en slechts een enkel paar ballonnen dulde waarmee Sandra ‘vanwege het mooie ronde getal’ de feeststemming probeerde te ondersteunen (of forceren, zoals Paul’s interpretatie was). Vincent arriveerde strikt op tijd bij de ruime étagewoning van zijn vriend, en bonsde hoofdschuddend op de deur toen hij de letters ‘kapot’ naast de met bruin plakband bedekte deurbel onderscheidde. Sandra liet hem binnen en begeleidde hem met hartelijke kreetjes naar de enige grote kamer in de woning, waar hij de niet zo bescheiden gestalte van Paul ontwaarde.

‘Gefeliciteerd kerel’ zei Vincent die het plan had opgevat werk te maken van zijn opgetogenheid. Paul nam met een rustige hoofdknik het cadeau in ontvangst dat Vincent met donkergroen glanspapier had laten inpakken en van een bundel goud- en zilverkleurige draden had laten voorzien. Sandra zag vanaf de drempel haar vriend zijn geschenk uitpakken. ‘Eén

stropdas maakt nog geen zomer... hahaha'. Vincent, die gewend was aan Paul's eigenzinnige manier om erkentelijkheid uit te drukken, lachte met hem mee. Plotseling stond Paul op, gebaarde Vincent een stap dichterbij te komen, en omhelsde hem krachtig, waarbij hij hem op zijn rug trommelde. Vincent hield van deze speelse uitgelatenheid van Paul, die voor hem vooral een rustgevende betekenis had, omdat ze erop duidde dat Paul in een relatief makkelijk uit te houden fase van zijn manische depressiviteit zat.

Paul stormde naar de hoek van de kamer waarin zijn 'apparatuur' stond en legde Elvis in de CD-lade. 'Come on, dance to the jailhouse-rock with me' brulde hij, terwijl hij zijn nieuwe stropdas met een padvindersknoop zo om zijn hals bond dat hij blauw aanliep. Het ding, dat tot op zijn knieën reikte sloeg zich als een loden ketting tegen Pauls grote lijf dat begonnen was onvoorspelbare dansbewegingen te maken. Vincent, die uit een psychologisch handboek meende te weten dat hij 'de patiënt zoveel mogelijk zijn zin moest geven' imiteerde Pauls bewegingen op zijn eien stugge manier. Zo

dansten ze op de ‘greatest hits of Elvis Presley’, Paul met de onbezonnenheid van een kleuter en Vincent met half toegeknepen ogen om zijn tranen te onderdrukken, terwijl Sandra met haar armen over elkaar toekeek en niet kon beslissen of ze uitgelaten of vertwijfeld moest zijn.

Paul en Vincent kenden elkaar sinds hun studietijd, die ze aan dezelfde universiteit hadden doorgebracht, en waar ze elkaar bij een college over ‘filosofie na Auschwitz’ voor het eerst hadden gezien. De vraag naar het kwaad in de mens die tijdens dat college werd gesteld had hen beiden aangegrepen en ze hadden er een soort voedingsbodem in gevonden voor hun vriendschap. Vaak zaten ze diep in de nacht nog op gedempte toon met elkaar te praten op het studentenkamertje dat Vincent in die tijd bewoonde, en meestal probeerde één van hen aan te tonen dat de mens van nature goed of juist slecht was. Vooral Paul kon helemaal opgaan in die gesprekken, en hij was eens doodsbleek op een college verschenen omdat hij vijf nachten lang aan één stuk door had geschreven aan een opstel waarmee hij – tegen Vincents nuchtere twijfels in - de

natuurlijke goedheid van de mens probeerde aan te tonen. Het stuk werd niet serieus genomen en Paul was zo aangedaan dat hij enkele maanden daarna de filosofie opgaf. Paul en Vincent bleven goede vrienden, en ontmoetten elkaar wekelijks voor gesprekken die met het verlopen van de tijd, het vorderen van Vincents academische loopbaan en het toenemen van Pauls maatschappelijke ervaring steeds meer de vorm gingen aannemen van een vriendschappelijk verhoor, waarbij Paul zijn definitieve filosofie door de academische gerechtvaardigd wilde zien. Uit die tijd stamde Pauls standaardvraag, waarmee hij steevast de discussie met Vincent opende: ‘Wat zijn je bevindingen?’

Ook nu wachtte Vincent rustig af tot Paul terug zou kruipen in zijn stoel en het woord tot hem zou richten. Toen de rock ‘n roll-klanken van Elvis het gebouw echter hadden verlaten, toonde Paul geen interesse in de ‘bevindingen’ van zijn beste vriend, maar bleef stokstijf staan, als een beer die zich op het grijpen van zijn prooi bezint. Vincent hield zijn adem in, en richtte een snelle blik op Sandra, die met hangende schouders

achteruitschuifelde. Op dat moment barstte Paul los en riep schaterlachend ‘jullie denken dat ik gek ben hè? Ik ben hier de patient hè? Omdat ik me gewoon goed voel, GOED, maar dat zien jullie niet, jullie zien alleen allerlei drempels die ik overschrijd, allerlei gevaren die ik berepresenteer en allerlei maatschappelijk inacceptabelheden. Hahaha. Hoe noemen de deskundigen dat? Maniakaal?’

‘Manisch-depressief’ mompelde Vincent, terwijl hij op zijn lip beet uit zelfverwijt omdat hij niet overtuigend genoeg had gespeeld. Maar waarom zou hou ook toneelspelen tegenover zijn beste vriend? Paul haalde kort adem, liet zich in zijn stoel terugzakken en zei:

‘Over. Voorbij. Einde voorstelling. Hebben jullie bijgehouden hoe lang?’

Vincent knikte.

‘Zes songs. Achttien minuten’.

‘Rustig nou maar’ zei Sandra, die achter Pauls stoel was gaan staan om de stropdas die zijn luchtwegen afklemde los te maken, ‘we vinden wel wat. Vin, help eens, de knoop is te

strak.’

De das was zo strak gaan zitten dat ze de knoop er niet uit konden krijgen, en Paul nog blauwer werd.

‘Haal een schaar, snel’, zei Vincent haastig; Sandra rende naar de keuken en kwam terug met de tuinschaar die ze altijd voor de planten op het balkonnetje gebruikte. Met haar beide handen voor haar mond zag ze hoe Vincent de stropdas bij de achterkant van zijn nek behendig doorknipte, en Paul haast kokhalzend voorover viel om uit te hijgen.

‘Sorry van je das’ zei Paul, toen hij gekalmeerd was.

‘Jouw das’ antwoordde Vincent langzaam.

‘oké, mijn das. Mooi ding trouwens.’ Hij hield het verkreukelde stukje textiel glimlachend in z’n handen.

‘Kan je nog een *artwork* mee maken. Ah! Ik was trouwens vergeten te vragen, wat zijn je bevindingen?’

3.

‘Mijn bevindingen?’ herhaalde Vincent, terwijl hij zich op één van de zitkussens liet zakken, die Sandra op de vloer had klaargelegd. Vincent zuchtte en verslikte de droefgeestigheid die zijn gemoed bekreep, omdat hij er zich weer van bewust werd dat de openhartige vriendschappelijke gesprekken van zijn studententijd voorgoed tot het verleden behoorden. Zulke momenten van droefgeestigheid deden Vincent zijn tegenwoordigheid versterkt voelen; de contouren van alles om hem heen verscherpten zich dan, en probeerden zich vast te zetten in Vincents blik. Het heden weigerde toe te geven aan de gelijkvormigheid met alles wat er altijd al geweest was. Vincent had zich vaak afgevraagd waarom die zich juist aan hem opdrong wanneer hij droefgeestig was, en niet op momenten die het bewaren tot in alle eeuwigheid veel waardiger schenen. En hij had zichzelf evenzovaak geantwoord dat de menselijke geest zo niet werkt: juist de melancholie wil zich een eeuwigheid verzekeren, het pure genieten wil met het genotene ten onder gaan.

De melancholie maakte zich dus bijna van Vincent meester toen hij Paul tegenover hem zag zitten en de vraag naar Vincents bevindingen in zijn pretoogjes zag glinsteren. De indrukken van dit moment brandden zich in Vincents geheugen. Hij kon geen antwoord geven op Pauls vraag, maar wilde hem toch het genoegen van het vertrouwde ritueel geven.

‘Ik heb ontdekt’ begon hij voorzichtig, ‘dat hoe vager het beeld is dat een mens van God heeft, van een liefhebbende god bedoel ik dan, hoe vredelievender die mens is. Hij kan immers niet weten wat God zal goedkeuren, en wat hem in toorn zal doen ontvlammen. Daarom zal die mens dan heel voorzichtig en vredelievend handelen. Maar er schuilt ook een gevaar in: wanneer de mens helemaal geen godsbeeld heeft laat zich niet voorspellen of hij zich engel- of beestachtig zal gedragen.

Paul knikte wild, hij speelde het steeds klaar alles wat Vincent zei als een bevestiging van zijn eigen ideeën te begrijpen.

‘Jaja dat klopt’ zei hij, ‘we zijn als een filter in een reusachtig buizenstelsel dat begint en eindigt in één en hetzelfde bassin met bull-shit. Zal ik bijschenken?’

Vincent sprak nog een tijdje door, waarbij hij probeerde het ritueel niet door wetenschappelijkheid te verstoren, en de problemen die hem echt bezighielden maar te verzwijgen. Zijn uiteenzetting gaf Paul zijn bevestiging, en klaarde daarmee ook het gemoed van Vincent op. Sandra trok zich zwijgzaam in de keuken terug om even later weer te verschijnen met een fles Pastis en twee glazen op een plastic dienblad.

‘Neem je zelf niets?’ vroeg Vincent met opgetrokken wenkbrouwen terwijl hij zijn glas door Paul liet volschenken. Even zag hij in Sandra’s ogen een vonk van verstandhouding, en leek zich heel even te onttrekken aan het juk van gediensstigheid dat ze zichzelf had aangemeten. Zijn overpeinzingen over haar situatie duurden echter niet lang, want Paul stootte het las in Vincents hand hard aan met het zijne dat tot aan de rand gevuld was.

‘Prosit!’

Vincent keek verstoord op en knikte.

‘Ja.. proost. Op je dertig lentes.’

Ze stootten hun glazen nogmaals tegen elkaar en begonnen te drinken terwijl Sandra zich terugtrok in haar rol en de gemorste alcohol van de vloer dweilde. Vincent voelde zich ongemakkelijk: moest hij zijn jarige vriend zijn zin geven door met hem te drinken, of moest hij zich bekommeren om het lot van Sandra? En mocht hij zich wel inmengen in hun privé-aangelegenheden? Paul wist hem uiteindelijk door zijn natuurlijke overwicht ertoe te bewegen het samen met hem op een zuipen te zetten.

Steeds weer lieten ze hun glazen volschenken door Sandra, en steeds meer verdween Vincents tegenwoordigheid van geest om plaats te maken voor de roekeloosheid die de alcohol hem in zijn lijf plantte. Vincent merkte nauwelijks dat hij de controle over zijn stem begon te verliezen en meelalde toen Paul een dronkemanslied aanhief. Sandra verdroeg het gelal en bleef doorgang met het volschenken van de glazen, alsof ze de situatie tot een dieptepunt wilde dwingen, alsof de de hoop

koesterde dat er dan een zuiverende werking vanuit zou gaan. Toen ze zodoende weer ver voorover boog om Vincent bij te schenken, die immers nog steeds op het kussen zat, viel de laatste ineens de schoonheid van haar gezicht en haar zeer aantrekkelijke figuur op. Haar lange kastanjebruine haar hing verleidelijk langs haar gezicht, en bewogen Vincents blik naar de schaduwplekjes op haar hals, de welvingen van haar schouders en haar borsten (die Vincent bijna kon zien), en van daar naar de bijna rechte hoek die haar bovenlijf met haar slanke benen maakte, die kaarsrecht bleven staan toen ze heel even merkte dat ze werd bekeken. Paul was dit niet opgevallen omdat hij zowat in slaap was gevallen. Sandra speurde haar kans om zachtjes tegen Vincent te zeggen dat het erg fijn was dat hij was gekomen, en dat ze ernaar uitkeken hem weer te ontmoeten. Vincent knikte en stond op. Hij spoedde zich al naar beneden in het trappenhuis toen hij boven zich nog de zwalkende stem van Paul hoorde:

‘Ga je nu al weg? Hè, blijf nog even en drink er nog één.’

4.

Vincent kon zich in het duistere trappenhuis door de gammele leuninggen naar beneden laten leiden, zodat hij weliswaar met smerige handen maar zonder blauwe plekken de nachtelijke laan wist te bereiken die in zo'n overweldigende stilte was gehuld dat een geoefend oor het geluid van de vliegen die verschroelden tegen de flikkerende gloeidraden van de antieke straatverlichting moest kunnen horen en het vertwijfelde gefluister van de weinige krekels die in de versteende wereld overgebleven waren moest kunnen doordringen tot een eenzame nachtelijke wandelaar.

Vincent echter ontging dit, omdat zijn dronkenschap en zichzelf en zijn omgeving, zijn gedachten en het drekkige plaveisel dat zijn blikveld vulde, alles als een oorverdovend lawaai deed waarnemen. Hij moest zich steeds verder vooroverbuigen om zijn opgetrokken knieën zo naar beneden te kunnen rammen dat hij overeind bleef. Deze roes hield aan en Vincents wereld bleef bestaan uit een gitzwarte chaos met voorbijschuivende putdeksels, en met modder gevulde

oneffenheden, war hij als een rat in een tredmolen doorheen stampte. Toen zich in het toenemende gezang van vogels en het lichter worden van de lucht de ochtend begon aan te kondigen, was het directe gevolg van de alcohol in Vincents lijf uitgewerkt, en keerden langzaam zijn gedachten terug, al waren die nog getekend van dezelfde eentonigheid als zijn dronkenschapswereld. Vincent kon zich niet onttrekken aan de eerlijkheid van zijn diepste bedoelingen, en herhaalde voor zichzelf de woorden die hem kennelijk het meeste waard waren, ‘ik ben verliefd in de mensheid’. Zijn nergens voor terugdeinzende eerlijkheid liet hem echter juist deze dierbare woorden ervaren als louter klanken, zoals die bij miljoenen worden uitgestoten, en die geen enkele band hebben met het door Vincent zo fel begeerde ideaal. Het enige dat reëel was aan deze woorden was dat Vincent zich er zelf goed bij voelde, tenminste, in situaties die hij nu ervoer als zelfbedrog. Vincent vervloekte de woorden, die alleen zijn eigen genot schenen te kunnen bevredigen, maar ook de enige weg waren die zijn stoutmoedige begeerte naar onzelfzuchtigheid kon inslaan. Hij

voelde zich gedwongen een middel te gebruiken dat zijn eigen falen in zulke momenten van totale eerlijkheid aankondigde, en wilde zich verzetten tegen deze dwang van de taal door de woorden ervan langs te geven.

‘Laten we zwijgen’, sprak hij langzaam, ‘en elkaar liefhebben’, terwijl hij voortstapte door de ochtendschemering en steeds meer een rechte, gecultiveerde houding ging aannemen. Zijn geest, die ontwaakte met de grote stad, werd zich langzaam bewust van het uitzichtloze dilemma waarvoor hij zich had geplaatst en dat hij slechts in steeds nieuwe bewoordingen had uitgedrukt gedurende het laatste stuk van zijn wandeling. Terneergeslagen hield hij zijn pas in, en keek of er ergens een bankje in de buurt stond waarop hij kon uitrusten. Op het moment dat hij aan de overkant van de straat een zitplaats ontwaardde en ernaartoe wilde lopen, trof hem een doffe klap op zijn achterhoofd die hem het bewustzijn deed verliezen.

5.

Enkele uren lang werd het lichaam van de bewusteloze man door de langzaam aanzwellende mensenmassa in de straten van de wereldstad genegeerd. Pas toen Vincent zijn hoofd alweer bijna kon oprichten kwamen enkele nieuwsgierigen naderij, en richtten het woord tot hem

‘Wat doe jij hier?’

Vincent trok met z’n schouders in een poging duidelijk te maken dat hij daar zelf ook geen idee van had, en probeerde overeind te krabbelen om zijn gesprekspartners aan te kunnen kijken. Dit lukte maar ten dele, zodat hij hen leunend op zijn linker elleboog slechts een van pijn vertekende grimas kon bieden.

‘Ik geloof dat hij niet helemaal bij is’, zei één van de omstanders, wiens grove gezicht Vincent nu kon onderscheiden. Het was een groep bouwarbeiders die net in hun ochtendpauze genoten van hun sigaretjes; Vincent kon de steigers verderop zien staan, en glimlachte toen hij beseftte dat hij niets te vrezen had.

‘Een verlate feestganger’, opperde een ander, ‘stomdrunken in elkaar gezakt.’

‘Hij heeft het mooi bekeken, zoals-ie daar ligt, dat hoeven wij niet te proberen’, grapte een collega terwijl hij een peuk uitdrukte op zijn overall.

‘Ik zou het wel weten als ik hem was.’

‘Ik ook’, viel een ander hem in de rede, ‘er zijn al café’s die opengaan!’

De groep lachte vrolijk en maakte aanstalten om terug aan het werk te gaan, toen één van hen Vincent nog snel een sigaret toestak en hem met een vriendelijke hoofdknik gebaarde dat hij die graag aan hem afstond. Vincent stopte het staafje in zijn borstzak en probeerde zijn dankbaarheid uit de drukken door zijn zware oogleden heel even samen te knijpen, zijn mondhoeken omhoog te trekken en zijn gezicht een kort knikje te laten maken waarbij hem de gedachte door het hoofd schoot waarmee hij zich in zijn laatste wakkere momenten had bezig gehouden, die van zijn opgekropte liefde voor de mensheid. De bouwarbeider vond de onbeholpen plooiing van

Vincent's gezicht grappig, en kon dan ook zijn eigen gezicht niet in de plooi houden toen hij zijn collega's achternasnelde.

De vlaag van ruwe aandacht had Vincent goed gedaan, en het lukte hem op te staan hoewel hij niet zonder te hinken en inwendig te kermen kon weglopen. Het geloof aan de mensheid had zich in hem opgefrist, en dit geloof hield aan toen Vincent zijn linkerhand in zijn broekzak liet glijden zonder dat deze op zijn portefeuille of sleutelbos stuitte. De nieuw ontdekte tegenslag was zelfs merkwaardigerwijze aanleiding voor Vincent om dit geloof nog te intensiveren. Terwijl Vincent voortdacht met zijn linkerhand in zijn broekzak alsof hij de afwezigheid van zijn eigendommen wilde blijven voelen dacht hij daarover na.

Waarin geloofde hij eigenlijk? Dat medemensen elkaar, als ze er maar de kans toe krijgen, altijd zouden helpen in nood, ook als hun instincten hun eigenlijk een andere kant op stuwden? Nee, het ging niet alleen om helpen, het ging om meer, de idee mensheid waaraan ieder individu participeerde, of ze elkaar nu hielpen of niet. Was niet die mensheid waar Vincent zoveel

waarde aan hechtte, zijn hoogstpersoonlijke droom van harmonie tussen rijk en arm, rassen en volkeren, zijn idee dat de mens de dingen in de wereld zo betekenis kan geven, dat hij een kwalitatieve sprong voorwaarts kan maken, dat hij zich autonoom boven de zuigende en persende wereld van de biologie kon plaatsen – allemaal zijn, Vincents dromen, fantasieën, denkbeelden. Maar wat had hij concreet ervaren van zo'n mensheid? De ontelbare gezichten die weerloos en toch zo autonoom steeds opnieuw hun verhalen vertellen, hun verhalen moeten vertellen, niet anders kunnen dan hun verhalen vertellen, steeds weer. De gezichten van de mensen die Vincent elke dag tegenkam, op straat, in de metro, en waarvan hij zich soms niet meer kon herinneren dan kleine oneffenheden als een scheefstaande neus, hadden stuk voor stuk hun verhaal verteld, of eigenlijk: ze hadden hun verhaal ergens opengeslagen, zoals een boek op een willekeurige bladzijde wordt opengeslagen en net diep ingeademd om hun verhaal vanaf die plaats te gaan vertellen – als ze weer verdwenen, waren doorgelopen of uitgestapt. De gezichten

hadden steeds aanstalten gemaakt om hun verhalen te vertellen, reeds bij en korte wandeling door de metropol werd Vincent tientallen lopende verhalen gewaar, zonder ze ooit echt te kunnen vernemen. Maar daaraan ist een grotestadmens gewend. Het ging er ook niet om, alle verhalen warneembaar te maken, dat zou de stad in een helse kakafonie veranderen. Nee, de verhalen moesten stil blijven, een beetje raadselachtig. De miljoenen gezichten in de grote stad konden zich niet aaneensluiten om Vincent het ene verhaal van de mensheid te vertellen. Het moest en denkbeeld blijven, een geloof, iets wat door individuen beleden kan worden, en nooit de werkelijkheid. Vincent wist in ieder geval niet wat hij zich bij zo'n werkelijkheid moest voorstellen.

Verzonken in deze overpeinzingen, en nog steeds hinkend met zijn linkerhand in zijn broekzak, bereikte Vincent een metrostation van de lijn die hij gewend was te nemen. Hij moest zich voor het eerst in zijn leven vasthouden aan de leuning om de trap af te kunnen dalen naar de ondergrondse perrons, en merkte ook voor het eerst met wat voor spoed de

metroreizigers dat normaalgesproken doen toen hem een grote groep luidsprekende goedgeklede heren voorbijsselde, vermoedelijk afkomstig van een rijkbeschonken zakenlunch. Het dribbelende geluid van de vele hardleren zolen op de betonnen metrotrap werkte op Vincent, die zich stevig vastklemde aan de leuning, als een indringende klopmassage en bevrijdde hem van de roes van zijn kater, die hem tijdens zijn hinkpartij nog in de gelukzaligheid van zijn droombeelden liet verwijlen. Vincent voelde zich weer klaarwakker. Het lukte hem het perron te bereiken voordat de koele windvlaag van een metrotrein de stropdassen van de door Vincent geobserveere heren deed opspringen en in de rondte liet dansen. Vincent herinnerde zich hoe de stropdas die hij Paul had gegeven tegen diens grote lijf sloeg, als hij ermee door de kamer danste, en even glimlachte hij. Had hij niet een dwarsverband ontdekt, een betekenisverknoping die alleen hij kende, had hij niet een stuk verhaal geschreven, een uniek stuk... de metrodeuren gingen open en Vincent stapte hoofdschuddend in, zich ervan bewust dat de flarden

theoretische gedachten hem ervan weerhielden ergens echt bij stil te staan. Hij greep zich met twee handen vast aan de stang boven zijn hoofd en wachtte tot de metro zich versnelde. Plotseling schoot hem door het hoofd dat hij zonder zijn sleutels en identiteitspapieren vogelvrij was.

Vogelvrij. Vincent voelde een merkwaardig kloppen in zijn buik, dat zijn niet te weerouden analytische beschouwelijkheid wilde beschrijven als een mengsel van nieuwsgierigheid, angst en vreugde om datgene te ervaren waarover hij altijd theoretisch het hoogste woord had gevoerd. ‘De Vogelvrije’, herinnerde hij zichzelf spreken voor een groep jonge geïnteresseerden in het Instituut waar hij werkzaam was, ‘moeten we ons voorstellen als een mens zonder culturele optuigingen, als een wezen dat tot dezelfde biologische soort als wij behoort, maar geen menselijke maaksels als rechten, plichten, een nationaliteit enzovoorts heeft.’ Hij herinnerde zich het roodharige meisje dat iets over mensenrechten vroeg, en de lange theoretische discussie die ze toen hadden gevoerd. Hij had altijd met overtuiging en op soms bijna humorvolle toon zijn publiek weten te boeien, hij kende het gevoel hartstochtelijk de subtiele denkschema’s waarmee hij zo vertrouwd was geraakt door zijn jarenlange studie steeds opnieuw te doorlopen. Nu besepte hij zich dat hij nooit een

idee had gehad van de gevoelswereld van de mensen waarover hij had gefilosofeerd; dat hij niet bij benadering wist hoe het voelt om een vluchteling te zijn die op niets anders kan teruggrijpen dan op zijn eigen lichaam.

Vincent voelde versterkt zijn eigen lichaam, het kloppen in zijn buik, de zenuwachtigheid, zijn verhoogde concentratie. ‘Dit gevoel’, zijn denken maalde door, ‘is een fractie van wat de echte vogelvrije ervaart. Er is bijna bovenmenselijke kracht voor nodig om zo te overleven.’

Vincent kon niet anders dan zijn gevoelens zo grof te dramatiseren, hij kon zich niet onttrekken aan zijn denkschema van ‘bovenmenselijkheid’, een sterk geconcentreerd aftreksel van het culturele erfgoed dat hem dicteerde door de megafoon van zijn boekenwijsheid. Hij voelde zich als een verslaafde die zijn lusten alleen zo kan bevredigen door juist alles wat ze interessant maakt te vernietigen. Das was de juiste term: hij was verslaafd aan zijn intellectualistische lariekoek; hij nam de zware drug van de wetenschappelijke taal om zijn indrukken altijd binnen

handbereik te hebben, om ze af te kunnen drukken in opstellen die de ‘eigenlijke’ structuur ervan tot in het oneindige kunnen vasthouden; hij zette dagelijks de spuit van abstractie in zijn arm, die alle indrukken onderwerpt aan het ene criterium, het opperhoofd der abstracties, de eeuwigheid; hij slikte de pillen van de wetenschappelijke literatuur, kortom hij ervaarde zich als een junk, een ordinaire druggebruiker. Vincents gedachtencirkels, die hem vanaf zijn ontwaken als vogelvrije door het hoofd spookten, leken hem niet los te laten. De metro begon te vertragen, en Vincent merkte toen hij zich aan een andere stang vastgreep het koude zwet dat zijn overhemd aan zijn rug kleefde. Mensen stapten uit, lachend, groetend. Medepassagiers, passagiers van de metro. De lichten knipperden kort, iets met de stroomvoorziening. Mensen stapten in, medepassagiers onbezorgd pratend. Iemand stond op voor een oude dame. ‘Allemaal reizen we naar het oosten’ dacht Vincent. ‘Het kan me niet schelen wat al deze mensen gaan doen, nu, op dit moment reizen we allemaal naar het oosten. Als je een grens van noord naar zuid zou trekken

dwars door de stad precies door het punt waar dit metrostation is uitgegraven, dan zouden alle passagiers van deze metro bij het oostelijke deel horen, we zouden elkaar een beetje als één familie, de oost-familie, gaan zien. Zo zijn wel allemaal met elkaar verbonden.’ Vincent zag hoe een man van zijn krant opkeek en met een onvriendelijke blik zijn medepassagiers observeerde. ‘Dom gedachtenspelletje’, dacht Vincent, ‘Wat hebben deze mensen allemaal gemeen?’ Niets. De richting waarin ze reizen, dat ze in hetzelfde voertuig zitten? Dat laatste zou pas belangrijk worden als de metro een ongeluk zou krijgen en ze vast kwamen te zitten. Theoretisch zou het dan wel interessant zijn om te zien wie er de leiding zou nemen, of dat iemand zou zijn die in zijn beroep ook een leidinggevende functie had, of juist niet.

‘Ja, dat zou een mooi experiment zijn’, dacht Vincent, ‘de natuurlijke vorming van een groep met een leider. De verschillen tussen mensen zijn het interessantst, niet hun overeenkomsten’ besloot hij tevreden, terwijl hij ijverig met zijn blik de onderlinge verschillen van zijn medepassagiers

naging. Eén van hen was opgestaan, en haalde een plastic kaartje uit zijn zak waarop Vincent de naam van de vervoersmaatschappij kon herkennen.

‘Vervoersbewijzen alstublieft.’

De medepassagiers haalden gedwee pasjes en kaartjes uit hun kleren, die de conducteur in burger rustig bekeek. Toen de man een schuin oog wierp op Vincent, die in zijn besef geen vervoersbewijs te hebben was gaan blozen, meende deze een tevreden grijns op diens gezicht te herkennen.

‘Zo, en waar is uw kaartje?’ De man stond al voor Vincent.

‘excuseer ik had er niet bij stilgestaan maar mijn portemonnee is gestolen en...’

‘Direct met mij mee uitstappen.’

Bij de volgende halte gaf de man Vincent met een hoofdknik te verstaan dat hij achter hem aan moest komen. De controleur had een apparaat te voorschijn gehaald om de gegevens van de overtreder in te voeren.

‘Vincent Verwijlen. Bismarckstraat 41.’

‘Heb je contant geld bij je?’

‘Nee, ik zei toch dat alles...’

‘Identiteitsbewijs?’

‘...gestolen is.’

‘U krijgt een brief thuis met de boete. Binnen veertien dagen betalen. Omdat u geen persoonsbewijs bij u heeft, moet er ook aangifte worden gedaan bij de politie. U gaat naar het bureau in uw wijk, wij geven ze door dat u komt.’

De controleur was alweer doorgelopen toen Vincent zijn schouders ophaalde en de bundel zonlicht volgde die hem de metro-uitgang wees.

‘Als een automaat’ glimlachte hij toen hij trede voor trede naar boven hinkte en zich weer aan de leuning vastklampte. Hoe is het gelukgevoel dat Vincent plotseling overviel te verklaren?

7.

Het besef dat hij leefde. Natuurlijk, hij had zich dit weleens eerder beseft, bijvoorbeeld toen hij in rustige café's wachtte op zijn verlate afspraak en erover nadacht of hij wel of niet al iets moest bestellen. Als hij iets bestelde, en zijn afspraak kwam meteen daarna, kon het een akelig soort individualisme oproepen van 'ik zit hier en jij ziet maar wat je doet'. Aan de andere kant, als hij droog bleef wachten, dan zou zijn afspraak zich verplicht voelen tegenover de arme Vincent, die niemand anders kende en op hem of haar was aangewezen om iets te kunnen bestellen. Dat zou zijn afspraak met een ongemakkelijk gevoel kunnen opzadelen, wat hij natuurlijk wilde vermijden. Op dat soort momenten beleefde Vincent zijn bestaan. Hij ervoer zoiets, alsof hij in een lopende film zat die eventjes wordt stilgezet, en dat hij eventjes de gelegenheid heeft om tegen zijn manager te spreken.

'Vandaag alleen nog deze scène' zou hij kunnen zeggen, of 'Ik heb nog een leuke suggestie voor het script.' Natuurlijk was Vincent hier zijn eigen manager: dit maakte zijn besta-

ervaring deste fijner. Het as alsof niet meer alle momenten met constante snelheid door voorgebaggerde kanalen werden gepompt, maar alsof ze zich indikten tot een soort stroop, dat de kanalen van het leven daardoor dichtslibten en dat er nieuwe moesten worden gegraven. Het besta-gevoel had iets met vernieuwing te doen.

Vincent voelde nu, licht hinkend op weg naar het huis van Vincent Verwijlen, dus ook dat hij bestond. En hij schaamde zich inwendig voor de niet-aflatende gedachtenstroom die hem begeleidde. Zelfs als hij het gevoel vogelvrij te zijn, aan den lijve ondervond, kon hij niet anders dan piekeren over de manier waarop hij daarover nadacht. Hij was van zijn gevoelswereld afgesneden, door de woorden. Hoe heet zoiets ook alweer. Daar moet toch een wetenschappelijke term voor zijn, ana... Vincent beet op zijn tong, hard.

Maar zijn geluk hield aan. Hij had inzicht in de manier waarop zijn eigen doortrapte intellect hem de dingen liet ervaren. Hij kon de film even stil zetten en zichzelf toefluisteren dat wat zijn intellect ook besloot, dat al het

andere ook mogelijk is. Hij voelde zich verhoven en autonoom, verliefd in zijn eigen vrijheid, glimlachend naar de vogels die voor zijn steeds lichter wordende tred opvlogen, ja bijna huppelend als een kind tijdens het speelkwartier op school. Hij voelde een soort vrolijkheid die het geheel ontbrak aan redenen, zoals uit het niets ontsprong aan Vincents vogelvrijheid.

‘Hoe verklaar ik deze vrolijkheid?’ dacht hij, terwijl hij zijn dolzinnige voeten in bedwang trachtte te houden.’ Ik ben ik, Vincent, zoals gisteren in het koopwarenhuis, maar ik kan het niet meer bewijzen. Dat gebrek, die onmogelijkheid, dat betekent dat ik Vincent niet langer *hoef* te zijn. Ik kan Vincent Verwijlen zijn, of ook niet. Ik kan ervoor kiezen ik te zijn. Ik voel voor het eerst wat het is om vrij te zijn, dat dat betekent, hoe paradoxaal het ook klinkt, dat ik mijn vrijheid op me kan nemen – of ook niet. Nu had hij een verklaring voor het allerpersoonlijkste wat een mens kan bezitten, het vagevuur van de vrijheid voor zijn eigen vrijheid. Hij was gaan sneller lopen, alsof hij aan het malen van zijn gedachten wilde

ontkomen. Waarom kan ik dat niet uitzetten? Het heeft geen zin meer; de laatste woorden zijn me bekend, nog vrijer dan nu kan ik niet zijn, en omdat vrijheid het meest dynamische is van al onze gevoelens, zal ik onvrijer moeten worden als ik door wil gaan met voelen – ik zal moeten handelen.

Hij dwong zichzelf aan het praktische te denken en de weemoed over de vrijheid waaraan hij nu moest gaan inboeten te vergeten. Wat is praktisch? Voorzorgen treffen voor gevoelens van honger en kou. Hoe ging dat het snelste in een wereld waar hij niemand kon uitleggen wie hij was omdat hij dat niet uitsluitend meer was? Hij moest zich een toegang verschaffen tot een woning waar niemand anders hem het recht zou ontzeggen daar te verblijven. En dat kon alleen ‘zijn’ eigen woning zijn, waarnaar hij juist op weg was. Hij had zich weleens zorgen gemaakt over het gammele haakje aan het keukenraam, dat drie meter boven de grond via de regempijp gemakkelijk te bereiken was. ‘De eenvoudigste oplossing,’ dacht Vincent, ‘is bij mezelf inbreken. Morgen aangifte doen van diestel, en met de ambtelijke documenten uit de blauwe

map bewijzen wie ik ben, een nieuw paspoort aanvragen en alles achter me laten’.

Vincent bereikte zijn woning, liep door naar het achterhuis en voelde aan de regenpijp die muurvast zat. Schuw keek hij om zich heen en liet zich geruststellen door het pleisterwerk dat in de namiddagzon een onbeweeglijkheid uitstraalde, alsof Vincent in een schilderij was beland. Snel klom hij omhoog en duwde hard tegen het keukenraampje, dat inderdaad meteen meegaf. Vincent wrong zich door het krappe kozijn, waarbij enkele flessen op de grond kapot vielen, en liet zijn benen aan de andere kant zakken, tot hij in een plas met olie, azijn en glassplinters stond. De keukendeur stond open, er hing een penetrante sigarenlucht en verschillende andere details kwamen geenszins overeen met Vincents gewoontes. Met de rookwalm mengde zich een zware stem, die zo’n vanzelfsprekendheid uitstraalde dat Vincent er net zo weinig van schrok als van de monotone tv-stem die voor ons dagelijks terreurdaden en vergeldingsacties opleest.

‘Kom verder Verwijlen, en maakt u het zich gemakkelijk.’

8.

Vincent liep naar zijn slaap- zit- en studeerkamer waar hij het verzoek van de zware stem bedremmeld opvolgde. De gordijnen waren dichtgedaan en dikke rookslierten klommen tegen de muren omhoog. In deze troebele atmosfeer, die Vincent meer aan de Dag des Oordeels deed denken dan aan een gewoon rookcafé, ontwaarde hij de gestalten van drie heren van wie er twee hadden plaatsgenomen op het nepleren bankstel, terwijl één van hen was opgestaan en bij de deur had post gevat om Vincent het ontsnappen te verhinderen.

‘Sigaar?’ vroeg de woordvoerder van zo-even.

‘Nee dank u, ik rook niet’ stamelde Vincent.

‘Ach, toe?’

‘Nee dank u, echt niet’ zei Vincent verontwaardigd over de opdringerigheid van de man.

‘We kennen u Verwijlen’, klonk het was zachter, en de man haalde een stapel papieren tevoorschijn waarin Vincent zijn dagboeken en gedichten herkende.

‘Een amusant jong heerschap. Wat u daar allemaal denkt, het

lijkt wel de intellectuele historie vaneen heel volk.’

‘Van twee volken, die voortdurend met elkaar in oorlog zijn’
corrigeerde zijn metgezel.

‘Hebt u weleens geprobeerd uw gedachten te verkopen?’ zei
de man bij de deur.

‘Bent u daarvoor gekomen?’ vroeg Vincent, zich de situatie
enigszins realiserend. De heren lachten.

‘Voor zoiets onbenulligs?’

‘Maar u zei dat mijn gedachten zo bijzonder...’

‘En u gelooft dat?!’

Ze lachten nog harder, en Vincent voelde zich akelig.

‘Wat wilt u dan?’

‘Gaat u in uw keuken en bereidt u een goede maaltijd voor
ons’, zei de heer die Vincent het eerst had aangesproken.

‘En als ik dat niet doe?’ peilde Vincent. De man haalde een
aansteker tevoorschijn, hield die bij de bundel papieren en
keek Vincent scherp aan.

‘Zoals gezegd: we kennen u, Verwijlen.’

Vincent schrok. Als deze heren zorgvuldig hadden gelezen,

wisten ze veel over hem. Dan zouden ze weten dat die aantekeningen zoveel voor hem betekenden, dat hij ze ‘voor de eeuwigheid schreef, en ze belangrijker zijn dan alles hier in dit bestaan’ had hij bijvoorbeeld meerdere keren opgeschreven. Vincent schrok, als hij zich bedacht wat voor macht deze heren hadden, wat ze hem allemaal konden laten doen, en hij trok zich bedremmeld terug in de keuken waar hij piekerend begon groenten te snijden.

9.

Omdat de heren hem hadden verboden de keukendeur dicht te doen, werkte Vincent in de steeds indringendere sigarenwalm, die het hem onmogelijk maakte de geuren te onderscheiden van wat hij bereidde.

‘Als een automaat’ had hij die middag over de controleur in de metro gezegd toe hij zich glimlachend had overgegeven aan de roes van zijn superioriteit. De woorden spookten hem nu door het hoofd. ‘Als een automaat’ schilde hij aardappels, hakte hij spinazie, kookte hij eieren. ‘En als een automaat’, verzuchtte hij, voelde hij zich mistroostig. Wie waren die heren in zijn huis, en waarom waren ze daar? Vincent kon geen reden bedenken waarom ze hem, een normale wetenschappelijke medewerker aan een Instituut, die niets opzienbarends had gedaan, niets aanstootgevends had gepubliceerd, te pakken namen. Zijn laatste publicatie was bijna een jaar geleden verschenen in een vaktijdschrift, en Vincent kon zich niet meer zo goed herinneren waarover dat ging. Maar dat deed er ook niet zoveel toe: in het tijdperk

waarin hij leefde werd men naar zijn weten niet vanwege beschouwingen aangepakt. Zijn gedachtengoed kon hem onmogelijk op de brandstapel doen belanden, zoals dat in andere tijdperken met Giordano Bruno en Johannes Hus was gebeurd (er staat een standbeeld van Johannes Hus midden in Praag en er zit altijd een duif op z'n hoofd). Nee, hij werd niet vanwege zijn beschouwingen aangepakt. Maar wat had hij dan gedaan? Dat was juist het punt: Vincent had niets gedaan, hij had slechts beschouwd, geschreven. Hij had altijd verzuimd te handelen. Was het juist dit gebrek aan handelen, deze maatschappelijke passiviteit, die had veroorzaakt dat hij werd aangepakt? Wat een onzin! Er bestaan daar helemaal geen instanties voor. Maar waarom dan? Niets viel hem in, en zijn aandacht werd in beslag genomen door de maaltijd die dreigde aan te branden.

Vincent verdeelde wat hij had klaargemaakt over vier borden, en droeg ze op een dienblad de kamer in. De drie heren keken hem zwijgend aan toen hij hen hun borden overhandigde. Zelf ging hij op de grond zitten en nam zijn

bord op schoot. Eén van de heren kuchte, en gebaarde hem dat hij hem zijn bor ook moest geven. Zonder iets te zeggen schoof de man Vincents maaltijd over op zijn eigen bord en gaf hem het lege bord terug.

‘Een vreemd gerecht’ bromde de heer die naast hem zat terwijl hij met zijn vork door de maaltijd op zijn bord omspitte. De woorden bleven Vincent door zijn hoofd spelen, zoals hij die dag al vaker had ervaren.

‘Een vreemd gerecht, drie vreemde rechters, een vreemde berechting.’ Woorden. Allemaal woorden, toevallig met verschillende betekenissen. Zijn maag knorde. Hij bedacht zich, dat hij de namen van de heren niet kende, en het stond hem tegen ernaar te vragen; dus besloot hij hen eenvoudig bij die naam te noemen die op dat moment door zijn hoofd spookte, het Gerecht en zijn drie Rechters. De heren waren gemakkelijk te onderscheiden door hun lichamelijke kenmerken; één (de woordvoerder) had een uitzonderlijk zware stem, en ruim voldoende volume om die door Vincents bescheiden woonvertrek te laten dreunen, de man die bij de

deur had gestaan was bijzonder lang, en de derde verried dat hij mank liep toen hij naar het toilet ging. Vincent noemde hen zodoende de Zware, de Lange, en de Manke Rechter wanneer hij over het Gerecht nadacht. Natuurlijk waren dat niet hun aanspreektitels, maar die hoefde hij niet te verzinnen omdat de communicatie met het Gerecht volledig werd bepaald door zijn onderdanigheid, die geen aanspreektitels, volzinnen en hoffelijkheden, maar slechts hoofdknikken en ja-zeggen van hem vorderde.

Honger. Hij moest iets eten, en hoopte dat het Gerecht hem daarvoor de gelegenheid zou geven. Ze zouden hem waarschijnlijk niet toestan geld van zichzelf uit te geven, dus zou hij moeten bedelen of zelfs stelen – als ze hem al naar buiten lieten gaan. Ach, waarom liet hij zich zo meeslepen door het Gerecht? Waarom ging hij niet gewoon naar de politie?

‘We willen dat je iets voor ons koopt, Verwijlen.’

‘Wat? Euh, waarmee kan ik u van dienst zijn?’

‘Whisky. We geven je twintig euro en we verwachten je over

een kwartier terug met een fles goede Whisky. Denk je dat je dat kunt?’ vroeg de Zware Rechter.

‘Vanzelfsprekend.’, mompelde Vincent.

‘... of gaat meneer Verwijlen de politie vertellen wat hem is overkomen?’

‘Nee...’

‘Ach toe, wees eens eerlijk.’

‘Wat zou ik ze kunnen vertellen?’ vroeg Vincent. ‘Wie zou me geloven. Ik kan niet eens bewijzen dat ik Vincent Verwijlen ben.’

‘Je zou toch mensen van dat instituut waar je werkt kunnen opzoeken die je herkennen, of die Paul waarover je telkens schrijft.’

‘...en Sandra, die zoveel moet doormaken’ zei de Lange Rechter die Vincents dagboeken op schoot had genomen en ze driftig was gaan doorbladeren.

‘Maar wij merken dat, Verwijlen. Wij hebben overal oren’ lispelde de Manke Rechter, die zich wat onderuit had laten zakken.

‘...en dan is je huisje leeg, zijn je papieren weg en ben jij weer de arme naïve sukkel die je altijd al was, maar dan zonder bezittingen.’

‘Hoe weten jullie...’

‘Je wou het uitproberen?’ De Zware Rechter keek Vincent strak aan en stak hem een biljet van twintig euro toe. Deze mensen begrepen elkaar. Vincent had zich bang laten maken, en de Zware Rechter las in zijn ogen dat Vincent een slaaf was geworden van zijn angsten, en dus van hem, en zijn twee metgezellen.

10.

Buiten was de schemering reeds ingetreden, en Vincent liep met haastige stappen naar het benzinstation om zijn Opdracht uit te voeren, het bankbiljet stevig in zijn rechterhand geklemd. Hij zou geen fouten maken. Op hem kunnen ze rekenen. Hij zou het Gerecht al zijn redenen ontnemen om hem aan te pakken, en dan zou het vanzelf allemaal wel ophouden. De straatlantaarns knipten aan, en Vincent voelde een vreemd soort beschutting in zijn eigen schaduw, die zich dan weer meterslang voor hem uitstreckte, dan weer ineenkromp tot een anonieme grijze vlek vlak naast hem. De dingen op straat kwamen hem spookachtig voor, het scheen alsof alles plotseling kon uitrekken of inkrimpen zoals de schaduwen van de late voetgangers dat deden. Alleen hij, eenzame pelgrim in de duisternis, mocht niet verdwijnen. Hij moest zijn Opdracht voor het Gerecht uitvoeren, en kon het zich niet permitteren om uitgerekte of ingekrompen te worden.

Het kopen van de fles Whisky lukte Vincent moeiteloos, en hij keerde zelfverzekerd met zijn boodschap terug bij de drie

Rechters, die de fles uitschonken in de hoge glazen die ze in Vincents woning hadden gevonden, en die ooit een verjaardagscadeau voor hem van Paul was geweest. Een kerkklok luidde elf uur, en door het gedreun heen hoorde Vincent hoe het Gerecht met angstaanjagende geluiden de drank tot zich nam. Vincent was doodmoe, en wilde zich terugtrekken om te gaan slapen. Eén van de Rechters smeed een stapel kranten in een hoek van de keuken en gebaarde Vincent dat hij daar maar moest gaan liggen. Hij volgde het bevel op, en sliep in bij het luidruchtige en steeds eentonigere geronk dat hem vanuit de kamer tegemoet kwam. Hoewel hij had verwacht door dromen te worden overvallen, bleven deze uit. De eerste nacht als slaaf sliep hij heel vast.

Hij werd gewekt door de voet van de Lange Rechter, die in zijn zij porde.

‘Het ontbijt’ bedacht Vincent, en hij sprong overeind. De Zware Rechter doorboorde hem zoals de avond daarvoor met zijn ogen, en drukte hem een biljet in zijn handen dat hij, Vincent Verwijlen, ooit zelf had verdiend, in een realiteit die

hem nu paradijselijk scheen. In de frisse morgenlucht voelde hij zich als een kind dat boodschappen doet voor zijn autoritaire ouders, en hield hij zichzelf voor dat het allemaal wel meeviel. Hij liet zich enige gedachten door het hoofd gaan. Hij voere nu Opdrachten uit voor het Gerecht, hij was geen vrij man meer. Iedere meter die hij liep was een meter voor het Gerecht; in zijn hoofd ging de Zware Rechter altijd met hem mee en liet hij al Vincents handelingen voorafgaan door een luid bevel, dat Vincent steeds weer zonder bedenken opvolgde. Vincent voelde dat zo. Iets was hem ontnomen, maar wat? Hij kon nog steeds was hij vroeger gekund had, hij deed nog steeds wat hij vroeger deed, hij zou over een week ook weer naar zijn Instituut gaan (dat zouden ze hem toch wel laten doen?). Natuurlijk, hij was slaaf van het Gerecht, hij was niet vrij om te gaan waarheen hij wilde. Maar wat maakte het uit waarheen hij wilde gaan? Zijn leven had zich jarenlang afgespeeld tussen verduisterde eenkamerwoningen en zijn werkkamer met het hoge plafond aan het Instituut. Dezelfde metrogangen had hij honderden keren doorgelopen, dezelfde

stukken stoep, dezelfde supermarkten. En nu zou hij ineens onvrijer zijn, alleen maar omdat hij nu dezelfde dingen in Opdracht deed?

‘Vanwege het principe’ zei het fijne stemmetje in hem, ‘je hebt nu geen mogelijkheden meer, anders dan wat het Gerecht je beveelt.’ Vincent had genoeg van dit stemmetje. Hij wist het allemaal wel, vrijheid moet werkelijkheden mogelijk maken en mogelijkheden werkelijk, hij had de theorie vaak genoeg gelezen. Het was alleen, dat hij nu de wereld compleet anders ervoer, en de gebouwen, verkeerslichten, metrostations, stoepranden, étalages met halfaangeklede modepoppen en breed grijnzende varkenskoppen die vette worsten aanprezen, zwaar vervuilde perkjes met doornige struiken, straatlantaarns, op ooghoogte waren behangen met vodjes papier die vroegen naar betaalbare woningen in de stad en oosterse meditatiecursussen aanboden, snackbars die aan ondraaglijke walm over de straten uitspuwden waar Vincent altijd probeerde voorbij te lopen zonder adem te halen, de vele voorbijgangers met hun bezige gezichten en perfect gekamde haren, de

loslopende hond die hem 's ochtends toen hij zijn huis uitkwam altijd verwelkomde en met wie hij zich meer dan eens had geïdentificeerd ('twee simpele scharrelaars'), al die requisieten van het gestroomlijnde leven dat hij altijd gevoerd had, waren in Opdracht van het Gerecht doorgedaan alsof er niets aan de hand was.

Maar wat deed dat ertoe? Kwamen de andere mensen in de stad er beter vanaf? Hadden ze niet allemaal de stem van een Rechter in hun hoofd, van een bevelhebber die geen ongehoorzaamheid duldt? Alleen wisten ze het niet, ze leefden in de illusie zelf die bevelhebber te zijn. Maar hij, hij kon zijn bevelhebber tenminste identificeren, hij lieefde dichter bij de waarheid, zoals hij dat gewend was te zegen, en daarom viel het wel mee met zijn onvrijheid.

'Tja, zo kun je ook denken', verweerde een andere stem zich in hem, 'zo kun je altijd alles wel goedpraten.'

Vincent bevond zich ondertussen in een supermarkt, en bediende zich bij de schappen zoals hij dat gewend was; het enige verschil was dat hij nu veel meer kocht dan toen hij nog

alleen was. De kleurrijke waren stapelde hij in een wagentje met wiletjes, dat hij naar de kassa reeds, waar hij de waren er weer uithaalde en ze op een lopende band plaatste. Een uffrouw schoo de waren bliksemsnel onder een schan-apparaat, en las een totaalbedrag voor dat Vincent betaalde, waarbij hij wisselgeld in ontvangst nam en de kassabon om zich te kunnen verantwoorden voor het Gerecht, de spullen daarna in een draagtas deed en door de elektrische schuifdeur terug naar de straat ging.

De wereld houdt eenvoudig nooit op. Een wij lopen een stukje mee met de lopende band, niet ver, maar ver genoeg om te kunnen zien dat er zich achter ons alweer nieuwe mensen hebben aangesloten. Vincent droeg de tassen naar huis, en bekeek de voorbijgangers. Hij wilde weer mensen leren kennen, niet de eeuwige toeschouwer zijn, hij wilde deelnemen, hij had het gevoel dat hij dat nog nooit gedaan had. In dit fragment van zijn leven zag hij die dingen wat scherper Al die mensen, scheen hem, ervaren een soort zin in het leven. De meeste van hen ervaren uitsluitend succes als

zin, ze willen dus succesvol zijn en wat betekent dat anders dan: succesvoller dan anderen. Zo zoeken ze zich zonder ophouden tegenstanders uit om zich aan te meten, niet bewust maar onbewust natuurlijk. Vincent zag er een komedie in. De enige echter tegenstander die ons onophoudelijk begeleidt ij alles wat we doen, die ons echt kan raken omdat hij ons door en door kent, is geen mens maar de dood. Hoe lachwekkend dat al die mensen zich aan elkaar moeten meten om uiteindelijk toch allemaal door dezelfde dood verpulverd te worden! Vincent zag een beeld voor zich van een mierenhoop waarin zich de mieren aan elkaar maten, terwijl ze dondersgoed wistern dat ze allemaal verpletterd zouden gaan worden door een gigantisch rotsblok of een mensenvoet. Dat is komedie! En omdat er helemaal niets anders is op de wereld dan die komedie, is het de goddelijke komedie. Hij vond zijn inzicht niet eens pessimistisch, hij kreeg het zelfs aangenaam warm toe hij voor zichzelf herhaalde dat de mens een maf wezen is, een diersoort die uiteenvalt in twee ondersoorten: die zonder inzicht in de komedie die merkwaardigerwijs niet

in hevige depressie zichzelf verteert, en die mét inzicht, die merkwaardigerwijs niet in ononderbroken schaterlachen uitbarst.

Vincent was gaan zweten toen hij terug bij zijn woning kwam en bedacht zich hoe zijn cultuur, dat is de cultuur waarvan hij in de marge stond, op deze inzichten zou reageren. ‘Zo moet je niet denken’. Hij zag de geplooiden gezichten voor zich die zich voor de ernstige taak hadden gesteld een veronderstelde drenkeling terug te halen. ‘Ach’, dacht Vincent, ‘dat een waarachtige komedieliefhebber altijd onbegrepen moet blijven.’

11.

De Rechters lieten zich hun ontbijt goed smaken, en lieten zelfs wat over voor Vincent. De kamer was nog steeds verduisterd; Vincent begon al te wennen aan zijn nieuwe situatie, en vergat de absurditeit ervan. Voor onbepaalde tijd zou hij zo leven, maaltijden bereidend en anderszins diensten uitvoerend voor het Gerecht. Hij vroeg zich af of ze hem naar het Instituut zouden laten gaan, in de week die zou volgen, het zomerreces was dan afgelopen, en hij verbaasde zich weer over de vanzelfsprekendheid waarmee hij zijn rol tot dusver had gespeeld.

Hij bevond zich na enkele dagen vanwege een Opdracht op straat, lopend, en zoals we dat van hem gewend zijn piekerend over wat de onbewuste motieven voor zijn handelen zouden kunnen zijn. Was zijn karakter zo zwak; waarom had hij zich niet verdedigd voor het Gerecht? Hij wilde zich nestelen in zijn nieuwe situatie, scheen hem, zoals een kind zich nestelt in de baarmoeder en later in de armen van zijn moeder, zoals wij allemaal ons vastklampen aan het leven. Dat is ons oer-motief.

Daarom richten we voor onszelf gezellige huiskamers in, daarom vrijen we zo intiem met elkaar, daarom vertrouwen we onze doden knus behuisd aan de warme aarde toe. Vincent vindt dit motief herkenbaar, dat zich behaaglijk maken, de kunst om zich weldadig te voelen in het leven, al levende, is van groot belang. Maar, en daarom noemt Vincent het een kunst, dat kan om een mooie of op een lelijke manier. Hij kende kinderen die zich voorzichtig vastklemmen aan de rokken van hun moeders om beschutting te zoeken, en dat gaf hem zelf een warm gevoel. Maar hij kende ook (uit een film) een scène waar een kalend mannetje met een wanhopige grimas overspel aan het plegen was op zijn buurvrouw. Het was alsof dat mannetje zich wilde vastprikken in het leven, alsof hij hoopte vastgeklemd te worden in de vagina van zijn bedgenote. Zijn gelaatsuitdrukking had Vincent zo afschrikwekkend gevonden, dat hem koude rillingen over zijn rug gingen als hij eraan dacht. Misschien was het war dat de mens onherroepelijk door de angst voor zijn eigen dood is getekend, maar deze angst kon mooi of lelijk in de praktijk

worden gebracht, aldus Vincent.

Zijn gedachten lieten hem zoals gewoonlijk sneller lopen, en zijn aandacht voor de omgeving verliezen. Hij was in een drukkeres straat gekomen, overigens zonder het te merken, waar groentenverkoopers hun kraampjes hadden opgeslagen en hun harde stemmen door de menigte lieten rollen (er was één verkoper die ondanks zijn nauwelijks functionerende keelstem meeschreeuwde met de anderen en dat was heel ontroerend), waarvan Vincent langzamerhand een deel ging uitmaken. Medeburgers hadden al een aantal keren vermanend het woord tot hem gericht, omdat hij tegen de stroom inliep, toen hij hard geduwd werd door een indrukwekkend sterke man, zodat hij om overeind te blijven met harlekijnspassen zich dwars tegen de mensenmenigte in moest bewegen, wat hem echter slechts enkele seconden lukte, waarna hij wild met zijn armen om zich heen grijpend onderuit ging. In zijn val klampte hij zich per ongeluk vast aan de benen van een jonge vrouw, die daardoor ook uit haar evenwicht werd gebracht en begon te vallen. Terwijl Vincent door de strakblauwe lucht, die zich

soeverein boven de hoofden van verontwaardigde en uit hun element gebrachte toeschouwers uitspande, in beslag werd genomen kon de jonge vrouw niet anders dan met haar handen op zijn rug te leunen en met haar knieën de ondersteuning van het plaveisel te zoeken. Vincent verloor daardoor definitief zijn balans, zijn handen moesten in navolging van haar knieën naar beneden, zijn rug kapsijdsde zoals een oud zeilschip dat door piraten wordt overvallen, haar handen gleden uit en zochten tevergeefs naar nieuw houvast, zijn voorhoofd schokte door het vallen voorover en sloeg hard tegen de stenen, haar handen raakten ook de stenen en de val leek daarmee beeindigd.

De jonge vrouw zette zich op haar knieën naast de levenloze man en tikte hem zachtjes tegen zijn wangen, waarbij ze merkte dat ze haar handen behoorlijk had geschaafd en de wangen van de man rood werden van haar bloed. De omstanders hadden zich in tussen in een nette kring teruggetrokken, zoals metaaldeeltjes in magnetische velden dat ook plegen te doen. Ze voelde zijn pols, rustig, geen

noodgeval. Vincent kwam weer bij bewustzijn en richtte zich een beetje op, steunend op zijn ellebogen. De toeschouwers ervoeren hierin een beslissende vermindering van hun vermaak en begonnen langzaam door te lopen. De stoep had zich alweer met een mensenorde gevuld toen de jonge vrouw Vincent naar een rustiger deel, vlak langs de autostroom hielp.

‘Sorry’, begon Vincent, ‘ik was wat verstrooid.’

‘Al goed’ antwoordde het meisje, zoals haar jeugdig voorkomen door Vincent werd waargenomen. ‘Ik heb u ook laten vallen.’

‘Ik heb me eerst aan u vastgegrepen’ zei Vincent.

‘Maar u kon niet anders.’

‘Ik had me direct op de stenen kunnen laten vallen.’

‘Ben jij gek!?’

‘Weet je hoe laat het is?’

‘Half één.’

Vincent herinnerde zich aan de Opdracht, en wilde zich uit de voeten maken om het Gerecht te gaan dienen.

‘Er zit nog bloed op uw wang’ zei het meisje.

‘Dank je’.

Een open sportwagen sjeesde op dat moment met hoge snelheid de stoep op, vermoedelijk om een zeer voorlopige parkeerplaats te bemachtigen, en raakte Vincent en de jonge vrouw van achteren.

12.

Een schreeuwende en scheldende man was uitgestapt, en liep om zijn bolide naar de twee mensen, die naast elkaar op de grond lagen.

‘Shit!’ riep hij uit.

‘Wat is er?’ klonk vanuit de auto een vrouwelijke stem, naar het zich liet aanzien zowel de bijrijder als de bijslaap van het heerschap.

‘Twee voetgangers platgereden.’

‘Ach, die staan zo wel weer op.’

‘Nee nee, één heeft er bloed aan zijn hoofd.’

De man sloeg zijn armen over elkaar en zei iets luider: ‘zijn er gewonden?’

Vanuit de ronkende auto echoode het ‘ach laat nou maar’.

‘Ik kan toch niet zomaar...’

‘Kom nou, straks krijgen we er nog mee te doen.’

De man zuchtte en liep aarzelend terug naar zijn auto. Een voorbijganger vatte dit waarschijnlijk op als een teken, dat er een onbeheersbare conflictsituatie was ontstaan, en greep naar

zijn mobiele telefoon om de alarmdienst in te schakelen. Het heerschap, geleund tegen de warme motorkap van zijn sportwagen, die zijn spijkerbroek aangenaam verhitte in de kilte van de nazomerse windvlagen, de armen weer over elkaar, en Vincent die ondertussen weer wat overeind was gekrabbeld hadden in de gaten dat de politie was gewaarschuwd, en keken beide verontwaardigd naar de voorbijganger, die hen ongevraagd de mogelijkheid had ontnomen om de zaak in den minne te schikken. Het was een bejaarde man in een rolstoel, die met een licht trillende hand zijn telefoontje in het leren etuitje aan zijn bretels terugstopte, en zijn rolstoel een kwartslag draaide, het ding op de handrem etten en met de handen over elkaar de verdere verwickelingen afwachtte. De voorbijgangersstroom was behoorlijk afgenomen doordat de koude windvlagen waarschuwden voor de komst van regen. Enkele nieuwsgierigen herkenden in de geparkeerde rolstoel het begin van een geïmproviseerde loge en stelden zich naast de bejaarde man op, hun blikken wisselend tussen de dreigende regenwolken en het aardse

tafereel, dat hun misschien spektakel beloofde.

‘Laten we rustig op de politie wachten’ had de man met de sportwagen gezegd. Vincent knikte vaag; zijn aandacht werd volledig in beslag genomen door het meisje dat levenloos naast hem op de grond lag.

‘Valt er soms wat te zien?’ riep de man het selecte publiek toe.

‘Doe dat nou niet, laten we nou gaan’ jengelde zijn auto erachteraan. De man plantte zijn handen in z’n zij en bedacht wat het beste was. De politie kon elk ogenblik komen, en aanstalten om van het plaats-delict te ontkomen zouden hem alleen maar verdachter maken.

‘Heb je niet gemerkt de de politie is gebeld? Als we nu gaan ziet dat er als vluchten uit.’

‘Dan vluchten we maar, ik wil hier weg.’

‘Kan jij zeggen, jij heb nog nooit een boete betaald.’

‘Krijgen we dat weer, kun je niets beters verzinnen?’

‘Ik wed dat je niet eens weet wat dat kost, doorrijden na een aanrijding.’

‘O? Denk je dat? Wat dacht je van 128 euro 80?’

‘Hoe weet je dat?’

‘Gezien in de bankafschriften van je vorige betaling.’

‘Wat heb jij daar te zoeken, hè?’

‘We léven toch samen, dan wil ik ook weten waar het geld heen gaat.’

‘Dan vraag je dat toch gewoon, troela.’

‘Daar gaat het niet om.’

‘O nee, waar gaat het dan wel om?’

‘Om, om, dat we hier weg moeten Rob.’

‘En jij betaalt straks de boete?’

‘Die herinneren ons toch niet meer.’

‘Nee? Ik wed dat die ouwe in die rolstoel ons kenteken allang in zijn telefoontje heeft opgeslagen.’

‘O snuggere, je leest teveel detective-romans. Bejaarden doen zo niet. Mijn vader bijvoorbeeld...’

‘Jouw vader is dement.’

‘Kom nou niet weer daarmee aan. Daar heb jij geen idee van, hoe erg dat is.’

‘Zo bedoelde ik het niet, Jolanda, toe, laten we het hoofd koel houden.’

‘Mijn vader is mijn naam vergeten...’

‘Hééft mijn naam vergeten.’

‘Nee, is vergeten.’

‘Nee, hééft vergeten klinkt veel natuurlijker.’

‘Is...is... ach wat praat ik ook met je, zak.’

Het was zachtjes beginnen te regenen en Jolanda sjoerde de leren overkapping over hun auto, terwijl in haar roodgeworden ogen haar zoute tranen zich mengden met het prikkende zuur van de grotestadsregen.

Vincent had ondertussen zijn jas uitgetrokken en onder het hoofd van het meisje gelegd, waarbij hij voor zichzelf met de eerlijkheid speelde dat hij het ook een beetje voor de show deed. Het publiek reageerde in ieder geval met een goedkeurend gefluister; de man in de rolstoel maakte zich van hen los en reeds naar Vincent toe.

‘Is dat uw verloofde? Wees er maar zuinig op’ zei de bejaarde terwijl hij zich zover mogelijk vooroverboog om het

meisje te kunnen zien.

‘Nee’ schudde Vincent, ‘ik ken haar eigenlijk niet. Door een toeval...’

‘...toeval?’ herhaalde de man en in zijn ogen onder de opgetrokken wenkbrouwen zag Vincent de glans die daar alleen voorkomt waar een grandioze hoeveelheid levenservaring is samengebald.

‘Toeval is voor weglopers. Ik ben 87 en ik kan je vertellen jongen. Mijn broer en ik, we waren jong in de oorlog. We leefden in een groot gezin, tien kinderen, maar wij waren de oudsten, m’n broer en ik. We waren altijd op zoek naar Joodse onderduikers om in onze kelder te verschuilen, en we hebben er behoorlijk veel gered ook. Heb ik na de oorlog nog een lintje voor gehad, eigenlijk twee, maar ja mijn broer hebben ze in vijfenveertig te pakken gekregen. Wil je hem zien?’

De man wees op zijn bretels, waar Vincent boven het telefoon-etuitje inderdaad een koninklijke onderscheiding zag blinken.

‘We hadden iedere maand wel mensen in de kelder. Maar ik

zal je vertellen, onze buurman, de enige die het wist, zei altijd ‘dat is toeval, die paar families die jullie daar redden, en uiteindelijk worden ze toch allemaal vermoord.’

Onze buurman had ook een grote kelder, kon makkelijk een familie in, maar nee hoor, hij deed het niet. Bang dat hij gepakt werd. Nee, de geschiedenis moet zijn loop hebben. Trouwens, die buurman hebben ze vijfenveertig ook afgevoerd. Verwisseld met een ander. Weet je hoe ik dat altijd noem? De wraak van het toeval. Haha!’

Vincent keek op naar de man en stelde zich voor hoe hij wekelijks in het bejaardenhuis verhaalde over de wraak van het toeval.

‘Gelooft u dan dat er helemaal geen toeval bestaat?’

‘Dat is zo’n theoretische vraag, daar kwamen wij helemaal niet aan toe jongen. Wat echt telde was dat wij wisten dat we het ergens voor deden. Motivatie, daarbinnen.’ En hij wees op zijn voorhoofd. Hij werd onderbroken door de politieauto die, waarschijnlijk doordat de melding van de bejaarde stem veel dramatischer had geklonken dat bij het voorval paste, met

loeiende sirenes kwam aanscheuren en blauwe zwaailichten die de inmiddels aanzwellende regen een sprookjesachtige aanblik gaven.

Twee agenten sprongen uit de auto en informerden zich over wat er gebeurd was bij de man met de sportwagen, die daarvoor het meest in aanmerking leek te komen omdat hij nog steeds in bijna volle lengte tegen zijn motorkap stond geleund, de verkoeling van de regen en de afwezigheid van het echtelijk gejeugel (zijn vrouw was weggekropen op de achterbank) genietend.

‘Twee onoplettende voetgangers liepen plotseling op de weg. Ik kon niet meer op tijd remmen.’

Hij wees naar Vincent en het meisje, bij wie zich ook de andere agente had geschaard.

‘Goed, deze verklaring even invullen, alstublieft’ zei de agent en gaf Rob een klam formulier.

‘Pols zwak, stuur een ambulance’ zei ondertussen de agente die zich over het meisje had gebogen.

‘En wat is er met u?’ vroeg ze aan Vincent.

‘Ik ben ook geraakt maar niet gewond.’

Terwijl Rob in de politieauto zijn formulier invulde bleven de andere personen tamelijk bewegingsloos. Vincent was het alsof de film die ze speelden een moment werd stilgezet. Het was alsof het blauwe zwaailicht een soort camera was die hun gezichten vastlegde voor de eeuwigheid.

‘Ha, daar is de ambulance al?’ riep de agent, toen die met een noodvaart van de rijweg naar de stoep afweek en met gierende remmen naast de politiewagen stopte.

‘Alsof...’ mompelde Vincent, en schudde glimlachend zijn hoofd. Twee ambulancebroeders stapten uit, en voerden een brancard met zich me. Vincent liep hetn tegemoet, wat er meer moet hebben uitgezien als hinken omdat zijn been was gaan slapen door het lange neergehurkt zijn, en wilde hen naar het meisje voeren. Eén ambulancebroeder tilde hem op en manoeuvreerde hem op de brancard.

‘Wat ziet die eruit zeg’ zei hij en begon het bloed op Vincents voorhoofd te deppen, dat door de regen behoordlijk was uitgelopen en hem het uiterlijk van een zwaargewonde

gaf.

‘Nee!’ protesteerde Vincent, ‘met mij is niets aan de hand. Haar moet je hebben. Het is ook haar bloed!’

Hij probeerde zich los te maken van de brancard, maar werd er krachtig op vastgedrukt door de ambulancebroeder die kans zag om te laten zien dat hij ook een best stoer en mannelijk beroep had.

‘In een film zou ik nu een kalmerende injectie krijgen, en zou de patiënt-verwisseling definitief zijn’ dacht Vincent. ‘Maar dat is hier niet de bedoeling.’ Hij trok zijn benen ver op en strekte ze weer uit met al zijn kracht richting de ambulancebroeders, zodat hij als een wilde ezel schuin van de brancard af op de grond gleed.

‘Rustig aan man’ beet de ambulancebroeder Vincent toe, ‘ben je soms bang van ziekenhuizen? Hahaha.’

Op dat moment riep de agente ‘hierheen jongens, die heeft jullie meer nodig.’ De jonge vrouw werd op de brancard gehesen en naar de ziekenauto gereden. In het voorbijgaan vroeg Vincent de ambulancebroeder of ze konden uitzoeken

wie het was en of ze hem op de hoogte wilden houden.

‘Denk je dat we dat voor jou doen?’ grijnsde deze en verdween in de inmiddels stromende regen met de brancard, en passant nog één van de agenten iets toefluisterend.

13.

Vincent zuchtte en maakte zich op om terug te keren, toen de agent die net klaar was met Rob op hem toesnelde.

‘Hallo, we hebben graag dat u ook een verklaring aflegt.’

‘Is dat verplicht? Ik moet dringend ergens naartoe.’

‘Nou, het maakt de zaken wel een stuk gemakkelijker voor ons en niet dat ik me ermee wil bemoeien hoor, maar wat is er zo belangrijk? Gaat uw vrouw bevallen?’

‘Nee, ik heb geen vrouw. Ik word aangepakt’ liet Vincent zich ontvallen.

‘Aangepakt?’ vroeg de agent verbaasd.

‘Ach, weet u, het is niks.’

‘Jawel, dat zou ik graag willen weten. Door wie word je aangepakt?’

Vincent realiseerde zich at hij nu beter wat kon vertellen zodat hij snel verder kon. En bovendien: hoe kon het Gerecht weten da hij hier met een agent sprak?

‘Het Gerecht heeft bezit genomen van mijn woning, en ik moet Opdrachten voor hen uitvoeren, omdat andres mijn

intellectuele identiteit wordt uitgewist.’ Het klonk bijna bezwerend, en de agent wist niet hoe hij erop moest reageren. De bejaarde man, die intussen naderbij was gerold, en Vincent ook had verstaan, wist dat wil.

‘Kafka!’ riep hij uit, ‘dat las mijn broer ook zo graag.’

De agent had zich met zijn centrale in verbinding gezet om te vragen wat hij moest doen.

‘Wat een zot’ klonk de stem uit het krakende apparaatje nadat de bijbehorende politiechef op de hoogte was gebracht van de situatie.

‘Nee, je moet gewoon dat formulier hebben, neem ‘m maar gewoon hiernaartoe, ik wil wel eens zien hoe-ie eruit ziet, Brandsma.’

‘Sorry’ zei Brandsma tegen Vincent, we moeten je toch vragen mee te komen naar het politiebureau.’

Vincent liep mee naar de politieauto, dals als enige nog steeds zijn doelloze blauw over de verlate scène wierp. Een mengeling van angst voor het Gerecht, irritatie vanwege de onvriendelijke behandeling door het ambulancepersoneel en

het restant van zijn show-bewustzijn van zo-even maakten dat hij bij het instapten nog wat tegenstribbelde, en door de agenten op de achterank moest worden neergedrukt. De man in de rolstoel riep hem nog iets toe.

‘Regine’, geloofde Vincent te verstaan, ‘Regine heet het meisje, ik heb het op haar kettinkje zien staan.’

Tijdens de rit probeerde Vincent zijn kansen in te schatten. Hoelang zouden ze hem vasthouden? Wat ou het het Gercht kunnen zeggen? Of zou het Gerecht zijn straf al voltrokken hebben, de neerslag van de jarenlange aangelegenheid van zijn identiteit, voor de hele wereld behalve voor hem een verzameling waardeloze vodjes papier, al hebben verbrand? Zouden de Val, zoals Vincent zijn ongelukkige buiteling door de mensenmassa noemde, en zijn gevolgen voor het Gerecht definitief zijn falen hebben aangetoond? En omdat het Gerecht hem niet een instelling scheen die geriecht was op het verbeteren van zijn gedrag, of toegankelijk was voor argumenten die strafvermindering bepleitten, had hij niets meer te verliezen. Weer was hij vogelvrij, zoals enige dagen

geleden, toen ze hem nog niet hadden aangepakt. Hij drukte zijn zitvleugel onwillekeurig wat dieper in het koude leer van de achterbank, alsof hij uitdrukking wilde geven aan zijn berusting.

Het air van berusting begeleidde hem nog steeds toen hij met het hoofd voorovergebogen tussen de twee agenten het politiebureau werd binnengebracht. Daar werd hij meteen toegelaten tot de politiechef die hem bekeek met een nieuwsgierigheid die haar oorsprong vond in het feit dat hij zichzelf in zijn vrije tijd weleens trakteerde op een absurde vertelling. Vincent zag een man van midden veertig, het haar nog donkerbruin, een stvige neus, geschoeren met de onregelmatigheid die hem zijn verantwoordelijke baan oplegde, en voorzien van een bijzonder modieuze kwaliteitsdas.

‘Zo, meneer wilde geen verklaring invullen?’ begon de chef in een toon die zijn bedoelingen in één klap doorzichtig maakte. Het was Vincent natuurlijk bekend dat de klank van een mensenstem zeer veel zegt over de persoon en zijn

bedoelingen, dat was oude koek. Maar hier was het klankbeeld zo veelzeggend, zo rijk aan expressie, dat het Vincent bijzonder bezig hield. In vergelijking met het vertrowude klankbeeld in dit soort bureaucratische ondervragingen, een monotone klankreeks met een afrondende verhoging van zowel volume als frequentie, was hier sprake van bijne extatische kunstzinnigheid; iedere toon was verzadigd met uitdrukingskracht en dreef als het ware op het klanklandschap dat hem omringde. Het ‘wilde geen’ dat door iedere andere ambtenaar net zo zou worden uitsproken als ‘homogeen’ werd door deze politiechef tot een harmonisch miniatuur verheven, zo krachtig dat het hele spectrum van ervaringen die met ‘willen’ te maken hebben erin leek uitgedrukt. Ritmisch ws het zo precies opgebouwd, dat tegensprak leek uitgesloten.

‘Dat is het niet’ ontweek Vincent, zijn toevlucht zoekend in een zachte stem zonder pretenties.

‘Ik moest dringend ergens heen en...’

‘Ik ken uw fantasie’ overstemde hem genadenloos de

politiechef, ‘u voert opdrachten uit voor een soort gerecht dat u zich inbeeldt.’

‘..ik beeld het me niet in, het bestaat echt’ waagde Vincent contrapuntisch de overweldigende klankmuur te trotseren.

‘Zo, zo. Gerechtigheid is echter is waarvoor je bij ons moet zijn, en alleen bij ons, begrepen? Dat koop je niet bij één of andere sekte.’

‘Het is geen sekte’ zei Vincent, ‘en het heeft ook niets met dat soort gerechtigheid te maken waar u op doelt. Dat soort gerechtigheid dat uistroot over de stad als poedersuiker over een dampend stuk taart.’

‘Wat is het dan wel?’

‘Dat weet ik ook niet. Ik heb tenminste niet de pretentie om dat te weten. En het Gerecht mag misschien eigenzinnig zijn in wie ze aanpakken, hun willekeur is tenminste niet zo openlijk zoals bij dat bureaucratische gedoe hier.’

De politiechef krulde zijn lippen en liet er met een dof klakkend geluid lucht aan ontsnappen.

‘Dat bureaucratische gedoe hier’ herhaalde hij langzaam

knikkend, ‘constateert de belediging van een ambtenaar in functie’

‘...en ik constateer hier een totaal zinloze tijd- en geldverspilling’ wilde Vincent zeggen, maar hij bracht het slechts tot ‘O’.’Ik was noch niet klaar: het bureaucratische gedoe hier vindt ook dat u vrijuit kunt gaan, Verwijlen, omdat het ontbreekt aan afdoende bewijs van psychische of fysieke schade toegebracht aan de betreffende ambtenaar. Zo. Wat zegt u nu?’

‘Dank u?’

‘Ah. goed. Ah, dat formulier vul ik wel in, dan kan dat naar de administratie. Krabbelt u hier even?’

Vincent ondertekende het formulier dat de man hem aanreikte, en gaf het terug. De politiechef streepte zonder op het papier te kijken wat dingen aan en wierp Vincent daarna een voldane blik toe.

‘Dat hebben we afgehandeld. Ik zou zeggen, ik laat u naar huis brengen, of heeft het Gerecht daar soms wat op tegen?’

In de laatste zinswending klonk weer de spot door van zo-

even, en Vincent was teleurgesteld.

‘Ik ga liever alleen, dank u’ zei hij.

‘Je maakt me toch verdomd nieuwsgierig, Verwijlen’ drong het onvergelijkelijke vocaal van de chef door tot Vincent’s beleving, en iedere toon liet een spoor van angst na bij de laatste. De chef had een ander formulier uit een map gehaald en streepte op dezelfde manier wat vakjes aan. Vincent probeerde te oncijferen wat erop stond maar dat lukte hem niet direct.

‘Zo, je wilde weten wat dit is?’ vroeg de politiechef die zijn poging opmerkte.

‘Voor dit formulier heb ik uw handtekening niet nodig, haha. Wat is uw adres?’

Vincent noemde straat en huisnummer, en de man schreef die zorgvuldig op het papier.

‘Dit is nameijk een huiszoekingsbevel.’

Via de telefon werden twee collega’s opgeroepen, die even later verschenen.

‘Wat zoeken we?’ vroeg de één.

‘Deze meneer hier heeft het over een Gerecht dat bezit heeft genomen van zijn woning.’

‘Een gerecht? Een pizza ofzo?’

‘Nee, een soort rechtbank. Een waanvoorstelling, en jullie gaan hem daar even van afhelfen.’

‘Geen probleem. Hoe heet meneer?’

‘Verwijlen.’

‘Vincent Verwijlen?’

‘Ja, die.’

‘Maar die naam komt me bekend voor’ zei de agent.

‘Klopt, die zou zich komen melden omdat-ie heeft zwartgereden’ vulde zijn collega aan.

‘A-haa’ zei de chef, ‘nou dan gaan jullie maar vooruit naar zijn woning, dan stuur ik hem naar balie zes.’

De agenten namen het formulier in ontvangst en verdwenen. Vincent spookten allerlei gedachten door het hoofd. Wat zou het Gerecht doen? Hoe zouden ze reageren? Hij vreesde dat het Gerecht zijn falen allang zou hebben gemerkt, allang zijn geschriften zou hebben verbrand, en allang zou zijn

verdwenen, hetgeen zijn reputatie als waanzinnige definitief zou bevestigen.

14.

‘Wilt u hier even tekenen?’ Verdwaasd keek Vincent op en merkte dat hij voor balie zes had plaatsgenomen, een formulier had ingevuld waarin hij verklaarde dat hij had zwartgereden bij belofde de rekening te vereffenen met de vervoersmaatschappij. De vriendelijk lachende juffrouw had hem een balpen toegestoken en wachtten geduldig op zijn tegenwoordigheid van geest. Vincent krabbelde zijn voorletters op het formulier, knikte de vrouw gedag en verdween door de draideur naar buiten. Het was opgehouden te regenen en de namiddagzon – het was half vijf – kwam Vincent heel vriendelijk voor. Hij zou waarschijnlijk een omweg door het park hebben gemaakt als hij niet zo door zorgen om het Gerecht werd gekweld. Deze lieten hem de vertrouwde weg per metro afleggen, zonder dat hij zijn medepassagiers opmerkte, en zonder dat hij één moment aan iets anders dacht dan de drie Rechters, die hem nu vermoedelijk definitief hadden aangepakt.

Het huis waarin zijn woning was zag eruit zoals hij gewend

was, aan de huisgevel was niets te zien. Het trappenhuis, dat Vincent met een brandend gevoel in zijn buik besteed, was ook niet veranderd. Hij hoord rustig pratende stemmen en klikkende geluiden die hem aan foto-camera's deden herinneren. Zijn woningdeur was opengebroken, en hij moest een rood-wit geblokt lint passeren om in zijn hal te komen. De agent die hij op het politiebureau had gezien kwam hem hoofdschuddend tegemoet en stak hem een stevige hand toe.

‘Wilt u liever wachten tot wij klaar zijn binnen?’

‘Hoe bedoelt u? Is het zo schokkend? Vroeg Vincent in het duistere vermoeden dat zijn geschriften waren verbrand en het vuur de rest van zijn woonkamer ook had aangegrepen en in een maanlandschap had veranderd.

‘Nee, ik ben voorbereid, ik wil graag mijn woonkamer zien’ voegde hij eraan toe terwijl hij zijn tranen wegslikte.

‘Ok, het is uw keuze.’

De politieman leidde hem naar binnen en deed discreet een stap achteruit. De gordijnen waren geopend, en ook het raam stond wijdopen zodat een frisse wind door de woning woei. In

het helverlihte woonvertrek stond nog steeds Vincents nepleren bankstel, en sporen van brand ontbraken volledig. Schuin over het meubel lag het weggezakte lichaam van een grote, zwaarlijvige man, waarin Vincent met uiterste verbazing de Zware Rechter herkende. Op de grond lag de Manke Rechter met naast hem vier lege flessen Whisky. De Lange Rechter lag tegen de wand en maakte een raar knorrend geluid. Wat toga's hadden geleken bleken versleten jacks te ijnen wat Vincent was voorgekomen als de voorname hoofdtooi van de Rechters bleek vettig samengekleeft onverzorgd haar te zijn. Het Gerecht bestond uit drie zwervers. De agent trad naar voren.

‘Lamgezopen. Volledig lamgezopen.’

‘Wat gaat u nu doen?’ vroeg Vincent.

‘We sluiten ze voorlopig op en controleren ze op alcoholvergiftiging.’

Zijn collega's namen de drie Rechters over hun schouers en droegen ze naar beneden. Voor de Zware hadden ze een brancard nodig.

‘Redt u zich hier?’

‘Ja hoor, geen probleem’ zei Vincent, ‘gaat u nou maar.’

De agent knikte en gaf Vincent ten afscheid nog een formulier.

‘U kunt een slotenmaker zoeken en met deze verklaring draaien wij op voor de kosten.’

Vincent knikte en liep met de man mee naar de voordeur. Toen de politiemensen weg waren ging hij terug zijn kamer in, zette zich op zijn bank en gaf zich over aan zelf-reflectie.

Deel twee

15.

Waarom had hij dat Gerecht verzonnen? Hoe kon hij drie doodgewone zwervers voor Rechters aanzien die over hem te oordelen hadden, en niet over zijn kleine nalatigheden in het leven van alledag, maar over zijn meest uiteindelijke, diepste en meest private waarde als mens. Hij had daar blijkbaar behoefte aan. ‘En behoeften zijn ervoor om bevredigd te worden.’ Riep een geestdriftig stemmetje in hem. ‘Dus waarom niet?’ Ja, waarom niet. Ze konden zeggen wat ze willen, die politiemensen die zijn zaak hadden afgehandeld en nu waarschijnlijk met elkaar om het hardst lachten over die zot en die zwervers terwijl ze het glas hieven in de avondschemering. ‘Ik ben een fantast, en fantasten zijn een gevaar voor zichzelf.’ Vincent was altijd trots geweest op zijn rijke fantasie, of beter: hij was trots op zijn fantasie tegenover zichzelf geweest, te trots om zich met anderen te meten. Wat was er van al die trots over? Hij was nu in staat ordinaire inbrekers als Rechters waar te nemen, straks zou hij nog varkens voor bestuurvoorzitters gaan houden. Zijn verbeelding

was duidelijk te ver doorgeschoten, en zou hem nog eens te gronde kunnen richten. Maar wat dan nog? Hij stond tenminste zelf aan de basis van zijn verbeelding. Hij riep zich in herinnering hoe de maatschappij met verbeelding omging en zag vooral de televisiereclame's die het genot van verbeelding aanprezen, waarvan de meest pijnlijke en agressieve was: we create your imagination. Dat had Vincent altijd rillingen bezorgd, en een paar jaar geleden zou hij met enthousiasme hebben proberen te *bewijzen* dat een samenleving waarin niet iedereen eerste en laatste schepper van zijn eigen verbeelding is een zieke samenleving is. Verbeelding is dat deel van het vooruitgangsgeloof dat we niet kunnen missen. Wanneer we dat kunstmatig gaan reproduceren of door goedkopere surrogaten gaan vervangen, dan wordt de behoefte aan het andere deel van het vooruitgangsgeloof, de niet te stoppen techniek die uiteindelijk de mensen tot slaven van de machines maakt, des te groter. En dat is gevaarlijk. Vooruitgangsgeloof moet er in overvloed blijven, anders zal de technische inlossing ervan

des te meer schade aanrichten. Vinent stelde zich om zijn gedachten voor zichzelf aanschouwelijk te maken een scoutinggroep voor, waar de jonge leden bij hun inwijding niet de goudeerlijke romantiek van Baden Powell opzeiden, maar zinnen als ‘Alles wat in de wereld gebeurt, hoort ook zo’ of ‘Alles wat wij gaan doen is al eens eerder gedaan.’, of ‘Alles wat wij gaan doen maakt geen enkel verschil.’ Was het voorstelbaar? Lange rijen jongens en meisjes die met opgestoken vingers dit soort eden zwoeren, en zich later insignes op hun uniformen zouden laten spelden die ze vol trots aan hun ouders lieten zien? Kinderen die samen leren touwknopen en kampvuren bouwen, die zich voorbereiden op een reis naar een onbekend land waar andere kinderen zich vol verwachting op hun komst verheugen. Kinderen die hun eerste onevenaarbare vriendschap ervaren als ze samen spannende tochten ondernemen of de toorn van de leiding trotseren om in het verboden terrein van de slaaptenten van het andere geslacht te sluipen, of samen te ontdekken hoe je zelfs van aardappels iets smakelijks kunt bereiden. Vincent vulde zijn

gemoed met jeugdherinneringen, en hij kreeg geleidelijk aan weer wat meer respect voor zichzelf en zijn uit de hand gelopen fantasie.

Hij had een zaterdag en een zondag om de gebeurtenissen te verwerken en zich voor te bereiden op zijn gang naar het Instituut. Maar hij maakte zich zorgen over zijn realiteitszin, hoe kon hij die zo ver afstand van de werkelijkheid zijn gekoesterde abstracte liefde voor wat hij de mensheid noemde, die werd gevoed oor taferleen van kirrende ouders, verliefde grootouders, en eigenwijs kijkende kinderen die hij bijna iedere dag waarnam, hoe kon hij die liefde in de praktijk brengen? Hij bladerde zijn wetenschappelijke teksten door, de neerslag van zijn arbeid aan het Instituut, en glimlachte bitter. Het kwam hem voor alsof hij al die tijd de verkeerde dingen had onderzocht. Hij had commentaren geschreven bij definitieve oordelen van vroeg-middeleeuwse geleerden. Hij had zich afgevraagd of hun navolgers hen goed hadden geïnterpreteerd, en of de definitieve oordelen van die navolgers geldiger waren dan de primaire teksten, zoals hij ze

altijd had genoemd (dat woord 'primaire' had hem altijd hartverwarmend geklonken). En had hij niet het Gerecht verzonnen toen hij er de kans toe kreeg, dat definitief over hem moest oordelen, omdat hij onbewust vond dat de niet-definitieve oordelen hem onwaardig waren? En zo werd hij geleidelijk overmeesterd door een hekel aan al het definitieve.

16.

Niet overdrijven, Vincent! Misschien kun je het niet helpen. Maar je hoeft niet het ene extreem voor het andere te ruilen. Ben niet bang dat nu we je ontmaskerd hebben, dat je voor ons hebt afgedaan. We hebben besloten dat je interessant genoeg bent. We willen over jou ervaren, over de wijsheden en dwaasheden die in zou zijn verenigd. We lezen het niet na in die duizenden boeken waarvan hij het misschien hebt ogestoken. Dat heeft geen zin. Hij bent veel meer dan een mozaik van al die miljoenen gedachten. Geloof je ons? Waar onze interesse vandaan komt, wil je weten? Dat zullen we je zometeen verraden. Beloof ons eerst dat je jouw fantasie gaat leren te beheersen. Doe er dagelijks oefeningen voor. Daarin vraag je je af of je de definitie kent van wat je zoor je ziet. En als het iets abstracts is, neem er dan een actuele krant bij, dan kun je zien hoe wij dat hier definiëren, wij in de werkelijke wereld. We hebben het beste met je voor. Wat we je nog verraden moesten: we voelen ons soms ook een beetje eenzaam. We stellen het op prijs jouw onbeholpen worsteling

van zeer dichtbij te kunnen ervaren.

17.

Toen de maandag aanbrak had Vincent zo'n uitgerust gestel dat hij woelend in zijn bed wachtte tot de wekker afging, die hij had gezet om het nieuwe hoofdstuk van zijn leven met regelmaat te kunnen beginnen. Hij deed wat hij gewend was, wast zich, scheerde zijn kin nadat hij een koffiefilter en koffiempoeder in de machine had gedaan, en de machine had ingeschakeld. Zo kon hij vanuit de badkamer horen hoe de koffie pruttelde. Hij had nu ook, om zijn metamorfose bescheiden te vieren, en om de laatste walm van het Gerecht te camoufleren, een eitje gebakken (van A-kwaliteit, dat spreekt voor zich). Hij had daarvoor een mengsel van echte boter en olijfolie gebruikt. Alleen boter is te romig, en alleen olijfolie is te dominant. Belangrijk is, dat de boter dat de boter niet te bruin is en de olijfolie niet te veel walmt op het moment dat je het eitje in de pan doet., anders smaakt het al gauw aangebakken. Het eitje kun je het beste breken door er met een stevig mes tegenaan te tikken (als je het tegen de rand van de pan slaat kan er eiwit langs de rand van de pan gaan druipen

en zelfs in de vlam terechtkomen waar het dan verbrandt met een stank die de opgebouwde eetlust danig omlaagschroeft). Vincent durfde het aan om intussen versie broodjes te halen: hij lette er natuurlijk wel op dat hij de vlam onder het eitje eerst op klein draaide. Met laagvuur kon er niets gebeuren, wist hij. Inderdaad zag alles er nog hetzelfde uit toen hij terugkwam met drie verse broodjes. Deze sneed hij met een scherp broodmes in het midden door. Doe je dat met een gewoon keukenmes wat toevallig in de buurt ligt, dan zul je zien dat het broodjes niet mooi in tweeën gedeeld wordt, maar dat er allerlei onaangename kruimels ontstaan en er van de twee helften slechts uitgeholde stronken overblijven. Verder is het nog belangrijk dat je cornflakes, na ze met melk te hebben overgoten, niet te lang laat staan maar meteen opeet, anders worden ze week en klam. En van salami moet je het velletje afstropen voordat je er plakjes van snijdt, anders moet je bij elk plakje friemelen om het plastic bandje ervan los te maken. En altijd met een schoon mes in de margarine gaan, omdat die anders sneller bederft, wat zeker belangrijk is in éénpersoons-

huishoudens als dat van Vincent waar een margarinekuipje soms tot gevaarlijk dicht bij de uiterste houdbaarheidsdatum in gebruik is.

Vincent was hier meerdere keren succesvol, en was dus niet alleen met voedingsstoffen, maar ook met een dosis frisse moed gevuld toen hij zijn korte wandeling naar het metrostation begon. Hij keek op zijn horloge, niet zoals hij gewend was door even stil te staan en zijn hoofd voorover te buigen naar zijn pols, maar strak voor zich uitkijkend, als een gevaarlijke desperado in een film en zijn linkerarm met het horloge zo voor zijn gezicht houdend alsof hij met zijn rechter elk moment een schot kon lossen. Kwart voor negen zeventien sec. Hij liet zijn arm weer zakken en glimlachte naar een oude vrouw die in tegengestelde richting liep met boodschappentassen. Die glimlachte niet terug maar keek Vincent aan met een blik alsof ze wilde zeggen ‘wat weet jij nou van het drama van het leven, ventje’. Onze held verwerkte het door demonstratief de glimlach op zijn gezicht vast te houden tot hij in de metro zat. Daar had hij zich een lege

zitplaats bemachtigd na zich ervan overtuigd te hebben dat er geen oudere mensen tot staan waren veroordeeld. Overigens lette hij niet op zijn medepassagiers, mar op het videoschermpje dat smakeloze reclame's afwisselde met flarden van het laatste nieuws. De reclames negeerde hij, en de nieuwsflitsen ervoer hij als schaakzetten van de mondiale realiteit die tegenover hem persoonlijk aan het bord zat. Maar deze zetten (een overleden filmster, een corruptieschandaal in Amerika) konden hem niet hinderen in de uitvoer van zijn plan.

Hij ging zijn ontslag nemen. Hij had genoeg van het Instituut. Het kon hem niet schelen in welke onzekerheden hij zou raken als hij geen loon meer kreeg voor zijn wetenschappelijke arbeid. Hij had trouwens wat geld gespaard, zoodat hij een paar maanden de tijd had om een nieuwe bron van inkomsten te vinden. Deze praktische gedachten gaven zin vastbeslotenheid houvast, en toen hij bij zijn metro-uitgang kwam die inmiddels doorkijk bood tot een zonnige buitenlucht, sloeg hij van de trap steeds twee treden

over. Niet ver van de plaats waar Vincent was opgedoken bevond zich het Instituut waar hij aangesteld was. De statige, recent gerenoveerde gevels boezemden hem weer het ontzag in dat hij altijd had gekoesterd voor de wetenschap, en dat hem ooit had doen besluiten de wetenschap nader met hem kennis te laten maken. Hij twijfelde even of hij zijn poging zich aan de macht die in dit gebouw zetelde te onttrekken zou doorzetten, en bleef even radeloos voor de gevel staan. Hoog boven hem uit torende het vaalwitte pleisterwerk met de rijen grote ramen, de toegangsprt waarin ze een automatische draaideur hadden gelaatst – alsof ze de zegeningen van onze tijd persoonlijk naar de bouwgenies van verleden eeuwen wilden brengen, die in al het andere zo superieur waren – en de godenbeelden waarvan de zure regen niet meer had overgelaten dan geblakerde karikaturen.

Hij zette door en betrad het gebouw, waarin hij door zijn automatisme tot voor de deur van zijn opzichter, die officieel coordinator van de capaciteitsgroep heette, werd gebracht, maar ook niet verder omdat hij het contact met de man altijd

had geschuwd.

Hij moest dus nogeens doorzetten en speelde het klaar om op de deur te kloppen, waarna het een tijdje stil bleef. Een zachte stem zei toen ‘om half.’ Vincent bracht het op te wchten tot half tien en trad het vertrek binnen, dat zijn soberheid alleen door de strategisch opgestelde foto’s van de geliefden van de coordinator verborg.

‘O, u bent het, Verwijlen. Ja ik was net verdiept in mijn communicatie, dus je snapt dat ik je een paar minuten heb laten wachten.’

Hi jwees op het beeldscherm op zijn bureau waarop hij voor zijn eigen privacy het scherm met e-mail door een beeldvullende foto van zijn gezin aan het zicht had onttrokken.

‘Wat kan ik voor u doen?’ Hij drukte op de brug van zijn bril. Vincent, die nog steeds in de deurpening stond, antwoordde:

‘Ik wilde wat bespreken.’

De ander keek verrast op, herinnerde zich de clausule ‘transparente structuur’ die door de directeur van het Instituut

voor belangrijk werd gehouden, en zei ‘natuurlijk, kom binnen.’

Vincent ging schuin tegenover hem zitten en wreef met zijn voeten over het vloerkleed. Als hij lang bleef twijfelen zou de ander hem door zijn natuurlijke overwicht van zijn plan afbrengen. Hier kwam alles aan op moed. Hij ademde diep in, en alsof hij zoveel kaarsjes als hij jaren telde probeerde uit te blazen zei hij ‘ik wil mijn ontslag nemen.’

Het beeldscherm verwisselde zijn foto voor een afbeelding van de familie in andere pose, en Vincent’s gesprekspartner werd iets bleker.

‘Hoe bedoelt u?’

‘Nou gewoon, eh, ik wil niet meer voor het Instituut werken.’

‘Hoezo? Waarom dan niet?’

‘Dat doet er toch... ik ben er een fantast door geworden. De wetenschap heeft mijn fantasie zo overprikkeld dat ik niet meer in de normale samenleving kan functioneren. Niet omdat de boeken die ik bestudeerd heb zover van die samenleving

afstaan, maar meer om het feit dat het boeken zijn, dat ik me alleen bezighoud met bladzijdes vol letters en woorden, die zelfs wanneer ik ze zou kunnen ruiken, een geur zouden afgeven die geen enkel verband houdt met hun inhoud. Ik vermoed dat daardoor...'

Vincent was opgehouden met praten omdat de coordinator zijn wenkbrouwen hoog had opgetrokken.

'Dit is geen baan die je zomaar kunt opzeggen.'

'Maar in mijn contract staat...'

'Goed, dan halen we uw contract erbij.'

De coordinator haalde een blad papier uit een map, wierp een schuine blik op zijn beeldscherm, en vroeg Vincent

'Hoe lang is het geleden dat je iets gepubliceerd hebt?'

'Ik geloof tien maanden, maar ik was bezig aan...'

'Dan heeft u de limiet overschreden. Kijk: 'indien de medewerker langer dan een half jaar geen publicaties in vaktijdschriften of zelfstandig bij gerenomeerde uitgeverijen op zijn naam heeft staan, is uitdiensttreding slechts mogelijk in het kader van de onder B aangegeven speciale

voorwaarden’, en hier, hij bladerde om, ‘B. Bij bijzondere uitdiensttreding moet, wanneer de medewerker zonder geldige gezondheids- of ouderdomsredenen terugtreedt, het salaris vanaf de laatste publicatie worden terugbetaald...’ U ziet, ik had gelijk.’

Vincent leunde naar achteren, glimlachte bitter naar het beeldscherm en stond op.

‘Dan zit er niets anders op dan mijn tijd hier uit te zitten.’

‘Kop op’, lachte de coordinator, die hem toch het beste gunde, ‘je tijd uitzitten is voor gevangenen en halfgepensioneerden die zich al voor allerlei exotische reizen heben lekker gemaakt. Dat geldt toch niet voor jou. En over zo-even: de wetenschap kan door onze fantasie vaak geholpen worden, dat klopt, maar omgekeerd maakt ze ons niet tot fantasten. Ze controleert onze fantasie juist op realisme.’

‘Dat ben ik niet met u eens’, zei Vincent terwijl hij zich omdraaide, ‘Weet u wat realistisch is? Dat is realistisch’ en hij wees op het beeldscherm met het familiealbum, ‘de wetenschap bestaat slechts uit aaneengeregen fantasmes die

minder absurd schijnen, enkel en alleen omdat ze aaneengeregen zijn.'

Hij deed de deur dicht en begaf zich weer naar de straat.

18.

Hij had bot gevangen. Zijn kleren, die hij die ochtend met grote daadkrachtigheid had aangetrokken, roken naar zijn zweet. Op weg naar het metrostation berekende hij hoever hij het Instituut schuldig was als hij toch de stoutmoedigheid boven de relatieve welgesteldheid verkoos en zou ‘uittreden’. Hij kwam op een vrij hoog bedrag, en was zelfs niet zeker of hij dat ergens zou kunnen lenen. Vijf maanden had gekund, maar tien is onmogelijk. Waarom moest ik dan ook zo perfectionistisch zijn en geen tijd nemen voor tussentijdse publicaties, waarom wilde ik in één keer het antwoord publiceren op al die vragen, die ik niet eens zelf heb verzonnen maar die de ‘primaire’ auteurs me hadden opgedrongen? Het resultaat: niet alleen hinderlijke fantasmes maar ook een beklemmende financiële positie. Hij had de metro bereikt, en liet zijn gedachten verwaaien met de wind die zijn trein vooruitsnelde.

Thuis bladerde hij weer in zijn pennevruchten, en probeerde zich zijn berusting voor te stellen. Nog twee jaar zou hij dit

doen, en dan zou hij ervan af zijn. In die twee jaar zou hij ook genoeg boete hebben gedaan voor zijn onbenul dat hij de verwerkelling van zijn ideaal op de totaal verkeerde plaats had gezocht. En dan zou hij het ware Gerecht onder ogen kunnen komen, dacht hij glimlachend. Hij had zijn computer aangezet en probeerde te achterhalen waar hij voor de zomer zijn werk had onderbroken, doch dit ging hem niet gemakkelijk af. Een grote verzameling teksten om hij uit het digitale stof halen (wanneer zouden we het omgekeerd doen, dacht hij, wanneer zouden we de dingen die we kunnen aanraken met metaforen uit de virtuele wereld gaan benoemen?) maar geen van zijn teksten leek hem iets te kunnen zijn wat hij zocht. Hij manoeuvreerde nog een tijdje met de muis en het toetsenbord, doorzocht nog wat diskettes, alles tevergeefs. Zijn ogen hadden negatief op het intensieve uren gereageerd en Vincent voelde het prikkende zuur van tranen, dat hem ertoe aanzetten zijn bezigheid te staken. Zuchtend leunde hij tegen de spijlen van zijn houten stoel, en het voelde zich zo alsof hij ieder moment tegen zichzelf kon

beginnen te praten om zijn wanhoop uitdrukking te verlenen. Hij liet de gebeurtenissen van de afgelopen dagen, of de facties die hij zich ervan kon herinneren voor zijn geest spelen. Hij zag zichzelf in dronkenschap de woning van Paul verlaten, over straat zwerven, en aangereden worden door een sportwagen, met nog iemand naast hem, hij zag het ambulancepersoneel zich vergissen in wie ze moesten meenemen, en hoe hij door zijn opmerkelijke optreden naar het politiebureau mee moest. En hij herinnerde zich de oude man in de rolstoel, die op het laatste moment iets tegen hem gezegd had. Vincent scherpte zijn herinnering, waarbij hij zijn ogen een beetje toekneep en zijn tanden onwillekeurig op elkaar klemde. ‘Regine’ had de oude man gezegd, en dat moest de naam van het meisje zijn geweest dat samen met hem was aangereden. Verbaasd dat hem de reconstructie van haar naam was gelukt, door de zo enge doorgang van de mondbewegingen van de grijsaard, herhaalde Vincent de klank, waarbij hij op de bewegingen van zijn eigen kaken lette en concludeerde dat hij zeker kon zijn aan de naam van het

meisje. Hij genoot van de toevalligheden die zich aaneen hadden geregen en hun climax in zijn nauwlettende observatie van de bejaarde kaken hadden gevonden, en begon – zoals hij gewend was – in verbinding te brengen met wat hem in de toekomst te wachten stond. Een zeer aangenaam gevoel is het, volstrekt toevallige gebeurtenissen waarvan het uitblijven in ieder ander verhaal meer voor de hand had gelegen dan het plaatsvinden, op zich in te laten werken en je eigen verhaal te laten doordringen. Vincent was het alsof hij een volstrekt nieuwe bladzijde opsloeg en die met zijn vlakke hand aandrukte om te voorkomen dat hij vanzelf zou terugvallen. Vincent besloot dus (lekker makkelijke oplossing!) om weer een cesuur in zijn leven in te lassen, schreef op de gloednieuwe bladzijde die hij voor zijn geestesoog fixeerde, met sierlijke letters het woord ‘Regine’.

19.

Het was niet moeilijk te raden naar welk ziekenhuis ze haar hadden gebracht. Vincent begaf zich ook daarheen, nadat hij de grote stapels geschriften die nog in zijn woonvertrek verspreid lagen had opgeborgen. Hij was zo vooringenomen met zijn ontdekking, die nog steeds aanvoelde alsof hij een geheime doorgang had ontdekt die hem in het beloofde land zou voeren, dat hij verzuimde de begrenzings van het bezoekuur aan te houden en door een ziekenbroeder aan zijn jas werd vastgehouden met de woorden

‘en waar gaat u heen?’

‘naar Regine’ zei Vincent, ‘die ze hierheen hebben gebracht.’

De verpleger glimlachte.

‘Regine hoe?’

‘hoezo hoe?’

‘Haar achternaam misschien?’

‘O.’

‘En bovendien is het bezoekuur voorbij. Stelt u zich voor dat iedereen hier zomaar naar binnen loopt, dan zouden onze

patienten ook geen rust krijgen, met steeds dat gestommel op de gangen.’

‘Kunt u niet nazoeken of hier een Regine ligt?’ vroeg Vincent die zijn gedachten kort terughaalde uit het beloofde land waarin hij met Regine in een toestand die precies met de paradijselijke overeenstemde, behalve dan dat de knagende elite die het concept schuld had uitgevonden wat in vergetelheid was geraakt.

‘Komt u maar mee naar de balie, dan kijken we in het systeem’ antwoordde de verpleger die niet ongevoelig was voor Vincents ongecontroleerde naiviteit. Op een kleurig beeldscherm liet de verpleger, die voorovergebogen een toetenbord bediende een lijst met namen verschijnen. ‘Er zijn hier deze week twee Regines bij ons, een mevrouw van 78 jaar en een jongere van 28. Gaat het om uw grootmoeder of...’

Vincent en de verpleger wisselde kort hun blikken en bereikte in een ogenblik die veelgeroemde verstandhouding tussen jongemannen, dat totale begrip en die grenzenloze hulpbereidschap die optreedt wanneer één van hen zich een

exemplaar van het andere geslacht in gedachten heeft gegraveerd en op het punt staat de eerste stappen te zetten op het liefdespad. Vincent voelde dat haarfijn aan en wist wat hij aan de verpleger had. Deze sprak zacht, ogenschijnlijk ook onder de indruk van de magie die zich tussen hen, die volstrekt onbekenden voor elkaar waren, had afgespeeld.

‘De jongedame, Regine Olsen, ligt op kamer C-254. Als u mij wilt volgen?’

Hij beende naar een klapdeur, waarbij zijn witte jas om zijn benen danste, omdat zijn bezitter als uiting van een coole levenshouding niet alle knopen even zorgvuldig had dichtgemaakt. Vincent volgde de man met het weldadige gevoel dat hij hier iets voor elkaar had gekregen met een oermiddel, het instinct van kameraadschap, zonder tussenkomst van geld, argumenten, smeekbedes of andere abstracties.

De klapdeur gaf toegang tot een lange gang, die merkwaardig genoeg nauwelijks bevolkt werd. Een lange rij witten deuren onder de felle TL-lichtbakken drong daardoor

des te meer tot Vincent door, en hij vroeg er iets over.

‘Waarom is het hier zo leeg, zo stil?’

‘De patiënten in deze afdeling kunnen zichzelf redden, ze worden op vaste tijden voorzien. Luister.’

Vincent spande zijn gehoor wat meer in en hoorde vanachter de deuren zachte geluiden, gekir, gefluister, gelch van patienten die hun laatste dagen voordat ze zouden worden ontslagen uit het ziekenhuis in alle rust doorbrachten met grappige gesprekken. Wat een opluchting, dat achter de langer rij deuren met hun steriele voorkomen mensen schuilgingen, mensen die met elkaar communiceerden, die elkaar iets te vertellen hadden, die om zich en elkaar konden lachen. Met een tred die het midden hield tussen marcheren en huppelen volgde Vincent de geroutineerde verpleger, die al tot de volgende klapdeur was voortgeschreden.

‘Hier nemen we de lift tot de derde’ zei hij, en kon het niet laten er een knipoog aan toe te voegen. De enorme lift had deuren aan twee kanten, en was erop berekend twee verrijdbare bedden naast elkaar te heffen, inclusief infuus-

standaards. Toen de verpleger en Vincent zich naar de derde lieten hijsen, werkte de lift dan ook ver onder zijn capaciteit; naast de twee jonge mannen stond slechts een afgewerkte schoonmaakster die haar blauwe plunje nonchalant over haar schouder droeg en met donkere, indische ogen voor zich uitstaarde. De wanden van de lift waren bijna volledig met spiegels bedekt, wat in Vincents brein een beknopte filosofie van het zien deed ontspruiten. Is het nie het ideaal van de medische wetenschap om ons lichaam zo zichtbaar mogelijk te maken, met röntgenapparaten, high-tech scan-apparaten, echografie, zouden ze niet het liefst iedere cel van ons lijf in drie dimensies op een beeldscherm toveren, waarbij je hem dan mooi vanuit alle perspectieven kon bekijken, en dat dan ook met piepkleine robotjes iedere cel afzonderlijk genezen kon worden. Als dappere voorbode van deze in waarste zin des woords toekomstvisie kwam Vincent de bespiegeling van de lift voor, en hij kon er niets aan doen. Wat een onbeschrijflijke vreugde lanceerde zich in zijn gemoed toen hij merkte dat hij zijn rossige haren voor zijn aanstondse ontmoeting met Regine

in orde bracht in één van de spiegels. Even was zijn arm op gezichtshoogte, en tekende een wilde schaduw op zijn smalle gezicht, die voortwoekerde in de ogen van de schoonmaakster die uitstapte op de tweede verdieping.

Even later klonk de liftbel opnieuw, en gebaarde de verpleger die nieuwsgierig was wat voor vrouw deze zonderling op het oog had, Vincent achter hem aan te komen. Een klapdeur zoals die beneden voerde in een nieuwe gang, waar het rumoeriger was. Medische termen klonken door de gang, waarvan slechts flarden Latijn in Vincents gehoor gesonneerden, en die deze afdeling C een stuk serieuzer lieten blijken. Hier waren de artsen bezig, hier kon elk moment iemand worden genezen van een verdraaid hardnekkige kwaal, maar ook iemand door een ernstige ziekte worden geveld. Vincent schrok, en de verpleger merkte het.

‘De toestand van mademoiselle Regine is stabiel, meer heb ik ook niet uit de dossiers kunnen opmaken’ zei deze terwijl hij Vincent aan zijn arm trok om hem te behoeden voor een botsing met een vooruitsnellend bed.

‘Kijk uit, man’ liet de arts zich ontvallen die het gehaaste transport begeleidde.

‘Kom snel’ fluisterde de verpleger tegen Vincent, in een toon die de laatste deed bevroeden dat de magie van hun kameraadschappelijkheid ieder moment kon zijn uitgewerkt en dat beiden weer ieder hun eigen weg zouden gaan, broodnuchter en even arm aan illusies als aan enthousiasme.

‘Hier is het’. Een deur werd voor Vincent geopend. Hij herkende direct het mooie meisjesachtige gezicht van de vrouw die hij enige dagen daarvoor naast zich had voelen lopen. Haar vrolijke, dansende voorkomen werd nu echter overgenomen door de groene lijn op een beeldscherm, die in hetzelfde ritme huppelde als de witte lakens op-en neergingen. Vincent volgde met zijn ogen het beddegoed, die de vrouwelijkste alle vormen niet geheel buiten zijn verbeelding konden houden, en Vincents aandacht geheel naar zich toelokten als een donsveertje naar de grond speels door de lucht dansend. Het licht glooiende katoen vertekende zich in Vincents perspectief tot een heiligdom, en hij merkte dat zich het

rotsvaste fundament van een beslissing in zijn geest opbouwde. Hij kneep zijn ogen halfdicht en liet ze naar het andere eind van het paradijs verspringen. Daar, aan het andere eind van het bed lieten de lakens een paar tenen in het ziekenhuislicht, die voor Vincent parels waren, en definitieve metaforen in het register van de verlokking. Aan de spijlen van het bedde was een bordje geklemd, waarop Vincent haar naam vermoedde. De verpleger liep langs hem en beleerde hem in zichtbaar genot om de overvloedigheid van zijn woorden:

‘Ze is bewusteloos.’

Vincent knikte.

‘Nog hoelang?’

‘Ik ben geen arts.’

‘Ongeveer?’

‘Een paar dagen’ zei de verpleger schouderophalend, en maakte aanstalten om het vertrek te verlaten.

‘Let u erop dat u de artsen niet in de weg loopt als u gaat?’ zei hij nog, maakte een slordige knipoog en verdween. Vincent keek om zich heen in het kleine vertrek, waarin zich naast em en de bewusteloze vrouw niemand bevond, en een aangenaam gevoel van ondeugendheid mengde zich met zijn bewondering voor het rustige ademen dat doorging onder de lakens zoals de eeuwigheid doorgaat achter onze rug om. Waarom duiden we deze toestand altijd negatief, dacht Vincent. Bewuste-loos. Waarom richten we onze aandacht niet op het mysterie dat zich afspeelt, en dat zich voor ons, die met ons bewustzijn altijd in het helle daglicht zijn gerukt, moeiteloos kan verbergen? Vincent was zich ervan bewust dat hij niet te lang in de verterk

kon blijven, het bleef tenslotte de slaapkamer van een vrouw waarmee hij op geen enkele manier gelieerd was, en besloot zijn mijmeringen elders voort te zetten. Hij keek nog één keer indringend naar Regine, waarbij hij met zijn ogen knipperde alsof hij de juiste sluitertijd wilde instellen die hem het beeld zo lang mogelijk in zijn hoofd liet vasthouden. Daarna haastte hij zich het ziekenhuis uit om zich aan het oplossen van zijn actuele problemen te wijden: hij moest het toch zien klaar te spelen dat het Instituut zijn mateloze onproductiviteit door de vingers zou zien en hem tenminste de schade liet inhalen. Bij het nemen van de laatste hindernis, de glazen draaideur, stootte hij per ongeluk tegen een langzaam lopende man die ongeveer twee keer zo oud was als hij. De man kwam daardoor bijna te val en wist zich nog net met zijn stok te ondersteunen. Vincent verontschuldigde zich breeduit, probeerde ‘ik zag u niet’ en ‘ik had haast’, maar de man gaf geen blik van acceptatie. In plaats daarvan blijft hij stokstijf staan en wees met zijn stok ongeveer in de richting van Vincent.

‘Festina lente’ bromde de man, ‘geniet van de kleuren, mijn jongen.’

Vincent zag dat de man blind was, en wilde zijn verontschuldigen nog overschreeuwen. Toen hij daar innerlijk mee bezig was zei de man, die over onwaarschijnlijke opmerkzaamheid beschikte,

‘Voel je niet schuldig. Ik heb, dunkt me, enige mensenkennis en jouw manier van lopen is niet die van een lomperik. Ze komt me eerder verliefd voor.’

‘Hoe...?’

‘Verbaasd? Dat begrijp ik. Twintig jaar duisternis kun je je niet in een oogwenk inbeelden. Als alles donker is, ga je vanzelf beter naar de wereld luisteren. De fantasiewerelden die je maakt zijn niet meer begrensd door de vormen en kleuren van de werkelijkheid maar ontwikkelen zich vrij, en de paradox is dat ze juist daardoor helpen de opmerkzaamheid te verscherpen.’

Vincent knikte, en voelde de aandrang om de woorden van deze man in het notitieboekje te schrijven, dat hij altijd bij

zich droeg.

‘Idealen dringen zich voortdurend aan me op, en ik weet dat ik ze nooit werkelijkheid kan zien worden.’

‘Sommige idealen kunnen beter idealen blijven, omdat de nieuwe idealen die hun zouden aflossen als ze worden ingelost, oncontroleerbaar zijn’ waagde Vincent het een hem geliefde gedachte aan de man voor te stellen waarbij hij zich voelde alsof hij in het Latijn citeerde.

‘Voordat we verzanden in een abstracte discussie over wat idealen zijn, vertel me eens hoe ziet jouw ideale wereld eruit?’ corrigeerde hem de blinde. Vincent voelde zich door de situatie gedwongen iets interessants te zeggen, en haalde zich de beelden van het paradijs dat hem voor ogen stond voor de geest. Desalniettemin besloot hij om de eigenlijke kern van zijn heiligdom, de eeuwigheid in de glooiingen van de lakens die hem nog vervulde, voor zichzelf te houden.

‘Het beloofde land’, begon Vincent, en omdat hij zag dat de man zijn wenkbrouwen optrok waardoor Vincent zijn waterige ogen waarnam die onder zijn zonnebril woonden, voegde hij

eraan toe ‘dat is niet religieus bedoeld. We beloven het onszelf.’ De wenkbrouwen van de man gingen weer naar beneden, en Vincent vervolgde, aangemoedigd om zeer vrijuit te spreken, ‘het is het land waar de mensen zich in elkaar invoelen zonder uitzondering, waar in tijden van vreugde iedereen met iedereen muziek maakt, en in tijden van verdriet de mensen zonder een woord te wisselen bij elkaar komen en hun tranen delen, waar je urenlange gesprekken kunt voeren vol vuur en temperament, om je naderhand lachend af te vragen of het nu over ‘Lennon’ of ‘Lenin’ ging, waar de mensen liefdevol nadenken over de grote vragen die ze lezen in de gitzwarte ogen van de dieren die ze met hun zorgen omringen, waar de natuur indruk maakt op de mensen zonder ze aan hun eigen bestaan te laten vertwijfelen, en waar de mensen proberen indruk te maken op de natuur dor haar bestaan te bezingen, waar men luistert naar elkaar en zijn eigen emoties voor een moment verlaat voor hen die ons meer nodig hebben, waar vooruitgang betekent iedere schittering in elkaars ogen, waar men spelenderwijs beweert dat de maan

van kaas is en vlaggetjes ontwikkelt om erin te prikken, waar de mensen naar hartelust eten aan sierlijke ronde tafels en niemand zonder gezelschap is, waar naakt wordt gesport en de sporten bewonderd, waar de dag van diepe vreugde is en de kunst overdondert, waar treurnis onze adem nog gezonder maakt, omdat ze ons voor de val in het lege behoedt, waar geen naakte mens teveel is, en iedereen van goede trouw, waar vreemdeling een eretitel is en politiek een vrolijk spel, men elkaar verleidt met paardebloemen en vrijt waar de bijen zoemen, waar wordt geschilderd de pracht van alle seizoenen, en elke geboorte wordt gevierd als een lente en een herfst tegelijk, schoorstenen worden gebouwd om ooievaarsnesten te trotseren, en met niets dan naastenliefde de contouren van ons bestaan verrijkt –’

De blinde tikte met zijn stok tegen de grond.

‘Bravo. Je bent goed thuis in de taal. Wat doe je voor de kost, als ik zo vrij mag zijn?’

Vincent bedacht zich wat hij de man zou vertellen, enigszins teleurgesteld omdat deze niet inhoudelijk op zijn paradijs

reageerde. Maar wat zou hij er ook over moeten zeggen?

‘Ik ben aangesteld bij een Instituut’, antwoordde hij, ‘maar eerlijk gezegd heb ik er genoeg van en..’

‘Daarover ohef je met een vreemde niet van woorden te wisselen’ viel de blinde hem in de rede.

‘Goed. Ik word geacht te schrijven. Artikelen’ beperkte Vincent zijn uitleg. De ander knikte en liet het daar voorlopig bij. Naast elkaar liepen ze over de grote bijna lege parkeerplaats van het ziekenhuis naar een bushalte.

De bus komt over zeven minuten. We hebben nog tijd voor mijn paradijs’, sprak de blinde, ‘als jou dat tenminste niet verveelt.’

‘Nee, nee, zei Vincent snel, terwijl hij de arm met zijn horloge haastig voor zijn ogen slingerde, verbaasd hoe nauwkeurig zijn metgezel was.

‘Verveelt het je niet, of heb je er geen tijd voor?’

‘Ik heb er wel tijd voor, graag zelfs’ zei Vincent wat langzamer om zijn woorden meteen te bewijzen. De man was gaan zitten op het plastic bankje dat in het bushokje was aangebracht,

terwijl Vincent tegen de glazen wand stond aangeleund en dacht dat het maar beter was dat de man de kleurige, lelijke graffiti die baldadig over de net zo smakeloze reclameposters was gespoten niet kon zien. De blinde tikte met zijn stok op de grond, en begon uit te wijden.

‘Wij mensen maken het ons allemaal behaaglijk in deze wereld. Als blinde heb ik er een extra orgaan voor om dat op te merken. Hoe ziende mensen met de kranten ritselen, die ze lezen, en waar ze altijd precies van tevoren kunnen weten wat erin staat, waar de geliefde rubrieken altijd, iedere dag, op precies dezelfde plek staan, waar hooguit de grote kleurenfoto op de voorpagina anders is, en de tekst natuurlijk, maar die scannen ze alleen maar met hun ogen af op sensatie. De ervaring van het krantenlezen is elke dag wezelijk dezelfde. Ik ben ervan overtuigd, dat wanneer mensen een volstrekt andere krant in hun handen gedrukt zouden krijgen, ik bedoel niet een in een vreemde taal, maar een die structureel andere dingen uit de werkelijkheid uitlicht, bijvoorbeeld de oorlogen die verweg zijn, niet omdat ze aan de andere kant van de wereld

plaatsvinden, maar omdat ‘men’ er hier niet over spreekt, of het aantal dode vissen in plaats van de winstcijfers van de olieconcerns, ik ben er dus van overtuigd dat de mensen zich dan heel ongemakkelijk zouden voelen. De karikatuurtekeingen van de politicus die een onwelkome beslissing heeft genomen ontbreekt; op de vertrouwde plek staat helemaal geen tekening, in plaats van de overlijdensadvertenties staat er een lange lijst met mensen die over 100 jaar dood zullen zijn, mensen zoals u en ik, en zo nog een boel dingen meer. Steeds als ik dat krantengeritsel hoor wordt het me duidelijker Inzicht! Wat me ook opvalt is de manier waarop mensen hun koffiekopjes neerzetten. Daarin ligt zoveel verborgen jongen. Je weet dat het porselein rinkelt als het tegen elkaar tikt. Dat klinkt voor gewone mensen steeds gelijk. Ik kan erin horen wat voor karakter mensen hebben. Ze kunnen, heel subtiel, hun kopje zo neerzetten dat hun gemoedstoestand erin tot uitdrukking komt. Het kopje is een deel van hun lichaam geworden, ze heben het zich toegeeeigend en het zich op die manier behaaglijk gemaakt. Net

als zuigelingen die een speen in hun mond nemen, enfin je kent de theorieen wel.’

De man hield een moment op met praten om een slok te nemen uit een amulet-achtig flesje dat hij uit zijn vestzakje haalde. Vincent waagde het op te merken:

U bent ook behoorlijk welbespraakt. Maar als ik zo vrij mag zijn, dient dat als inleiding op het paradijs?’

‘Zou je kunnen zeggen’, zei de man. ‘Dat we het ons steeds behaaglijk moeten maken, in onze huizen, in de taal, in de omgang met elkaar leert ons dat al deze dingen ons oorspronkelijk vijandig gezind zijn, dat ze ons oorspronkelijk angst inboezemen. Die angst kunnen we natuurlijk niet meer waarnemen, omdat we ons van onze zuigelingentijd af hebben aangewend ons behaaglijk te maken. Maar de resten van deze angst reken ik verantwoordelijk voor de misdaad en de oorlog. In mijn paradijs is het niet nodig zich behaaglijk te maken, en hoeven we nergens bang voor te zijn.’

‘Waar denkt u dan aan?’

‘O, is dat niet duidelijk? Dat mensen niet meer alles

gedwongen inpassen in het schema van hun eigen lichaam, of hun eigen gewoontes, of hun tradities. Dat ze zonder angst het vreemde kunnen tegemoet treden, dat ze, en dat is het hoogste, zonder angst voor de eeuwigheid kunnen leven, en de laatste vriendelijk in de ogen kunnen kijken. Want de eeuwigheid is het allervreemdste. Elke vezel van ons lijf is een knooppunt van processen, van voorlopigheid. Zoang we de dictatuur van de angst niet ontsnappen is het leven saai. Muziek die voor de eeuwigheid is geschreven kunnen we alleen ervaren door haar te reduceren tot onze inge oefende schema's van het voorlopige. Maar het is zo moeielijk die angst de loef af te steken omdat we haar zelf niet kunnen ervaren.'

Hij sprak vol vuur, en Vincent glunderde. Hij verplaatste zijn gewicht van ijn linkerbeen naar zijn rechterbeen zei zei:

'Onze voorstellingen van paradijzen lijken behoorlijk op elkaar. Het heeft me nieuwsgierig gemaakt naar uw persoon.'

'Ik was violist. Ik bedoel: mijn beroep was vioolspelen en ik was concertmeester van een schitterend orkest, voordat ik blind werd. Daarna heb ik nog een tijdje geprobeerd door te

spelen, maar ik moest alles uit mijn hoofd leren en kon bovendien de dirigent niet zien. Maar ik wilde net musiceren niet opgeven, en werkte twee keer zoveel als mijn collega's, kreeg echter steeds minder respect en werd daardoor steeds grimmiger. Uiteindelijk was ik niet meer te handhaven en had ik tijdens een concertreis een paar zeer kostbare instrumenten om zeep geholpen door erover te struikelen. Ze hebben me bij thuiskomst meteen arbeidsongeschikt laten verklaren.'

'Dan kun je beter doof zijn' ontschoot Vincent. De man grinnikte,

'Ja, dat denk ik soms ook. Net als de grote Beethoven.' Hij tikte met zijn stok op de grond.

'De bus komt'. Inderdaad zag Vincent na enige seconden de bus om de hoek komen, en hielp hij zijn metgezel bij het instappen. In de rijdende bus zetten ze hun gesprek voort, en Vincent vroeg naar de huidige bezigheden van de man.

'Ik schrijf mijn mémoires en musicer zo nu en dan met mijn dochter. Die speelt piano, moet je weten.'

Vincent schroomde zich al te zeer naar details van het

familieleven van de man te vragen, en hun gesprek viel een tijdje stil. Plotseling vroeg Vincent waarom de man in het ziekenhuis was, daarbij aannemend dat het om zijn ogen ging.

‘Nee, mijn ogen zijn in orde. Ik bedoel: ik kan er natuurlijk niet mee zien, maar ze hinderen me niet. Ik was in het ziekenhuis vanwege mijn dochter.’

‘Hoe is...?’

‘Stabiel. Ze heeft een ongeluk gehad.’

Vincent’s mond viel open.

‘Regine’ zei hij, nee fluisterde hij in de wetenschap dat de man hem perfect verstond. Deze draaide zijn hoofd met een ruk naar Vincent en nam zijn zonnebril af. Mensen die hem aan konden kijken hadden nooit met zoveel intensiteit hun gezicht aan Vincent ontbloot, met zoveel zeggingskracht. Vincent stamelde de naam nogmaals, en vertelde dat hij ook bij dat meisje was geweest.

‘Dus u bent haar vader’ zei hij langzaam.

21.

De twee mannen namen afscheid bij de halte waar Vincent moest uitstappen en Vincent beloofde dat hij meneer Olsen bij het volgende bezoek zou begeleiden. Weer in zijn woning liet hij de gedachte dat hij verliefd was door zijn hoofd spelen. Hij zetten een oude jazz-plaat op, en ging op zijn bed liggen waar hij zijn oogleden zwaar maakte. Hij zag Regine in een concertzaal, en zichzelf op de eerste rij als meest enthousiaste gast, hij zag hun samen in restaurants eten, in bioscopen gieren, langs lange lanen schrijden en zelfs over rode lopers, in de bergen hijgend zag hij hun lopen, met verfrillers sjouwen, hij zag haar zelfs met een kind op de arm, en begroef zijn hoofd in zijn kussen. De kerkklokken hoorde hij luiden, en hij hield haar hand vast, stevig. Glimlachende mensen staken hen hun handen toe, de lucht was vol met vogels, een grote zon leek iedereen te willen zoenen maar beheerste zich en kon het alleen niet helpen dat een weldadige warmte van hem neerdaalde op de wereld. Zoveel warmte zelfs, dat de perziken opeens reusachtig werden en hij moest snel zijn om

Regine te redden van het ooft dat naar beneden was gaan rollen, maar toen was ze veilig en hij tuitte zijn lippen. Maar de klokken bleven luiden en het sonore geluid hinderde hem. Hij hief zijn hoofd op naar de klokkenluider en riep dat het genoeg was dat een deel van hun huwelijksgeluk voor later bewaard moest blijven. Hij hief zijn bezwete gezicht uit zijn kussen op en merkte dat het de deurbel was die in zijn dagdroom voor kerkklok model had gestaan. Vincent veerde overeind en vroeg wie er aan de deur stond.

‘Post.’

Hij opende en kreeg van een lange man een balpen toegestoken.

‘Hier tekenen alstublieft.’

De man nam Vincents handtekening in ontvangst en haastte zich alweer de trappen af.

‘Bedankt voor uw geduld’, zei Vincent tegen de lange rug die hij naar beneden zag schokken. Hij had een schrijven van het Instituut ontvangen, en zetten zich zuchtend aan zijn bureau om het te openen en op zich te laten inwerken. De

woorden die hij, wiens gedachten nog in de opgewonden vaart van verliefdheid verkeerden, waarnam waren de volgende:

‘Beste Verwijlen,

Van uw capaciteitsgroep hebben we vernomen, dat u de wens heeft uitgesproken om uw betrekking aan het Instituut te beëindigen. Uw coordinator kon daar niet op ingaan, aangezien hij ... vanuit de principes van ons personeelsbeleid is het beter, uw werkzaamheden per direct te onderbreken. Daarbij wil ik nog eens uitspreken dat we u graag als medewerker hadden. De productiequota, die u volgens uw contract had moeten nakomen... daar het een principe-kwestie is ... Helaas kan ik uw dossier niet als gesloten beschouwen, daar bij de volgende audit ook naar uw resultaten uit de afgelopen periode zal worden gevraagd. Daar die echter niet bestaan (ook deze constatering is niet om u voor het hoofd te stoten hier neergeschreven; ik weet zeer wel dat u veel werk heeft verzet; er is echter geen tijdschriftartikel van uw hand verschenen, noch anderszins resultaten in *hard copy*) ...alleen uw salaris van de laatste zes maanden hoeft terug te betalen ...

Het spijt me dat ik u enkel langs deze (overigens onzerzijds juridisch degelijk doortimmerde) weg uw uitdiensttreding kon bewerkstelligen. Mocht u nog vragen hebben, wendt u zich dan de komende dagen aan uw coordinator. Over de financiële (de voor u best denkbare), zowel als over de juridische afwikkeling (inzake dewelke ik het u van harte aanraad, u die te besparen), wordt u nog per post geïnformeerd, hoogachtend, Alexis Panagoras.’

De man had een curieuze handtekening, die Vincent enkele ogenblikken apatisch in zijn blikveld vasthield. Zijn wens was nu vervuld. Hij was van het Instituut verlost. Hij rekende snel uit dat hij daardoor ook van al zijn spaarcentjes was verlost, en haalde zijn schouders op. Schone lei. Hij knipperde met zijn ogen en besloot naar het park te gaan, en trof daartoe enige voorbereidingen. Toen hij merkte dat hij tussen bomen liep, ging hij wat langzamer lopen, en begon hij te voelen hoe zijn voeten met een knarsend geluid de kleine steentjes wegdrukten. Vlakbij hem ruisde een fontijn, gedragen de watermassen rondpompend, ongestoord door de vele

lawaaierige kinderen die aan zijn voeten speelden, zich verstopten achter de grote waterspuwende standbeelden, de duiven achtervolgden die zich geschrokken in vergadering terugtrokken bovenop de kop van Poseidon, in het midden van de fontijn, en die bellen bliezen die opstegen en in de lucht uiteenspatten alsof ze door de gehavende drietand waren getroffen. Kinderwagens in bonte kleuren sotnden niet vern van de fontijn, en moeders keuvelden op de bankjes over hun kinderen en de eerste woordenschat die deze hadden verworven, en die regelmatig uit de kinderwagens ontsteeg. Een man van jaren zocht zijn weg tussen deze dartele jeugdigheid, en terwijl hij beheerst zijn voeten vooruitschoof keek hij guitig om zich heen, iedereen trakterend op de bezonnen glimlach die, zo leek het, tijdens jarenlange wandelingen door het park, door de zon van alle jaargetijden, op zijn gezicht was gebrand. De grijsaard liet een bal, die spelende jongens, aangespoord door zijn glimlacht, in zijn richting hadden geworpen, met een bijzonder galante kopstoot in de fontijn belanden, wat voor hilariteit zorgde. Een hond

was de bal achterna gesprongen en spetterde in de fontijn, die zijn gelijkmatige activiteit natuurlijk niet opgaf, nam de bal in zijn bek en sprong als een wild veulen over het gras omdat hij niet wist of hij eerst zijn vacht moest uitschudden of zich eerst uit de voeten moest maken voor zijn achtervolgens, die ondertussen joelend van plezier achter het beest aanrenden. Aan de andere kant van het bankje waarop hij had plaatsgenomen zag Vincent flannerenden tienermeiden die hun plasticen idolen ongedwongen imiteerden en elkaar giechelend hun blikken toevertrouwden als er jongemannen in de buurt waren. Vincent, die zichzelf al lang niet meer als een jongeling beschouwde, was aangedaan toen hij merkte dat zijn verschijning een soortgelijke reactie bij de meisjes uitlokte, en het was hem wat waard geweest te kunnen verstaan wat ze tegen elkaar zeiden nadat ze langs hem waren gelopen; hun woorden gingen echter verloren in het statige ruisen van de fontijn. Die had ook serieuzer publiek aangetrokken: twee goed op maat gesneden matzwarte heren maakten druk gebarend een ronde door het park en zetten zich een ogenblik

bij de fontijn. In de lcuht was geen wolkje te ontdekken.

Dit was dus de werkelijkheid. Vincent trok zijn wenkbrouwen samen om deze indrukken, waarvoor hij zo dnkbaar was, vast te houden, hij wilde ze met zich meenemen, deze inderukken die er zo plotseling en zo overvloedig waren dat het Vincent was alsof er niet tussen hem en de wereld instaond, en ze doorspeelden zijn dagdromerijen die hem begeleidden bij zijn gang naar de allerachterste bank van een bus. Daar nam zijn geleerde geest het roer weer over en dicteerde hem het woord ‘melancholie’. Hij was zo ver midden in de wereld oorgedrongen, dat hij nu pas merkte dat hij geen medespeler was.

‘Vincent tegen de rest van de wereld. Het kan me nu niets meer schelen, als ik nog maar een paar druppels van deze indrukken, ach...’ fluisterde hij voor zich uit, en sloeg met zijn hoofd tweemaal tegen de achterraut van de bus.

22.

Beste, lieve Vincent! Wij begrijpen je; we kunnen je een heel eind volgen. Maar ben je nu niet wat extreem? Het is alsof je een wassen neus hebt, die zich naar alle omstandigheden richt. Waaro mgeloof je dat je zo kneedbaar bent? Het begint ons eerlijk gezegd een beetje te irriteren dat je zo definitieloos bent; je loopt maar wat rond door de wereld, en neemt allerlei dingen waar (wonderschone dingen, dat wordt graag toegegeven), maar je gedraagt je als een abstract principe, als een onbeschreven en onbeschrijfbaar blad dat in zijn pure functionaliteit alles kan bevatten of ook niets, en daarbij altijd onbeschreven blijft. Waarom dat ons irriteert? Misschien is het, dat we jaloers zijn op de manier waarop jij jouw eigen voorgeschiedens kan vergeten en zo jouw onsterfelijkheid weet te ensceneren als iets waaraan je het geloof niet eens meer nodig hebt. Maar genoeg over ons. We zouden je discreet kunnen vragen, wat jouw allemaal is overkomen toen je nog klein was (het is voor ons een hele opgave, jou als kind voor te stellen!). Jij zou ons antwoorden, dat je ouders zijn

omgekomen bij een auto-ongeluk toen je zes jaar was, dat je bij oudere kennissen opgroeide die jouw jonge ouders in een gekke bui hadden beloofd bij hun voortijdig overlijden de voogdij over jou te nemen, dat je op school altijd werd gepest omdat je niet kon zeggen wie je moeder was en nadat je, om daarvan af te zijn, had toegegeven dat die vrouw die je van school kwam ophalen je moeder was, je werd uitgelachen omdat je moeder zulke witte haren had, dat je geen broers en zussen had en op je zolderkamertje een stille liefde had ontwikkeld voor alles wat op schrift gesteld was omdat dat je nooit belachelijk maakte maar eindeloos met je leek te willen spelen, dat je uit pure boekenhonger je hele gymnasiumtijd en ook daarna nog in de bibliotheek had doorgebracht, wat pas veranderde toen je Paul leerde kennen en hij je weleens meenam naar feestjes. We zouden je bij elke zin vriendelijk toeknikken, en tenslotte zeggen, dat we je begrijpen. En misschien zouden we ons nog verontschuldigen voor onze onterechte irritatie over het door jou zo vakkundig geenceneerde gebrek aan een voorgeschiedenis.

23.

De ernst van het leven is niet iets dat met zich laat spotten en zelfs iemand als Vincent ontkomt er niet aan het spel mee te spelen. We vinden hem met zijn ellebogen op het blad van een metalen bureau leunend bij een organisatie voor arbeidsbemiddeling.

‘Dus u heeft zelf uw ontslag genomen?’

‘Ja’ (dit leek hem het beste antwoord).

‘Kunt u ook aangeven waarom?’

Vincent dacht even na, en antwoordde toen:

‘Het vak interesseerde me niet meer, en daarom was de kwaliteit en kwantiteit van mijn productie achteruit gegaan.’

De juffrouw kruiste iets aan en vroeg verder:

‘Wat zijn uw vaardigheden?’

‘Hoe bedoelt u, vaardigheden?’

‘Wat heeft u geleerd, welke werkervaring heeft u?’

Vincent peinsde wat hij hierop het beste kon antwoorden. Hij wist dat hij zich met zijn droge wetenschappelijke studies alleen maar belachelijk zou maken, en beperkte zich dus tot

‘nou ja, eigenlijk niets specifiek’.

‘Maar u kunt toch... denkt u nog eens rustig na.’

De juffrouw stond op en verwijderde zich kort. Vincent sloot zijn ogen en probeerde zich iets voort te stellen wat hij kon, zonder veel succes. Hij zag zichzelf in een blauw pak auto-onderdelen versjouden, maar realiseerde zich dat hij hun namen noch hun functie kende, hij zag zichzelf in een wit pak aan het bed staan van zieke mensen, maar beseftte dat hij geen idee had van wat hij zou moeten aanvragen om hen beter te maken; hij zag zichzelf in een zwart pak door een lange gang haasten, maar kon zich niet voorstellen wat voor belangrijke management-richtlijnen er daarbij door zijn hoofd zouden moeten gaan.

‘Kunt u lassen?’ vroeg de juffrouw ineens, die was teruggekomen en Vincent nu ijverig begon te ondervragen teneinde een nieuw formulier in te vullen. Vincent schrok op, en zei verbaasd:

‘nee.’

‘Kunt u frasen?’

Vincent herhaalde zijn antwoord.

‘Kunt u vorkheftruck-rijden?’

Vincent bleef bij zijn standpunt, en hield dat ook vol tot het hele lijstje was afgewerkt en de juffrouw met een zucht haar ondervraging afrondde.

‘Is er dan helemaal niets dat u kunt? Ik kan hier in een vakje ‘overige vaardigheden’ nog iets zetten als u wilt, dat wordt niet zo vaak gebruikt maar het gebeurt.’

Vincent was zich tijdens de ondervraging bewust geworden dat hem bij elke vraag Griekse, Latijnse, Franse en Italiaanse citaten door zijn kop hadden geschoten en hij herinnerde zich aan zijn geliefde boekenwereld. Bedachtzaam zei hij, nog steeds met gesloten ogen:

‘Ik kan schrijven.’

Hoewel hij van deze poppenkast niets verwachtte, bleef Vincents verbazing binnen de grenzen van zijn gelatenheid toen hij drie dagen later een brief kreeg van de arbeidsbemiddeling. De envelop was van normale grootte, en

had een venstertje, waarin Vincent op het grijzige kringlooppapier zijn eigen naam kon lezen. Hij scheurde de envelop open en toen hij zag at de laatste zin niet met ‘helaas’ werd ingeluid, las hij wat nauwkeuriger. Hij was uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek bij een veelverkocht tijdschrift. Ze zochten iemand met een ‘degelijke intellectuele opleiding’, en ‘signifikante schrijfervaring’, en de naam Verwijlen was hun bemiddeld door de arbeidsorganisatie. Vincent nam de voorgestelde datum tevreden over in zijn agenda, en begaf zich bij het aanbreken ervan naar het bijbehorende adres. De redactie van het tijdschrift zetende in een geronoveerd gebouw, dat de laatste grote schokgolven van de geschiedenis had doorstaan, en op zeer smaakvolle wijze het anachronisme belichaamde dat zulke gebouwen eigen is., namelijk de naar modere burgerlijkheid en gemakken ingerichte vertrekken die tegen de binnenkant van een statige, ietwat norske façade zijn geplakt.

Toen Vincent op de bel drukte gebeurde er eerst niets. Na enige tijd kon hij een klik waarnemen, gevolgd door een reeks

korte tonen die ongeveer twee keer zo snel als zijn hart werden afgespeeld. Hij probeerde het nog eens, maar ook zijn nieuwe poging, die in het vuur van zijn oplaaiende verontwaardiging werd voltrokken, bereikte niet meer dan een herhaling van het voorgaande. Vincent drukte nu zijn duim vast op de bel en begon te praten tegen het roostertje waarachter hij een microfoon vermoedde.

‘Hallo, hier is Verwijlen. Voor een sollicitatie. Hallo. Kunt u opendoen?’

Vincent was even opgehouden omdat hij zichzelf hoorde praten. Hij kon die klanken niet uitstaan. Niemand had zo’n mechanische doffe neusstem, zo’n ongevoelige, robotische klank kende hij alleen van die ogenblikken waarin hij zichzelf hoorde praten.

‘Tenminste mijn naam’ dacht hij en herhaalde zijn ‘Verwijlen’ zorgvuldig gearticuleerd en met alle gevoelswaarde die zijn achternaam kon transporteren in het roostertje. Hij werd plotseling onderbroken door een vrouwelijke stem, die hem vroeg zijn naam te spellen.

‘V-e-r-w-i-j-l-e-n’.

De losse letters kwamen probleemloos, maar vervreemdden hem ook nog van zijn naam. Het was alsof hij een vreemd woord had gespeld, en hij herinnerde zich eraan, hoe hij in zijn kindertijd dat spelletje had gespeeld, net zolang een heel normaal woord, zoals koe of school, te herhalen totdat het hem totaal vreemd voorkwam, als de naam van een ruimtewezen of iets nog gekkers. Dat was een ervaring geweest die hij niet meer zou vergeten, en hij liet haar ook nu, staande in het portiek van het norske gebouw, door zijn hoofd gaan. Verwijlen, berijlen, dij-eilen, drijelien, vijgebreien, nijgedeien allemaal even absurd en moedeloos verzuchtte Vincent, zodat hij de vriendelijke vrouwenstem die opnieuw het woord had genomen om herhaling moest verzoeken.

‘Komt u verder, meneer Verwijlen.’

Vincent duwde tegen de zware voordeur aan, die meegaf omdat ze juist door de vriendelijke stem was ontgrendeld. Het vervallen marmer aan weerszijden van de vier meter hoge ontvangsthal en het rigoureuus overgeschilderde pleisterwerk

riep het soort nostalgie in Vincent wakker dat normaal is als je een flink stuk van je jeugd in geschiedenisboeken hebt doorgebracht. Hij besteeg de trappen langzaam en duwde op de aangegeven verdieping tegen een deur die op een kier stond. Het redactiekantoor stond vol met witte meubels, witte tafels met grote vaalwitte beeldschermen erop, in een rij opgesteld onder de onrustig knipperende TL-verlichting. Een paar jonge vrouwen zaten achter de beeldschermen en waren bezig met typen, een zwaar gebouwde man zat in een hoek aan een groot bureau en was opgestaan toen Vincent binnenkwam. De vloerbedekking was nietszeggend grijs.

‘En de geur van koffie rond het geheel af’ dacht Vincent, in een toespeling op de gangbare taal van vacatures, ‘...en een vriendelijk, verzorgd voorkomen rondt uw profiel af.’

De zwaargebouwde had Vincent bereikt en stak hem zijn hand toe.

‘Christine, haal jij koffie voor meneer. Kom verder, Verwijlen was het? Ja, we hadden een degelijke opleiding verwacht dat weet u? Ik geloof het ook wel, het is u aan te zien

dat u heel wat heeft gelezen. Mensen met wat algemene ontwikkeling zijn schaars in onze wereld. Alles wat men tegenwoordig kan is vastgelegd in certificaten en door trainingen die in een paar dagen worden gegeven. Alle kennis is genormeerd, en buiten die normen hebben ze geen benul. En ik kan niet alles wat ik verwacht vragen want voor veel dingen zijn er geen cursussen. Zo, Verwijlen, u heeft tenminste gestudeerd dus u kunt zich bij ons zeer nuttig maken, zeer nuttig. Zo, wat doen wij? Onze krant komt drie keer per week uit. Het meeste materiaal kopen we in, maar een paar eigen dingen moeten we toch zelf schrijven, zodat we voor de lezers herkenbaar blijven. Bijna alle journalisten werken bij de grote kranten met eigen persbureaus, en die krijg ik hier niet gemakkelijk, omdat ik geen doorstroommogelijkheden biedt snapt u. Zo, maar ik de stukken ook niet door een halve gare laten schrijven die er geen benul van heeft. Ons publiek is wat eenvoudiger, natuurlijk, maar ze hebben dondersgoed in de gaten of ze flauwekul lezen of niet. Mensen die wat minder cursussen gevolgd hebben worden niet voor vol aangezien,

men gaat er maar vanuit dat ze alles slikken en niets echt begrijpen. Maar dat is ook onzin! Waarom moeten die mensen alleen dat kinderlijke gejammer en geroddel te zien krijgen? Ik wil hen iedere week in eenvoudige taal op hun manier wat wereldnieuws presenteren en daar hebben ze recht op, ook als ze de moeilijke woorden niet begrijpen. Dat is ook een beetje idealistische gedacht. Zo. Ik zoek dus iemand die dat kan, belangrijke onderwerpen uit het nieuws simpel vertellen maar wel juist. Dus, Verwijlen, is dat iets voor u?’

De man had snel gesproken en luid, zodat zijn medewerksters, die zich niet meer konden concentreren, glazig hun blikken op hem richtten. Vincent voelde zich een beetje opgelaten.

‘Ja, ik denk van wel’ zei hij, ‘het lijkt me een creatieve uitdaging om al die moeilijke woorden te vertalen in eenvoudigere termen...’

‘...maar geen millimeter van de waarheid afwijken’ onderbrak hem de chef, terwijl hij zijn wijsvinger uitstak in de richting van Vincent en zijn wenkbrouwen optrok als een

gepassioneerde toneelspeler. Dat er zo'n 'waarheid' niet bestaat en al helemaal niet onafhankelijk van de juridische, economische, en wetenschappelijke termen was Vincents intuïtieve reactie die hem zijn studie had ingeprent, en die hij nu wegslikte met een slok koffie die hem ondertussen door Christine was aangereikt. Hij slikte nogmaals om te verwerken dat dat de oogst van zijn lange studiejaren geweest was, nutteloze achterdocht die de wereld eerst op een extreem hatelijke manier theoretische moest maken om als achterdocht te kunnen functioneren.

'Niets dan pragmatiek!' zei hij onwillekeurig hardop, en nam nog een slok koffie. De chef, die nog steeds voor hem stond, openden zijn mond en bleef zo een moment staan, als een clown die zich zijn grap probeert te herinneren. Toen zei hij:

'Uh-uh. Dat woord kennen we niet.' Vincent begreep dat van hem werd verwacht dat hij een proeve van zijn kunnen zou geven, en probeerde 'onze beslissingen hangen alleen af van de situatie, en zijn alleen geldig in één situatie, die we zo goed mogelijke proberen op te lossen.'

De chef draaide met zijn rechterpols en vertrok zijn rechter mondhoek om aan te geven dat hij nog niet helemaal tevreden was. Vincent zei: ‘we doen wat de omstandigheden ons dicteren’ maar schudden tegelijk zijn hoofd. De chef keek hem vragend aan. Toen zijn Vincent: ‘we doen waar we zin in hebben.’

De twee mannen knikten en Vincent nam nog een slok koffie, waarin hij zich meteen verslikte.

‘Ik ren al’ riep Christine, en ze kwam even later terug met een papieren zakdoeje, waarmee ze de koffie opdepte die langs Vincents kleren op de grond droop.

‘Dat bedoelen we dus’ zei de chef, ‘ik heb er vertrouwen in dat u het kunt. Zeggen we trouwens ‘je’. Kun je volgende week beginnen?’

‘Ja, ik heb verder niets omhanden’ zei Vincent terwijl hij snel door zijn neus uitademde en zijn linkermondhoek naar boven trok, om zijn zelfironie wat lucht te geven.

‘Goed, kom hier maandagmorgen om negen, dan werken we aan de dinsdaguutgave.’

‘Tot dan’, zei Vincent terwijl hij het visitekaartje van de chef in zijn handen kreeg gedrukt, die, zoals hij bij latere inspectie zag, Otto Wagner heette.

24.

Vincent had geprobeerd niet teveel te piekeren over zijn nieuwe broodwinning, maar was daarin niet geslaagd. Gedurende het weekend had hij zich in zijn woning tergetrokken en werd hij onophoudelijk gelaagd door de gedachte dat hij van het rechter pad afweek, dat hij zijn ziel aan de duivel had verkocht en dat hij voor de rest van zijn leven zijn liefde voor de waarheid alleen nog in opgewonden cynische privé-gespreken zou kunnen uiten. Hij had aan zijn vriend Paul gedacht, en aan de vele gesprekken van vroeger. Een hele ketting van voorspellingen was hem ingevallen, van dingen die hij met zijn nieuwe werk niet meer zou kunnen doen, en dingen waartoe hij verplicht zou zijn. Razendsnel had zijn geest in gedachten voltrokken wat hij in de komende tientallen jaren vermoedelijk zou gaan ervaren. Waarom verdomme bestond de wereld? Waarom bestond de wereld uit mechanismen die ons volpompen met snelle informatie, die de snelheid van onze natuurlijke ervaring steeds meer overstijgt en maar blijft overstijgen? Waarom kon Vincent zich niet

gewoon verheugen over het subtiële samenspel tussen de zwaargebouwde chef en zijn medewerkers, waarvan hij getuige was geweest, en de toekomst als een nog oningevulde en afgeschermdede luchtblaas liefdevol voor zich uitduwen, maar moest hij in één angstige titanensprong alles overzien en onmiddellijk als waardeloos verwerpen?

Waarom kon hij niet vol verwachting slapengaan en de nieuwe dingen die op hem afkwamen met vertrouwen tegemoet zien? Die snelheid van ervaring woekert als een brandhaard in het frisse veld van de vreugde aan ons leven, en alle kleine groene onzekere twijgjes worden verblakerd nog voordat ze de kans hebben om te groeien. Het enorme potentieel aan beschrijvingen, de van Homeros tot Proust volgestapelde magazijnen van productieve verwerking van ervaringen, werd alleen nog maar gebruikt om de duizelingwekkende draaikolk, waarin alle ervaringen nu verdwijnen, nog te versnellen. En een resoluut tegenstreven van die vermaledijde versnelling waarin we allemaal zijn opgenomen zou alleen maar lachwekkend zijn, en dus een

zwakgebod. Wanneer ik weiger mijn ervaring te versnellen, doet een ander het, en grondiger. Absolute weerstand, je opsluiten in één enkele ervaring (bijvoorbeeld het golven van de zee) is nutteloos voor hen die het om het welbevinden van onze cultuur te doen is. Hoe puur en rustgevend een ervaring ook is, hoeveel ze de aandacht op één ogenblik weet te richten, ze kan alleen bekeken worden door zich in de draaikolk te werpen, die daardoor alleen maar bevestigd wordt, want ‘ze kan zelfs haar tegendeel bevatten’. Maar misschien is er een ander soort weerstand effectief, niet zo absoluut tegenstrevend als het inperken van ervaringen, maar een weerstand, waarbij de hoeveelheid ervaring helemaal niet telt. Waar het gaat om de schoonheid van ervaringen, een schoonheid die zelfs de draaikolk tot stilstand kan brengen. Dat, en alleen dat, is de onmogelijke taak van de literatuur. Vincent had geprobeerd niet teveel te piekeren en voelde dat hij zichzelf had verraden. Zuchtend schreef hij zijn reflectie op een notitieblaadje en begaf zich te ruste.

De maandag kwam en Vincent vond de weg naar zijn

redactie met gemak. In het kleine kantoortje wachtte hem de ervaring dat er met hem gerekend was: Christine zou hem wegwijs maken in het systeem, en Otto zou hem een eerste schrijfofdracht geven. Er was een bureau voor hem neergezet, waarachter twee stoelen stonden. Vincent was bijna aangedaan en volgde Christine met een behaaglijk tintelend gevoel in zijn buik naar zijn werkplek. De computer werd aangezet en na enige tijd, die Christine benutte om koffie te halen, lichtte het beeldscherm langzaam op.

‘Het systeem’, begon de jonge vrouw, ‘is eigenlijk heel eenvoudig. Voor tekstverwerking gebruiken we dit programma...’

Ze klikte met de muis en Vincent zag een groot aantal gekleurde symbooltjes op het scherm verschijnen, ongeveer zoals hij dat gewend was, boven een leeg wit kader.

‘Die hoef je niet allemaal te gebruiken, eigenlijk zijn alleen deze belangrijk.’

Ze richtte met de muis, waarbij ze haar hele arm voor Vincent moest bewegen en deze de geur van haar parfum

waarnam, wat hem de weg terug naar zijn herinneringswereld vergemakkelijkte, en zijn concentratie deed verplaatsen van het beeldscherm naar zijn neusvleugels en van de voorstelling van schermen, vensters, kaders en hun iconografische versierselen naar de gelukzalige herkenning van deze geur, waarbij hij tevergeefs probeerde te achterhalen waar hij deze geur eerder had geroken, en zijn verwoeder pogingen hem met een bescheiden gevoel van wellust vervulde. Christine zuchtte zacht, en trok haar arm terug, terwijl een grijs blok op het scherm kwam.

‘Hier kun je precies instellen hoe de tekst eruit moet zien.’

Vincent nam het grijze blok in zich op en knikte snel.

‘Zo maak je de krantenkolommen zodat je kunt zien hoe het eindresultaat is. Dat hoef je verder niet te doen want dat doen de mensen van de lay-out. Hier kun je de beginletter groter maken...’

‘Startkapitaal...’

‘Zo zou je het kunnen noemen. En hier kun je een figuur invoegen.’ Christine ging door met klikken, en Vincent was

geleidelijk verzadigd met de geur van haar parfum. Zijn concentratie verplaatste zich en zijn gezichtsspieren ontspanden zich. Hij werd geluiden waar, die door het open raam het kantoorvertrek binnendrongen. Auto's debatteerden claxonnerend wie een parkeerplaats toe zou komen, en zetten elkaar muurvast tussen de reeds geparkeerde medevoertuigen. Een fietser belde ononderbroken in de hoop dat hij zich zodoende heelhuids over de gevaarlijke keien zou kunnen bewegen; loslopende honden blaften tegen alles en iedereen alsof ze door het lawaai in dienst waren genomen. Kinderen riepen naar elkaar en reden tussen de auto's door; duiven pikten naar de broodkruimels die achter waren gebleven op een motorkap omdat een paartje haar lunch had onderbroken op zoek naar een gelukkigere bezigheid; in de verte zoemde de doorgaande weg z'n eentonige geruis dat werd weerkaatst tegen de achtergevels van de gebouwen om het parkeerplaatsje. Christine had nog veel meer laten zien en vroeg Vincent of alles duidelijk was.

‘Ja hoor, geen probleem.’

‘Goed zo. Dan ga ik eerst iets aan die herrie doen.’

Ze liep naar het raam en zwaaide het dicht. Vincent vroeg zich af of ze iets gemerkt had van zijn luister-avontuur en vermoedde aan de triomfantelijke manier van lopen dat ze heel goed in de gaten had dat hij niet had zitten opletten. Aan de andere kant kon haar heupwiegende, en niet onaantrekkelijke manier van flanneren langs de witte kantoormeubels, het speels neerzetten van haar voeten daar waar de oude plankenvloer nog een beetje kraakte ook betekenen dat het haar te doen was om Vincents toegenegenheid als man.

‘Kan het raam wat rustiger dichtgesmeten worden?’ riep de heer Wagner die achter zijn bureau allerlei papier door elkaar gooide, ‘dan kunnen de anderen ook nog werken.’

Vincent voelde zich goed en kon het niet laten zijn overwinning te vertellen in een triomfantelijke grijns die Christine ogenschijnlijk negeerde maar enkele ogenblikken later speels beantwoordde door met overdreven geruisloosheid op haar stoel te gaan zitten om Vincent verder te instrueren. Vincent hield van dit spel van krachtmetingen zonder

woorden, het was zo levendig, en zo'n schepsel als Christine, misschien vierentwintig lentes jong, fascineerde hem. Wat ging er schuil achter de kinderlijke ramensmijterij? Het was een jonge vrouw die naast hem zat, een jonge vrouw die ergens in haar geest haar jeugdherinneringen, en de herinneringen van haar puberteit, haar eerste verkering, haar verliefdheden en hongerkuren, haar eerste sexuele ervaringen misschien – Vincent merkte een buitengewone aandrang om haar deze geheimen te ontfutselen, en werd zich tegelijk zijn eigen verliefdheid bewust, waarvoor hij een tijdje te dromerig was geweest.

Hij verwachtte nu dat Christine zou gaan fluisteren. Ze had hem echter op het verkeerde been gezet, en begon in volle sterkte, wat Vincent opwond omdat het spel ook nog doorging nadat hij erover had nagedacht,

‘De persberichten krijgen we hier binnen. Zo selecteer je ze per thema...’

De heer Wagner keek op, maande ‘ssst’, half plagerig, half autoritair. De seconde die volgde werd door Vincent bijzonder

efficient benut; hij wist een groot aantal gebeurtenissen in die ene seconde te concentreren, gebeurtenissen die allen hun eigen associaties hebben, hun eigen legers van eelden, die zich in Vincents geest opmaakte voor een strijd op leven en dood die eigenlijk helemaal geen strijd op leven en dood maar een gieren door Vincents brein, waarbij de sterkste hm meerdere ademdeugen lang bijbleven. Het gezicht van de heer Wagner had hem waarschijnlijk aan een oude leraar herinner, die hem ooit bestraffend had toegesproken omdat hij een kaasgenoot oplossingen had ingefluisterd voor rekenvraagstukken. De klasgenoot was hem dankbaar geweest, en hij had er zijn reputatie als dappere allesweter aan te danken gehad die hem zijn hele middelbare schooltijd had begeleid en hem samen met het mysterie rond zijn ouders tot een interessant figuur hadden gemaakt. Hij had dit voordeel een keer gebruikt om een meisje het hof te maken tijdens een schoolfeest was hij in Italiaanse snit (een kostuum uit de nalatenschap van zijn vader dat hem iets te groot was) verschenen en had hij Mathilde om een dans gevraagd. Hij had de dans gekregen, en heerlijke

lange blokken hadden ze uitgewisseld kort voor één uur, de tijd dat ze door haar vader werd opgehaald. Zij was ook het eerste meisje dat Vincent op haar mond had gekust, kort weliswaar, en in een opwinding die hem de ervaring meteen weer abstract maakte, toch had hij toen de smaak van haar lippen die niet meer dan twee seconden de zijne hadden gestreeld de halve nacht kunnen proeven, en het mengsel van filtersigaretten, frambozenkauwgom en slechts wodka zou voor hem jarenlang de betekenis blijven behouden van een meisje kussen. Deze Mathilde was hem indertijd niet lang trouw gebleven, een jongen met een motorfiets was interessanter geweest.

In die ene seconde waarvan zo-even sprake was, drong zich deze herinnering aan Vincent op. Christine werd het meisje dat hij gekust had, en haar machtsspel met de heer Wagner vroeg om interventie van de dappere Vincent, die het in het nauw gedreven schoolmeisje voor de verraderlijke en gemeenprecieze vragen van de leraar in bescherming nam. Het is geen zeldzaamheid, dat scènes in ons leven al eens eerder gespeeld

zijn, en dat we ze dan herhalen met een opwindend, magisch gevoel alsof we op kousevoeten langs een slapende hond sluipen, misschien is het zelfs normaal, misschien zijn alle scènes voor ons volwassenworden tijdens onze jeugd inge oefend?

In dit geval, Vincents eerste werkdag op het kantoor was de scène tussen de heer Wagner, Christine en hem een herhaling van het tzepe dat hij op school geweest ws, de dappere mysterieuze redder, maar dat indertijd niet succesvol geweest ws. Als hij Christine nu voor zich kon winnen, betekende dat uiteindelijk een overwinning op de jongen met de motorfiets. Hij vroeg of Christine nog iets over de persberichten wilde uitlegen maar keek daarbij de heer Wagner an. Deze stond op en liep hoofdschuddend naar het toilet. Vincent had het systeem allang begrepen en glimlachte. Nu kon hij met zijn werk beginnen. Hij nam een serie korte persberichten vor zich op het scherm, zoals hristine het hem had uitgelegd, en begon iets geschikts uit te zoeken om aan het bredere niet zo intellectuele publiek te presenteren. Hij had al een paar titels

ingetikt: ‘Dorp overstroomd in de Andes’, ‘Massa-ontslag in Vietnam’, ‘Kinderhandelaars opgepakt’, ‘India: Olifant richt vernietgingen aan’. Vincent nam de laatste twee, en wilde Christine vragen of dat zo bij het beleid paste, toen de heer Wagner langsmarcheerde en goedkeurend naar Vincents beelscherm keek.

‘Volgens mij heb je er een neus voor. Hoe ga je dat nu formuleren?’

‘Manila – een agressieve bende van kinderhandelaars is gisternacht opgepakt in een buitenwijk van de Filipijnse hoofdstad. Het is volgens een woordvoerder van de politie één van de belangrijkste vangsten sinds jaren op het eiland. De kinderen worden vaak naar het Rijke Westen verscheept om daar in de prostitutie te werken of dwangarbeid te verrichten.’

Vincent schreef en sprak tegelijk.

‘Prima. Alleen ‘rijke westen’ met kleine letters graag.’

‘D’accord.’

‘alors, bonne chance chez notre journal.’

‘J’aime beaucoup la creation verbale.’

‘...et pour les lecteurs toujours originale...’

‘...bien sur, c’est une chose fondamentale.’

De heer Wagner genoot van deze gesprekken, waarin hij mensen beter kon verstaan dan in de ellenlange bronwatervergaderingen die ons door onze cultuur worden voorgeschreven, en Vincent was blij verrast dat zijn chef van rijmen hield. Hij zette zich aan het werk en het lukte om nog voor de lunch een twintigtal berichtjes in begrijpelijke en spannende taal te formuleren.

Er werd gegeten in de bedrijfskantine, waar een automaat stond die soep leverde. Christine zat met haar nieuwe collega aan een tafel en ze spraken over de grappigste en opvallendste berichten die ze hadden verwerkt. Zo vloog de pauze om en moesten ze weer aan het werk. De middag was gevuld met dezelfde procedure als de morgen, en dezelfde rituelen werden uitgevoerd. Deze eerste werkdag was zoals alle anderen zouden zijn en dus volstaat de beschrijving van deze ene. Vincent ging naar huis om zijn dag af te sluiten, en was blij verrast toen de telefoon bij hem overging.

25.

Het was Paul, die met weldadig enthousiasme vertelde dat hij zijn oude hobby weer had opgepakt en vroeg hoe het Vincent nu ging.

‘Ik houd me in leven, denk ik.’

‘Denk je?’

‘Als een soort journalist, ik vertaal nieuwsfeiten in vlotte taal voor een breder en niet zo intellectueel publiek.’

‘Ah! Zo van: geweldige vliegtuigcrash, niet één overlevende.’

‘Nou...’

‘Langste file van het jaar. Grootste slachtpartij. De gevestigde orde ontwricht door een miljardenschandaal. Pornobende opgepakt.’

‘Nou...’

‘Jongen, je was vroeger altijd zo bedruven met de waarheid, heb je nooit het idee dat je nu niet eer in waarheid leeft, is dat niet moeilijk voor je?’

‘Nou...’

‘Kijk, ik ben weer met mijn hobby begonnen, ik schilder weer, wat denk je? En een geil model heb ik...’

‘Een model?’

‘Ja ja, en Sandra vindt ‘t ok hoor.’

‘Dat zal wel.’

‘Kom je hierheen of hoe zit het?’

‘Ben je thuis dan?’

‘Waar anders?’

‘Nou...’

Paul had al opgelegd en Vincent liet hoofdschuddend de drukke stem van zijn vriend in zijn hoofd nadreunen. Hij maakte zich zorgen om hem en besloot naar hem toe te gaan.

De étagewoning was werkplaats geworden, met overal schilderijen op de grond en aan de muren. Vincent verbaasde zich er niet over, dat hij een naakte vrouw aantrof in pose. De avondschemering, die door de grote doeken in absurde rechthoekige patronen gebroken het vertrek verlichtte liet haar contouren als goddelijk verschijnen. Ze zat zo stil, rechtop, keek zo verheven ondoorgrondelijk naar een hoek van de

kamer dat Vincent het gevoel kreeg iets heiligs te ervaren. Hij kon zijn blik niet afhouden van de welvingen waarmee haar lichaam zich aan de ruimte overgaf. Een moment lang was zijn lichaam te verward voor lustgevoelens, toen voelde hij een pijnlijke steek in zijn dijbeen en hoorde hij Paul lachen

‘Mooi hè, mijn godinnetje?’

‘Ja... ja’ stamelde Vincent.

‘Dat dacht ik ook. Er gaan grootse dingen gebeuren jongen.’

Paul kwam vanachter zijn schildersezelt tevoorschijn.

‘Ik geef je geen hand, natuurlijk’

Paul zag er artistiek uit in zijn overall die helemaal met verf besmeurd was.

‘Nou Vin, wat denk je?’

Vincent had het doek gezien waaraan Paul werkte, het was als een simpele vormensoefening en verre van perfect, maar de uitdrukingskracht van de bogen die Paul in waarschijnlijk sexuele opwinding langs de vormen van zijn model trok, dan weer felrood, dan weer dieporanje, was buitengewoon.

‘Krachtig, indrukwekkend.’

‘Indrukwekkend? Dit schilderij moet het doek worden waar niemand omheen kan, dat alle mensen verbreedert.’

‘Alle mannen...’

‘Goed, goed, alle mannen. Wat maakt het uit? Dit’, en hij zwaaide bezwerend een grote appelvorm met zijn armen in de lucht, ‘is het doek dat een noodzakelijk proces gaat katalyseren.’

‘Wat zie je voor je?’

‘Broederschap, vriend, fraternité, de verloren waarde. Mensen, of mannen als jer erop staat, die dit gezien, nee belééfd hebben, kunnen zich niet meer druk maken om kleine dingen zoals ze dat nu nog moeten doen, hiërarchie, geld, de baas zijn over anderen, die hele geschifte pikkenlineaal die onze samenleving besturt, al dat wordt overbodig. We zijn allemaal broeders in schoonheid, als één gigantische pik die zich opricht tot aan het wereldeind.’

Hij had het hoog in de bol, Paul, en Vincent was te verbijsterd om niet met een cliché te antwoorden.

‘...experiment van het communisme heeft toch laten zien

dat...'

'...omdat het communisme de kunst in haar dienst wil stellen. (Ik kots op het communisme). En dat is haar fataal geworden. De mensen moeten een esthetische waarde delen, geen mathematische van arbeiders-gelijkheid. Man, het is zo simpel, de evolutie heeft onze soort ontwikkeld en met beelden uitgerust. Een paar duizend jaar hebben we geëxperimenteerd met wat religies, wetenschap, maar het moet er natuurlijk heen dat we de evolutie overtreffen. Natuurlijk zijn we net zo blind als de evolutie, maar ook een blinde mol kan alleen vooruit. Dus we moeten onze biologische uitrusting inzetten om onze soort zichzelf te laten overtreffen. Kijk, en zoals onze genen pas iets zinvols konden uitdrukken als ze met miljarden samenwerken, moeten wij ook samenscholen. En dat kan alleen als er eindelijk iets wordt gemaakt waaromheen we kunnen samenscholen. En dan... dan is de hele mensheid één code, en wat ze codeert, oh, daar kunnen wij ons als individuen geen zinnig beeld van maken, maar dat het te gebeuren staat volgt uit de biologie! A-G-T-G-A-C-T.'

Hij had wat verf gespetterd en stond te trillen op zijn benen.

‘Wat denk je?’

‘Mmm’ dacht Vincent, en hij zei ‘je wil de utopie?’

‘Wil? We hebben niets te willen, het staat te gebeuren, wij staan te gebeuren.’

‘Utopieën werken niet’ mompelde Vincent, en hij wilde Paul in herinnering roepen hoe vaak de utopische fantasieën in de geschiedenis in het honderd gelopen waren, maar hij slikte dat in.

‘Wat ons op de been houdt, wat al die mensen zo slaafs hun koffertjes met zich meedragen en hun stukje arbeid dat sinds de technologische revolutie voor zeg 90 procent op een hiërarchie van wantrouwen berust, wat hen beweegt dit te doen is juist het besef dat we niet in de ideale maatschappij leven. Hier hebben we een recht op ons ongeluk, in een utopie hebben we geen rechten, geen plichten, niets.’

Paul keek hem strak aan. Toen zei hij:

‘Nou èn? Ik zei toch dat het noodzakelijk was? Dan gaan we dus allemaal naar de klote. Lang leve de Apocalyps!’

Vincent veegde de verf van zijn voorhoofd en voelde dat er in een flits een gedachte door hem heenging. Hij schraapte zijn keel en baarde zijn ingeving:

‘Dat apocalyptische kan niet kloppen, het is veel te bombastisch. De blinde goden van de evolutie mogen er misschien op rekenen, maar wij zijn er ook nog en wij gaan die goden een poets bakken. En weet je hoe? Door h er bescheiden te zijn, door niet te spreken van de Apocalyps maar van een apocalypsje.’

‘Een apocalyps-je? Geniaal! Geweldig!’ Paul begon wat te schreeuwen, en ook Vincent bleef niet onbewogen van zijn vinding.

‘Apocalypsje, nu!’ brulde Paul door de nacht, die hij door het opengemeten venster in zijn atelier liet stromen. Vincent dacht aan de schoolmeester die hem vroeger altijd zei ‘denk aan je hart’ als hij zich opwond. De schoolmeester was toen al een grijze kettingroker en zou waarschijnlijk allang verkankert zijn, hij had zich vereeuwigd in die uitspraak die de oorzaak was van Vincents zelfbeheersing uit schaamte. Ook nu was

Vincent de koelste, en hij merkte als eerste dat het model verdwenen was.

‘Je model is er niet meer.’

‘Apocalypsje, nu, wat? Kut!’

Paul smeed zijn ezel om en trapte in de nog natte olieverfwelvingen, waardoor de heilige lijnen door de profieltekening van zijn goedkope rubberzolen werden ontsierd.

‘Voortekenen’, zei hij, ‘voortekenen.’

26.

Vincent trok zich terug in zijn appartement, waar hij merkte dat hij niet in slaap kon komen, en zich achter te televisie zette. Zweet stond hem op zijn rug, hij had het gevoel dat hij elk moment kon bezwijken en vreesde voor zijn tweede werkdag (die we, vanwege de analogie met de eerste, zojuist beschreven hebben). Hij herinnerde zich er tenslotte aan dat hij verliefd was en probeerde zich in zijn droombeeld van Regine te begraven. In zijn fantasie haar tenen omklemmend, zoals ze daar tussen de ziekenhuislakens lagen, dommelde hij in terwijl uit de televisie produktdemonstraties tetterden.

Zijn halfslaap eindigde door de telefoon, hij legde met zijn uitgerekte arm de hoorn naast de haak een geeuwde monotoon

‘Is het zover?’

‘Hoe bedoelt u, zover?’

‘Nou, ons apocalypsje, Paul.’

‘Ik spreek toch met Vincent Verwijlen?’

‘Spreekt u mee. Wat? O pardon, met wie spreek ik?’

‘Olsen hier, ik dacht, ik bel u vroeg, voordat u naar uw werk

gaat want ze is vanochtend even bij geweest en dat zou u wel interesseren.’

‘Naar, ja ik kom eraan. Bent u nu in het ziekenhuis?’

‘Ja, ik ga zo weer naar naar toe. De zusters zeggen dat ze elk moment weer kan bijkomen.’

Vincent was ineens klaarwakker, poetste zijn tanden en sprong in de metro. Wat een gevoel! Hijzelf, rennend door de gangen van een ziekenhuis om zijn grote liefde te zien die even bij is geweest, een schoonheid onbereikbaar voor Paul, de Paulheid en de schoenzolen van Paul.

Bij de kamer aangekomen die hij zich herinnerde, hield hij zijn pas in en hij deed e deur op een kier. Meneer Olsen zat naast het bed en hield haar pols vast.

‘Kom binnen, Vincent’, zei hij. Vincent schamde zich een beetje en schuifelde de kamer in, waar hij aan de andere kant van het bed ging zitten. Het lichaam van Regine was een beetje ondervoed door het lange coma, maar het maakte haar trekken indrukwekkender.

‘Je kunt schoonheid niet reduceren tot naakte plastic, de

betekenis van vormen is zoveel meer dan een puur geometrische' dacht hij in een triomferende stemming.

'Je mag best haar andere pols vastpakken hoor' zei meneer Olsen.

'Hoe weet u...'

'Jouw karakter is bescheiden Vincent, ik heb je horen lopen weet je nog?'

Vincent nam haar andere pols vast en keek naar het gezicht van meneer Olsen tegenover hem, dat zo, zo goed was, de waterige ogen, de donkere wenkbrouwen, de ronde kind met grijze stoppels, een gezicht dat zichzelf niet kon zien, maar voelde dat het gezien werd, een man die de pols van zijn dochter voelde samen met hem, Vincent, een man die op het punt stond hem te vertrouwen voor het grootste dat hij in vertrouwen te geven had, het geluk van zijn dochter. Er stroomden tranen over Vincents wangen.

'Zul je goed voor haar zijn?' zei meneer Olsen hees.

'Ja', beloofde Vincent. Ze zaten nog een kwartier zo bij elkaar, tot een zuster kwam en zei dat ze beter konden gaan,

want ‘ook mensen in coma hebben rust nodig, ze merken vaak heel goed dat er mensen bij hen zijn en dat is een extra inspanning.’ Vincent, die vermoedde dat de verleegster zelf rust nodig had, knikte vriendelijk en liep met meneer Olsen naar buiten.

‘Ga jij maar naar je werk’, zei deze, ‘ik red me wel.’ Zo begon Vincents tweede werkdag, zoals gezegd precies hetzelfde als de eerste; ik vergat alleen te vertellen dat hij drie kwartier later begon.

27.

‘Zeventienhonderdvijfenveertig. Het is in orde dat je gaat, Verwijlen.’

Vincent glimlachte zijn kantoorbaas minzaam toe terwijl die zijn brilleglazen poetste en zijn lippen ritmisch tuitte en weer introk. Hij kon een vlaag van meelijden niet onderdrukken, wat hij die ochtend in enkele minuten had meegemaakt was zoveel betekenisvoller dan dat hele gedoe hier, die hele papieren verdoezelaars van de venijniger dan ooit om zich heen grijpende verveling. Hij dacht aan Paul, die bezig was zijn consequenties uit de gebeurtenissen te trekken, waarvan hij het beleven an hem, Vincent, had overgelaten.

De heer Wagner had zijn bril weer opgezet en zijn wangen vol met lucht laten stromen. Waarom ook medelijden met hem hebben, hij lijdt niet aan zijn onwetendheid, dat doe ik. Ik alleen lijd aan zijn onwetendheid, of dat meen ik tenminste, dus ik zou medelijden met mezelf moeten hebben. In het trappenhuis am hij deze gedachte bij zichzelf waar, en besloot hij zijn zelfmedelijden te gaan verdrinken.

Onderweg naar huis kocht hij een fles goedkope wodka, en hij beloofde aan zichzelf die leeg te zullen drinken. Toen hij zich net op zijn bank had neergelaten en een wijnglas volgeschonken, ging de telefoon over.

‘Verwijlen’

‘Vincent, hoi, hier is Sandra, ik wil met je praten over Paul.’

‘Over Paul, hoezo?’

‘Ik heb geen grip op hem meer, kan hem niet volgen, weet je, dat maakt me bang Vincent.’

‘Ik weet het, ik ken hem ook. Ik snap dat je je zorgen maakt, maar dat is echt niet nodig hoor. Hij is wat extravaganter, drukt zich kunstzinniger uit en lijkt daarom soms van de wereld...’

‘Drukte hij zich maar een keer uit. Hij is altijd zo in zichzelf gekeerd en dan komt er weer zo’n idiote actie waarvan ik geen idee heb wat hij ermee wil, dat maakt me bang.’

‘Heeft hij je iets gezegd wat hij gaat doen?’

‘Nee, dat is het hem nou juist, hij blijft zo vaag.’

‘En wat kan ik doen?’

‘Jij bent de enige met wie ik erover kan praten. Kunnen we vanavond afspreken?’

‘Uh, ja, is goed, hoewel, ik ben hier net, heb een zware dag gehad...’

‘Dan kom ik gewoon bij jou langs jongen, tot zo.’

Vincent hoorde de klik in de hoorn, drukte die terug op het toestel en zuchtte. Sandra. Verslaafd aan pasie, aan het grote begeren, aan mannen zonder randvoorwaarden, maar tegelijkertijd bang voor hen. Hij schonk zich zijn eerste glas in en liet zich nog wat meer gedachten van dit slag over Sandra invallen. Hij zag haar zoals ze hem voorkwam en ongemerkt reduceerde hij haar karakter tot een cliché, een figuur dat op het toneel niet zou misstan.

‘Een paradoxale existentie’ mompelde hij met zijn tong door de wodka walsend, ‘verslaafd aan de begeerte en bang ervoor.. Verslaafd aan haar eigen angst? Raadselachtig. Dus haar boven-ik wil iets maar har onderbewuste protesteert ertegen. Ach onzin, die twee zijn niet te scheiden. Ze leeft gewoon intuïtief, en intuïtie is nu eenmaal geen meetbare constante.’

Zo in overpeinzingen verzonken bracht hij zijn glas nog een paar keer aan zijn mond, en hij had zijn lijf een aangename loomte opgedrongen toen zijn bezoeker kwam.

‘Vincent, hallo’

‘Welkom, welkom, let maar niet op de rommel, enzovoorts, enzovoorts.’

Hij schonk haar ook in, had er even over gedacht of hij haar een wijnglas moest geven, deed dat echter niet omdat ze hier niet was om zich te bezatten, maar om over Paul te praten.

‘Jij gaat ertegenaan hè?’ vroeg ze, wijzend op het wijnglas waarin nog slechts een bodempje wodka stond. Vincent schaamde zich.

‘Ja, ik moest wat drinken, moest een pijnlijk gevoel in mezelf verlammen.’

‘Welk gevoel?’

‘Dat weet ik niet meer.’

‘Dus je weet niet waarom je drinkt.’

‘Nee, het schijnt dus geholpen te hebben.’

‘Haha. Drinken we daarop.’

Sandra nam haar glas en liet een teug koude wodka door haar keel stromen, die haar zich deed verslikken. Vincent sloeg op haar rug.

‘Dank je.’

‘Wil je niet liever iets anders drinken, iets fris?’

‘Nee, nee, het was alleen een beetje te koud.’

‘Wat wilde je over Paul vragen?’

‘Weet niet, ik snap mezelf gewoon niet, Vincent, want ik houd van Paul maar ik kan die afstand niet uitstaan.’

Vincent voelde een weldadige rilling over zijn rug lopen, want hij was ervan overtuigd deze vrouw wèl te begrijpen.

‘Die afstand is onontkoombaar. Met genieën kun je je ziel niet delen. Je kunt ze aanraken, met ze samenleven, ze in je hart sluiten, maar het eigenlijke object van je liefde, het genie, is onbereikbaar.’ Zo formuleerde hij met enige tevredenheid en met een vleugje ironie dat Sandra niet opviel, en liet zich terug in de bank zakken.

‘Dus jij gelooft ook dat Paul een genie is?’

‘Een rasechte’ lachte Vincent.

‘En jij?’ vroeg Sandra.

‘Ik? Nee, een genie heb ik in mezelf nog niet ontdekt. Ik ben eerder een melancholie-mens.

‘En wat is het verschil dan?’

Sandra was opgeveerd en haar wenkbrouwen verrieden een grote nieuwsgierigheid, die Vincent overrompelde. Hij dacht even na en zei toen

‘Een genie ervaart de vruchten van zijn ingevingen als aangenaam, maar te groot voor zichzelf. Daarom moet hij zich uiten, zijn ingevingen gestalte geven, zonder dat het hem overigens kan beredigen. Melancholisch is hij, die zichzelf als te groot ervaart voor zijn ingevingen, en die daarom de wijsheid de voorkeur geeft, de koele blik die zijn eigen scheppen als kleine Spielerei beschouwt.’

‘Melancholisch’ herhaalde Sandra, met zachte bezwerende stem. Toen begon ze hard te lachen en sloeg ze haar benen over elkaar. Vincent voegde voor de duidelijkheid toe wat hij zelf voor ogen had.

‘Zouden er mensen bestaan die het allebei in zich hebben, is

natuurlijk een goede vraag, en of dat dan de echte artistieke genieën zijn, de genieën die de wereld niet slechts een onnavolgbare mythe, maar ook tijdloze kunst nalaten. Ik kan het je niet uitleggen, maar ik denk dan altijd aan Beethoven.’

‘Beethoven’ herhaalde Sandra, en ze keek hem aan. ‘Mag ik hier roken?’

‘Ga je gang’ zei Vincent.

Sandra stak een sigaret op, die ze wulps tussen haar vingers geklemd hield terwijl ze keek hoe Vincent een langspeelplaat met pianosonaten uitzocht.

‘Misschien moet ik mijn mond houden.’

Sandra knikte langzaam en lispelde ‘Apassionata’ toen ze de eerste klanken waarnam. Vincent ging bedaard weer zitten en nam nog een slok. Hij keek naar Sandra die met haar vingers op haar benen trommelde en zachtjes haar hoofd op en neer bewoog. Ze hield het tien maten vol. Toen begon ze haar ranke lijf richting Vincent te bewegen, en gebaarde ze een uitgesproken geilheid die Vincent eerder verbaasde beangstigde. Met gefronst voorhoofd schoof hij opzij en

probeerde z'n antropologische standpunt te bewaren. Hij ervoer geen vreemdgangersdilemma, alsof hij te kiezen had tussen één geile nacht of de trouw aan een gedefinieerde partner. Welbeschouwd had hij Regine geen beloftes gedaan, omdat die buiten bewustzijn is, maar haar vader en zichzelf. Het kwam niet in hem op de waarde van die beloftes af te wegen, of te overwegen of het misschien in de clause paste of...

Sandra ontging zijn bedenkelijkheid niet, en ze verandere haar pose, waarbij ze haar benen naar zih toetrok en iets uit elkaar dijnde, haar schouders naar achteren leunde en haar borsten krachtig naar voren tegen haar knieën drukte. Haar armen legde ze tegen de leuning en om haar lippen liet ze een heerlijke glimlach spelen. Het was, objectief gezien, de zwaarste beproeving voor een man, doch Vincent hield dapper stand. Er viel een korte stilte, en Sandra begon weer hard te lachen.

‘Nog wodka?’ vroeg Vincent die natuurlijk wel doorhad wat er gaande was, terwijl hij moest verzitten omdat ook zijn

lichaam op zijn manier uitdrukking had gegeven aan zijn gesteldheid. Ze dronken allebei. Sandra probeerde nog eens haar uitnodigende houding, en Vincent beproefde zijn objectiviteit. Waarom sliep hij haar eigenlijk niet? Uit loyaliteit met Paul? Hij betwijfelde, of het die eigenlijk wat zou kunnen schelen. Uit trouw aan een meisje dat hij nog niet eens kende? Dat leek hem sterk, hoewel Regine tot nu toe grote indruk op hem had gemaakt. Maar die verklaring is veel te romantisch. Er moet iets anders aan het werk zijn. Vincent dacht hierover na, terwijl Sandra zich uitrekte en zachtjes kreunde. De schaduw van haar beeldschone vormen tekenden zich af op de wand, een machtig profiel in grijs van haar navel tot haar vingertoppen.

‘Abstractie!’ zei Vincent langzaam en de woorden ontgingen Sandra. Hij had het klaargespeeld, zijn eigen instellingen zo te wijzigen dat hij door een abstractie meer gestuurd werd dan door vleselijk genot (het gaat hier niet om een autoriteit van abstracties waaraan hij zich onderwerpt, maar om processen die zich uit zichzelf in hem afspelen). Daarom was hij

terughoudend en probeerde de schaduwtekening in zijn gedachten met het profiel van zijn Regine te overtekenen, in plaats van zich met zijn lichaam aan diens veroorzaker vast te klampen. Maar ook die verklaring vond Vincent te romantisch. Hij wilde een verklaring die geen onverklaarbare zuiverheid nodig heeft. Instinct! Het was zijn instinct, dat het afwijzen van de geilheid van Sandra hem later een nog veel grotere geilheid zou opleveren.

Sandra, die zich weer wat op haar helft van de bank had teruggetrokken, zag de bevrediging op Vincents gezicht en was brandend nieuwsgierig naar wat die had veroorzaakt. Ze durfde het niet te vragen en keek, om zich een houding te geven, op haar horloge.

‘Als je wilt, breng ik je naar de nachtbus’, zei Vincent, ‘ik weet niet of de normale lijnen al gaan.’

28.

‘Het is wel de bedoeling dat je wakker blijft, Verwijlen!’

Vincent deed zijn best uit zijn knikkebollen een wakker jaknikken tevoorschijn te toveren, en voelde zich rood worden.

‘Excuus, het was wat laat gisteravond.’

‘Bij mij ook, monsieur’ schoot de heer Wagner terug, ‘en zie ik er zo futloos uit? Kom, laat eens zien wat je vanochtend hebt geproduceerd.’

De chef kwam achter Vincent staan en liet zich op het scherm te deksten aanwijzen die deze had geschreven.

‘Grootschalige uitbraken van veeziektes besmeten ook het economische systeem’ las hij voor.

‘Dat is te intellectualistisch, Vincent.’

‘Maar het is toch to the point en een beetje dubbelzinnig zoals u dat graag heeft?’ wierp Vincent tegen.

‘Het woord ‘systeem’ is te intellectualistisch’ zei de heer Wagner rustig, ‘zeg liever ‘de economie’, dat is directer en sluit beter bij de lezers aan. Je moet er een beetje gevoel voor ontwikkelen; je zult merken dat het na een tijdje vanzelf gaan

en dan is het kinderspel. Heb je nog meer?’

‘De minister-president weigert de consequenties te trekken uit onverantwoordelijk standpunt over militaire actie.’

‘Het is sowieso te lang, ‘consequenties trekken’ vind ik prima, ‘onverantwoordelijk’ is echter te intellectualistisch. Hoe lossen we dat op?’

Otto stak een sigaret op.

‘Premier weigert op te stappen’ mompelde Vincent.

‘Prima!’

Otto blies de rook uit en beende naar zijn bureau terug, terwijl Vincent zich afvroeg wat er in hem omging.

De rest van de werkdag werd, zoals gezegd, reeds eerder beschreven, en we treffen Vincent weer bij het betreden van zijn woning. Zijn antwoordapparaatje knipperde wild een rode ‘5’ op z’n schermpje. Toen Vincent de af luisterknop ingedrukt had klonk de intussen zo geliefde stem van meneer Olsen

‘Ze is bij, Vincent.’

‘Hier spreekt Olsen weer, ik wilde weten of je al thuis bent.’

‘Hallo Vincent, bent u daar, ik wilde u medelen dat Regine

vandaag weer bij is en het ziet ernaar uit dat ze dit keer langer wakker blijft. Als u wilt, kunt u naar het ziekenhuis komen.

‘Dit is een bericht voor meneer Verwijlen. Zou u kunnen doorgeven dat Regine Olsen weer bij bewustzijn is?’

‘Vincent Verwijlen? Goed nieuws: Regine is bij.’

Vincent belde hem meteen terug, maar hij was niet thuis. Dat kon betekenen dat ze nog steeds bij bewustzijn was, haar vader zou dan immers bij haar blijven. Hij haastte zich naar het ziekenhuis, waar hij buiten adem even treuzelde voor de deur van haar kamer. Daarachter was het eerst stil, maar na en tijdje hoorde hij zachte stemmen. Hij herkende de rustige stem van meneer Olsen, en een vrouwelijke die hij niet direct met een persoon kon verbinden. Op dat moment voelde hij een spanning zoals hij nog nooit had ervaren. Zijn lichaam dicteerde hem, met tintelende huid en een wervelstorm die door zijn bovenlijf woelde luisterde hij naar de stemmen en probeerde zich de klank te herinneren van de paar woorden die hij toen met Regine had gewisseld.

‘Het kan ook de verpleegster zijn’ formuleerde iets in hem,

en de zin sloeg als gigantische molenwieken door de koele lucht van zijn hoopvolle voorstellingen. De stemmen werden zachter en hij bewoog zijn oor richting de deur, en spande zich in om iets te verstaan. Plotseling meende hij dat de vrouwelijke stem zijn naam vragend uitsprak. Hij herkende haar stem en sloot langzaam zijn ogen in een gevoel van zelfbeheersing zoals hij dat nog nooit had beleefd. Secondenlang stond hij stil, de handen rustend op de deurklink in verrukkelijke contemplatie, een gevoel dat hij stond voor de grootste graad aan hoop, aan verwachtingen van de toekomst die denkbaar is. Hij wist, dat hij niets anders kon doen dan deze verwachtingen inlossen, dat hij ze enkele ogenblikken later zou hebben ingelost, en dat dit gevoel dan voorgoed verdwenen zou zijn. Hier stond hij, kleine dramaturg, en had het punt bereikt waarna niets meer te zeggen valt, omdat daarchter slechts een zee van diephemelsblauw geluk zich uitstrekt. Op een springplank stond hij, en bracht deze in beweging met zijn sterke knieën. In zijn lijf gierden lichaamseigen stoffen, die zijn verliefdheid moesten regelen,

maar hij sloeg er geen acht op. Zijn verwarring, die zijn bestan in dit ene ogenblik, deze tijdsspanne van tien seconde probeerde te pompen, veroorzaakte een onverwachte kalmte in hem, en hij zou eraan getwijfeld hebben of hij verliefd was als niet zijn lichaam hem er met uiterste intensiteit aan herinnerde.

29.

Hij zou de deur van de ziekenhuiskamer openen, daar Regine en haar vader aantreffen, met de oudere man een korte ‘blik’ van verstandhouding wisselen, en het meisje lang in haar ogen staren, dan zou hij hier tot de avond blijven, en hij zou hier elke dag komen tot ze ontslagen zou worden, dan zouden ze spoedig in één huis gaan leven, en voor haar oude vader ook spoedig met elkaar trouwen en er zou een gezin komen ze zou hem kinderen schenken die ze dan bijvoorbeeld Paul zouden noemen en ze zouden zo gelukkig zijn dat de woordenboekenmakers er goed aan deden hun namen in een spreekwoord te vereeuwigen. Ze zouden het eb van de ellende om hen heen niet meer waarnemen doordat hun warneming alles met gelukzaligheid zou overvloeden. En er zouden heel weinig woorden voor nodig zijn om deze vertelling te voltooien.

Maar ben je daartoe in staat, Vincent? Kun je dat? Nu je het gevoel hebt dat alles wat jou uitmaakt in één archimedisch punt gestroomd is, ben je nu ook in staat om de rest van je leven het

gevoel te ontwikkelen dat wie jij bent uit datzelfde punt vloeit? Of ben je het morgen weer vergeten? We kennen je nog steeds niet zo goed, en er blijft ons niets anders over dan af te wachten.

‘Denk je dat je al kunt lopen?’ hoorde Vincent de stem van meneer Olsen zeggen.

‘Ja’ antwoordde ze zacht, en er klonk wat gestommel uit de ziekenhuiskamer. Vincent, die in zijn verwarring wat laat beseftte wat er gebeurde, voelde de klink onder zijn rustig zwetende hand bewegen en deed grinnikend een stap achteruit.

‘Wie is dat?’ vroeg dezelfde zachte stem, toen ze oog in oog met elkaar stonden aan haar vader, die haar ondersteunde.

‘Wie? Hoe bedoel je, Vincent natuurlijk, de man die...’ stamelde Vincent, ‘herinner je je niet meer die dag dat we aangereden werden?’

Ze keek hem met licht toegeknepen ogen aan en liet haar hoofd zakken.

‘Wie bent u?’

Vincent deed nog een stap achteruit, met zijn ogen knipperend zodat zijn tranen wegsprongen.

‘Ongeveer twee weken geleden’ begon hij, ‘toen we elkaar toevallig hebben ontmoet, we werden allebei aangereden, ze

wilden mij nog naar het ziekenhuis brengen, terwijl jij als enige echt gewond was. Ik kon bijna meteen naar huis, waar het mijne op me wachtte en...' wilde hij zeggen, maar hij bedacht zich. Hij dacht aan meneer Olsen die op de rand van het bed zat en mijmerde over het geluk van zijn dochter.

'Papa?'

Meneer Olsen keek op.

'Wie is dat?'

'Vincent is je geliefde.'

'O.'

Vincent sloot zijn ogen en zuchtte. Hem ontging daardoor de uitdrukking op Regine's gezicht, ze spande zich in, nee ze pijnigde zich om haar herinneringen terug te halen. Ze prentte zich Vincents gezicht in, zoals ze dat voor zich zag, met de toegeknepen ogen die zijn uitdruk van wanhoop toch niet konden verbergen. Kon het zijn, dat ze dit geziht, da thaar toch zo vertrouwd zou moeten zijn, niet meer herkende? Vincent opende zijn ogen weer en staarde in haar richting. Ze kneep nog één keer haar ogen samen en fronsde haar zo gladde

voorhoofd. Toen gaf ze op. Haar vader, die de gebeurtenissen nauwkeuriger leek te volgen dan de beide anderen, tikte met zijn stok op de grond.

‘Nou? Nog een beetje verward, kindje. Jullie willen vast wel een stukje met elkaar gaan lopen. Het park hier achter het ziekenhuis is erg mooi in zomer. Ik ga naar huis, en zal voor vanavond een maaltijd voorbereiden...’

‘Nee, papa wacht, ik ken deze man echt...’

Ze overlegde. Misschien had ze geheugenverlies, misschien was deze jongeman haar vriend. Waarom dan haar arme vader zijn geluk verpesten?’

‘...en wij gaan een stuk lopen, papa.’

De blinde grijsde en klopte Vincent op z'n schouder.

‘Tot vanavond, ik verwacht jullie om half acht bij mij thuis.’

Hij liet zich niet tegenspreken, en liep lachend de ziekenhuisgang door. Vincent keek hem na, besepte hoeveel hij deze man bewonderde, en draaide zich om naar Regine.

‘Gaan wij dan ook maar, Vincent?’ zei deze zelfbewust.

‘O jij dappere’, dacht Vincent, ‘hoe kun je zo vastbesloten

vertrouwen op herinneringen die je vermoedt gehad te hebben? Of is het je vader, die je boven alles vertrouwt?’

Hij stak zijn arm uit. Ze nam zijn hand en ze liepen naar buiten, waar het park inderdaad prachtig was en de planten bijna allemaal in bloei stonden. In het felle zonlicht dat op de grasvlakte neersloeg kon Vincent de zachte trekken van Regine’s gezicht voor het eerst echt waarnemen. Haar voorhoofd, dat zo grappig omspeeld werd door haar glanzend zwarte krullen, en nooit stil leek te staan, behalve als ze zou slapen. De schaduw die haar neusje scheef over haar gezicht wierp en door haar sierlijke jukbeenderen werd opgevangen, en zo Vincents blik bewogen naar haar glimlach. Een glimlacht zo betoverend, dat tze de hemelse lippen waarop ze speelde in onuitputtelijke bronnen van tederheid veranderde. Een glimlach die als een vinkje door de lucht leek te willen dansen, en haar gezicht, haar lijf met al haar bewonderaars met zich mee te voeren. Zwijgend liep Vincent zo naast haar, zijn voeten verplaatsten hem maar hij had het gevoel geen stap voor- of achteruit te kunnen doen. Ze merkte zijn spiedende

blik op en ging iets sneller lopen. Hij maakte haar vrolijk met zijn grappige esthetisch-ernstige blikken die hij schuins op haar wierp. Hij voelde haar vrolijkheid en versnelde ook zijn pas. Langs het brede pad doemde vijvers op, waarin eenden elkaar het hof maakten, wilgen die hun zware takken als moede ledematen over hun schaduwen uitstrekten, struken waaruit geritsel opsteeg. Toen ze al bijna als verdwaalde antilopen naast elkaar renden, hield Regine plotseling in, en wierp een lachende blik op Vincent. Hij keek naar beneden, als een kind dat terechtgewezen werd, maar door zijn wimpers zag hij haar donkere ogen, ogen waaraan hij niet meer zou ontkomen, wist hij. Een vriendelijke spot las hij in haar ogen, het was alsof hij zijn zelfspot, deze zo trouwe metgezel, voor het eerst in andere ogen voor zich zag. Hij zal ontroering en nieuwsgierigheid op zijn gezicht getoond hebben. In ieder geval zochten hun blikken elkaar op, en leken zo verzot op echtheid en ernst, dat ze alle houding, al het decor opgaven, alsof ze de hemelschillen één voor één afpelden om door te dringen tot de binnenste sfeer waarin ze zich beiden waanden.

Ze stonden stil voor elkaar in afwachting dat de ander glimlachend het gezicht zou afwenden, maar dat moment bleef uit. Vincents ogen droogden het eerst op, en hij knipperde. Regine sloot de hare.

‘Hoe lang zijn we al samen?’

Vincent voelde een hitte door zijn borst gaan als een kind dat ongevraagd zoetigheden heeft gegeten en nu voor zijn vader stond die het misschien gemerkt had en hem streng vroeg de waarheid te vertellen. Wat moest hij zeggen? Dat ze eigenlijk helemaal geen relatie hebben?

Hij wilde haar, was zo verliefd dat hij zich nauwelijks kon voorstellen dat ze niet innig met elkaar verbonden waren. Mocht hij liegen? Het gezicht van Regine danste voor zijn ogen en maakte hem duizelig. Mocht hij aarzelen, dit moment, waar de waarheid hem nog niet de kop heeft afgeslagen, genieten? Vincent dacht aan zijn theorieën, die hij ooit geleerd had om een beter mens te worden, om de vraag naar het goede beter te kunnen stellen. Hij voelde zijn geestesoog op de grauwe bladzijden van Kant gedrukt; met bonkende

hoofdpijn probeerde hij zich te herinneren waar een argument stond tegen het liegen. Maar hoe kon dat argument voor hem gelden? Hij dacht aan Paul, en aan zijn ‘oplossing’, of zoals Paul het zei, ‘mijn werk is geen oplossing, maar systematisch doorstrepen van het probleem. Om mooie mensen te zijn moeten we slechts ophouden sommige dingen als problemen te ervaren.’ Vincent gaf Paul nu gelijk, en slaakte een zucht van verlichting. De theorie is onnodig en onnozel, hij was de enige die deze ervaring ooit zo zou kunnen maken; van zijn beslissing hing meer af dan een ‘goed geweten’ dat hem tot nog toe altijd is toegeschreven, of de ‘gevolgen’, die kleine kortzichtigheden die enkel uitgevonden leken om ons in het gareel te houden. Hij liet de beklemmende atmosfeer van kleinburgerlijkheid door zijn hoofd gaan, en voelde zich staande voor zijn keuze die zoveel belangrijker was, verheven.

Wat een illusies! Alsof Vincents keuze de wereld kan veranderen. Hij wist te glimlachen over zijn aanval van groteskheid, die ons lezers zo vertrouwd met hem maakt. ‘Regine’ zei hij, toen ze weer naast elkaar liepen en de uitgang

van het park hadden bereikt waar ze weer waren omgekeerd, ‘wat hangt van mijn antwoord af?’ De woorden vliedden uit hem als uit een omgeworpen olievat. Hij had er geen grip op. Het meisje, dat Vincent had gadeslagen en het draaien van zijn ogen grappig vond, zei:

‘Hoe bedoel je?’

‘Als ik zeg dat we geen relatie hebben, gaan we dan uit elkaar en ieder onze eigen weg, zijn we dan beide treurig omdat een zogenaamd feit uit het verleden tussen ons in staat, voelen we ons dan niet meer zo verbonden, alleen omdat we deze logische ‘waarheid’ ervaren? Wat betekent dan de échte ervaring, die we zoveel sterker voelen?’

Hij dacht bij zo’n ervaring aan Paul die in één van zijn dromen op een paarse flamingo door de tropenlucht vloog en aan één stuk door ‘Koala koala’ riep.

‘Ik bedoel, hoe kan het ervaren van een ontkenning, stel dat ik je vraag ontken, hoe kan dat een soort logische schakelaar zijn die in één klap hele genuanceerde, verrukkelijke gevoelswerelden kan vernietigen. Ik bedoel, als ik ja zeg wat

heeft dat voor meerwaarde? Hebben we dan plotseling de mogelijkheid onze gevoelens serieus te nemen. Ik bedoel: moeten we ons, nu we ons net onafhankelijk van elke voorgeschiedenis hebben gemaakt, die vrijheid meteen weer opgeven?’

Regine glimachte.

‘Wacht even. Zie je die bomen daar? Vind je die ook niet mooi, die kleuren?’

‘Schitterend! Wat een levendigheid.’

‘Ja, poëtisch. Ik wed dat jij gedichten schrijft.’

‘Schreef.’

‘Ja dus. Ik luister.’

‘Nou, op het moment weet ik niet of,... het is misschien wat te slijmerig, ik denk ... je zult misschien...’

‘Kom op!’

Vincent ademde, wreef over zijn oksels die jeukten van het zweet, en zei een vers op dat hij meer dan tien jaar eerder had geschreven.

‘We hupp’len tesaam / in het duet van het bestaan / waar de

snaren uit zichzelf zingen gaan.’

‘Jezus! Wat een kitsch!’

Regine schaderde.

‘Vind je het niet mooi?’ lachte Vincent gretig terug.

‘Schitterend’ zong Regine.

‘Echt’ imiteerde Vincent een hoopvolle stem, als een scholier die op het nippertje voor een diploma slaagt en dat met een korrel ongeloof in zijn bewustzijn laat dringen. Regine gaf zich over aan de slappe lach en Vincent wilde die ook niet afweren (dat had hij overigens ook niet gekund). Ze liepen zigzaggend over het pad, en hun buiken deden pijn.

‘Zie je wel dat mijn gedichtje klopt?’

‘Hoezo, klopt?’

‘Nou, we huppelen toch?’

‘Zo wordt onze dialoog te vergezocht en te schematisch; dan zeg jij steeds dingen waarover we dan samen lachen, en dan blijkt dat het toch klopt zodat we er nog vrolijker van worden omdat we merken dat we onszelf volledig kunnen uiten en...’

‘En?’

‘En dat we zo’n clichématig gesprek voeren dat...’

‘En wat let ons?’

‘Niets, maar als iemand ons zou horen, hij zou ons saai vinden. Ik wil iets unieks beleven met mijn geliefde, of wat je ook bent.’

‘Dat wil ik ook’ zei Vincent snel, ‘maar een moment kan zo uniek zijn dat het door geen duizend cliché’s van zijn uniekheid kan worden beroofd.’

‘O, is dat iets filosofisch?’

‘Nee, gewoon mijn boerenverstand.’

‘Dat zou ik dus ook moeten kunnen begrijpen, hihi. Maar ik wil niet de afgematte dode geestigheden van de clichés, ik wil het levendige hebben.’

‘Maar dat hebben we toch al omdat we hier samen...’

‘Wat?’

‘Samen een levendige eenheid vormen die...’

‘die hoogstens een illusie is in onze hoofden, die beleving delen we niet, ze speelt zich alleen af in de eye of the beholder’.

Vincent zag haar mooi hoofdje geestdriftig stralen toen ze zo sprak, en zei, met het pathos van een overwinnaar:

‘En nu gebruik jij een cliché.’

Het meisje glimlachte, en Vincent meende waar te nemen hoe ze zich overlegde of ze hem zou kussen, maar dat toch niet deed. Ze liepen midden op één van de grasvelden die als vlekken op een koeienhuid over het park verspreid waren, het grootste stadspark van de metropool. Ze zwegen, en liepen naast elkaar over het bruggetje met de leeuwenkoppen aan de leuning. Vincent dacht aan zijn verleden en liet de vele beelden die hem voor de geest kwamen hun gang gaan, in het vermoeden dat Regine juist hetzelfde deed. Vincent merkte dat hij de beelden die door zijn hoofd spookten in woorden begon te formuleren, schrok echter zelf een beetje toen hij merkte dat hij de woorden hardop uitsprak.

‘Toen mijn ouders me meenamen op vakantie naar Spanje, ik was een jaar of vier geloof ik, en de hoge bergen waar we overheen reden maakten diepe indruk op me, ik had zoiets nog nooit gezien. Ik herinner me dat ik achterin de auto zat waar

mijn benen net de bodem konden aanraken, en dat mijn vader zei dat ik moest slikken. Dat was zo spannend! Ik had geen idee waarom, natuurlijk, maar ik slikte aan één stuk door. We hadden een cassettebandje met Spaanse muziek in de auto, en de ritmes kan ik me nu nog herinneren en dan rijd ik weer in de Pyrenneën door de haarspeldbochten. Onze auto was donkergroen en mijn moeder gaf ons zuurtjes. We zijn toen naar de zee gegaan en hebben in een tent geslapen. Ik mocht mee de zee in maar vond het water te koud en de golven te overweldigend. We hebben toen schelpen gezocht en die mocht ik afspoelen. Eén avond had het geregend en zijn we in de tent gebleven. Ik was geen seconde bang voor de harde tikken van de regen op het katoenen tentdoek, en zei dat ook vol trots tegen mama. Mama heeft toen een sprookje verteld over een regenvolkje dat hoog in de lucht huilde en lachte en in beide gevallen vielen er tranen naar beneden maar wij weten nooit of het lachtranen of huiltranen zijn. Mijn moeder geloofde dat het lachtranen waren, en ze zei dan ‘weet je waarom?’ terwijl ze mijn buik kietelde met haar handen. ‘Weet

je waarom?’ Ik lachte en gierde, en er kwamen tranen in mijn ogen. ‘Daarom!’ zei ze en ik keek vragend naar mijn vader die heel ernstig knikte met zijn hoofd. Mijn moeder heeft dat sprookje zelf verzonnen geloof ik. We zijn ook in een restaurant geweest waar ik voor het eerst wijn mocht dringen en het glas met twee handjes vastpakte. O als ik toen wist hoe heilig die momenten voor me zouden worden, als ik toen had geweten dat mijn ouders twee weken later terug in Nederland zouden overlijden.’

Regine nam zijn hand vast en zei niks.

‘Op de terugweg hadden we een ongelukje met onze auto, en moesten we met een bruine leenauto verder. Ik weet nog dat mijn moeder zo bang was op de terugweg en dat mijn vader haar troostte. Dat kan je heel goed merken als je vier jaar bent. Niemand kon toen nog weten dat mijn ouders anderhalve week later vlakbij ons huis een dodelijk verkeersongeval zouden krijgen. Als mijn moeder nu nog zou leven, als het allemaal een vergissing zou zijn geweest, zou ze nu drieënzestig jaar zijn, en zouden we met haar uitgaan en met

haar lachen. Ze zou jou mogen, Regine.'

Ze kneep in zijn hand en hij voelde zijn ogen tranen.

'Mijn vader zou vierenzestig zijn geweest, en zoals ik hem ken veel gespaard hebben voor hun oude dag. Ze zouden samen in de Provence gaan wonen, daar hadden zij hun jonge geluk samen ervaren toen ik er nog niet was. Dat heb ik later gelezen in hun dagboeken. Ik weet zoveel over ze; ze schreven alles op. Bij mijn stiefouders heb ik duizenden bladzijdes bij me gehad en was het soms alsof ze nog leefden. Het heeft me veel geholpen denk ik, toen ik een jaar of twaalf was en vol met vragen, dat ik die niet aan een andere, en dus vreemde, volwassene zoals mijn oom moest stellen, maar dat ik in de dagboeken kon bladeren. En het vele lezen heeft denk ik ook mijn interesses als student bepaald.'

'Wat heb je gestudeerd?'

'Theologie en filosofie. Ik wilde nadenken over de goedheid van de mense. Je kunt je voorstellen welke discrepanties tussen de dagboeken die ik dagelijks nog steeds las op mijn zeventiende en wat er in de wereld gebeurde: Irak, Rwanda. '

‘Maar wat doe je nu met...’

‘Ik ben ermee opgehouden. Het droge filosofische werk was niets voor me.’

‘Hoelang al?’

Vincent bloosde. Zou hij vertellen dat hij eigenlijk pas zijn promotie had opgegeven nadat hij Regine voor het eerst had gezien, toen op die dat van hun ongeluk? Hij wist niet of dat verstandig was en zei mat

‘nog niet zolang geleden, ik werk nu bij een redactie.’

‘O dat klinkt interessant’ zei Regine als een kind, ‘van wat voor krant, en schrijf je dan beschouwende stukken?’

‘Mmm, het is eigenlijk een nogal simpel blad, het raakt niet aan de substantie, het is erg oppervlakkig.’

‘Wat raakt aan de substantie?’ zei Regine lachend, ‘hè hè meneer de student?’

Ze sprong het grasveld in. Vincent, die een moment twijfelde of hij zijn goede schoenen door het vochtige gras wilde laten verruwen, liep zo een achterstand op. Hij moest zich inspannen en zijn handen aan zijn mond zettend riep hij:

‘Muziek!’

‘Wat?’ zei Regine voorovergebogen.

‘Jij!’ tetterde Vincent en rende naar haar toe.

‘Ik? Wat heb ik dan?’

Dat kon Vincent niet zeggen; hij wilde wat in zijn kop formuleren maar dat mislukte. De zinnen gleden als stroop van hun plaats, en dropen voor zijn ogen. Hij probeerde wat helderheid terug te winnen maar dat lukte hem niet. Hij voelde zich alsof hij zijn bril poetste met schuurpapier. Regine trok haar wenkbrouwen op en zei

‘Nou, wat heb ik dan?’

‘Ik weet het niet, het is alsof ik mijn bril poets met schuurpapier.’

Vincent sprak het nu hardop uit en dat deed hem goed. Zo open tegenover elkaar zijn zoals zijn ouders in hun dagboeken.

‘En ik weet het lekker wèl: ik heb de substantie! De zuivere, ongeschonden substantie zonder krassen.’

‘Dus jij bent de substantie.’

‘Niemand hoeft te weten dat we elkaar eigenlijk nog niet

zolang kennen, Vincent.’

‘Nee, niemand, en vooral wijzelf niet. Het is zoals ik je zojuist al zei, substantie, en zoals de beroemde dichter zegt:’

Hij wilde iets gaan reciteren, maar Regine onderbrak hem.

‘Toneelspeler!’

‘Klink ik dan zo gemáákt?’

‘Nou ja, het lijkt wel alsof je al je teksten vantevoren hebt ingestudeerd.’

‘Hoe kan ik het ook anders, ik ben de substantie niet, ik leef uit een gebrek, uit een brandend verlangen naar...’

‘God.’

‘Nee, dat bedoel ik niet, ik bedoel naar jou, naar jou alleen, naar elke vezel van je, naar ieder geluid dat je maakt, naar...’

Regine onderbrak hem door een boer te laten en haar zachte lippen tot een hele brede glimlach te rekken.

‘Ook dat?’

‘Uitbuitster!’

‘Arme jongen.’

‘Femme fatale.’

‘Hé, dat is grappig, zo genoemd te worden, dat zal niet veel mensen overkomen.

‘En nog veel minder mensen zouden het als een compliment ervaren.’

‘Doe ik dat dan?’

‘Ja’ verzekerde Vincent haar.

‘O. Dan zal ik je maar geloven. Dus, samenvattend kunnen we zeggen, meneer doctor Verwijlen, dat we elkaar weliswaar pas een week geleden voor het eerst hebben gezien, dat jij echter nogal onder de indruk van me was en iets in jou besloot ontzettend verliefd op me te worden. Wonder boven wonder stond je besluit al vast terwijl ik nog in coma lag, en toen ik bijkwam vond ik dat zo indrukwekkend dat ik maar heb toegestemd.’

Vincent bloosde,

‘Jij bent bijdehand hè?’

31.

Ze liepen nog steeds naast elkaar, het park had zich ondertussen verruild voor lange lange met statige bomenrijen, het reusachtige beroemde plein met de lelijke televisietoren, vervolgens de benedenhal van diezelfde toren, dan de lift waar ze met zoveel mensen inmoesten dat ze tegen elkaar aangedrukt werden en ze bijna niet meer konden ademen, tenslotte het platform op ruim 200 meter hoogte, vanwaar ze samen de kleingeworden stad gadesloepen, en besloten samen wat te gaan drinken. Het was daarboven waar het laatste deel van het zojuist beschreven gesprek plaatsvond, en Vincent had de stemming nog wat vrolijker gemaakt door – geheel de oude – van ‘haute cuisine’ te spreken.

‘Vertel iets over jouw herinneringen’ vroeg hij.

‘Waarom? Je bent toch al zolang mijn vaste vriend’ plaagde ze.

‘Voor de symmetrie meisje, ik heb jou vandaag ook veel over mij verteld.’

‘Okee. Ik was een keer met een paar schoolvriendinnen op

reis, mijn vader, die toen nog kon zien, heeft ons naar een mooi gebied gebracht, en daar hebben we onder de bomen in een tentje geslapen. We hebben peren geplukt samen, en we waren heel gelukkig. Zo, en nu moeten ze gaan, om half acht moeten we bij mijn vader zijn.’

‘Ja, weet ik, maar zo heb ik toch niets aan mijn substantie. Ik wil iets weten over de wezenlijke dingen in onze levens, over datgene wat diep in ons resonneert, hoewel we er niet altijd bij stil kunnen staan, iets over leven en dood wil ik horen, iets dat door merg en been gaat, dat ons doet voelen hoe tijdelijk we zijn en dat ieder moment als onaantastbaar heiligdom voor ons doet verschijnen, zoiets wil ik horen, iets dat de ondoorgrondelijkheid van de natuur die met ons speelt voelbaar maakt.’

Ze keek hem een tijdje strak aan, en glimlachte toen.

‘Je klinkt alsof je dat al precies weet.’

‘Ja, maar ik bedoel...’

‘Later, nu moeten we gaan.’

Ze stond al op en liep naar de liften.

‘Hé, we moeten nog betalen!’ riep Vincent die was blijven zitten en bij wie Regines kordate reactie onwillekeurig een erectie had veroorzaakt.

‘We moeten nog betalen, miss cliché.’

Ze draaide zich niet om en Vincent legde zuchtend een vijf-euro-biljet op het tafeltje. Snel stond hij op en liep Regine achterna.

‘Ik wil weten wat je van het toeval vindt dat we ons hebben leren kennen, voelt het bij jou ook als een kleine overwinning op een onzichtbare vijand? Alsof we een moment door onze vermetelheid iets buitengewoons hebben mogen meemaken? Denk jij ook niet dat...’

Ze trok hem mee de lieft in, en terwijl ze naar beneden suisden zei hij

‘Voel je je ook niet zo verheben, het is toch zo fantastisch dat uitgerekend wij tweeen...’

Hij slikte vanwege het hoogteverschil, en werd zelfs helemaal stil. Het was kwart voor zeven en ze moesten nog de halve stad door om bij het huis van haar vader te komen. Ze

liepen naar het metrostation, zwijgend, waar ze vier minuten moesten wachten. Ze luisterden naar het gekrakeel om hen heen, de schreeuwende jongens, de blaffende honden van de bewakers die met hun werk klaar waren, en ze zwegen. Twee schaars geklede meisjes die zich op de avond hadden voorbereid kwamen naast hen staan en verspreidden de geur van een verwaterd luxe-parfum. Vincent dacht aan de vader van Regine, bij wie deze geur nog meer door merg en been zou moeten gaan als bij hen. De metrotrein arriveerde en de meisjes stapten snel met hun hoge hakken naar binnen. Vincent en Regine volgden hen, en zeiden niets. De metro zette zich in beweging, en Vincent sloot zijn ogen om zich het pastel van het gezoem van elektromotoren en de gespreksflarden in minstens drie verschillende talen voor te stellen. Hij verzonk in gedachten en Regine moest hem weer meetrokken toen ze moesten overstappen. Ze bleven stil, en pas onderweg van het metrostation waar ze waren uitgestapt naar het huis van meneer Olsen verbrak Regine hun stilzwijgen.

‘Jij zegt al een tijdje niets meer. Hoe verklaren we dat?’

‘Ik heb geluisterd naar het geluid van deze stad, en de waterval van gedachten die door mijn hoofd walste niet uitgesproken.’

‘Omdat je merkte dat ik er een beetje geprikkeld van word?’

‘Nou...’

‘Wat ben je toch lief’ zei ze alsof ze spotte. ‘We zijn trouwens bijna thuis, ik bedoel, hier woont mijn vader.’

Meneer Olsen verwelkomde hun beiden hartelijk, en Vincent vermoedde dat hij aan het geluid van hun voetstappen had gemeten in welke opgewekte stemming ze waren.

‘Kom verder, en mag ik jullie voorstellen, dit is mijn buurvrouw Helena.’

Uit de keuken kwam een bejaarde vrouw die de twee bezoekers de hand drukte.

‘Ze helpt me met het eten, vanwege mijn slechte ogen.’

‘Nee hoor, meneer Olsen moet mij vaak waarschuwen als er iets overkookt’ zei de guitige Helena.

‘Kan ik voor jullie wijn inschenken, ik heb een Hongaarse

witte of een witte Hongaarse?’

‘Dat is geen gemakkelijke keuze’ zei Vincent die zich weer herinnerde aan de weldadige geestigheid van zijn gastheer, ‘ik denk dat ik dan maar de witte Hongaarse neem.’

‘Prima!’ zei meneer Olsen, ‘en dat komt goed uit wat die heb ik toevallig net op temperatuur. Drinken de dames ook?’

De twee vrouwen knikten en het gezelschap begaf zich naar de eetkamer waar een potsierlijke lange tafel met een wonderlijk soort servies was gedekt, dat nog een rommelmarkt zou ontsieren.

‘Ga zitten. Luister, nu moeten jullie allemaal muisstil zijn en met je nagels tegen je glas tikken, één voor één. Helena tikte als eerste om het de anderen voor te doen, die deden haar na terwijl ze elkaar lachend aankeken. Regine wist wat er ging gebeuren, en Vincent vermoedde het. Hij hield van meneer Olsen, die zo’n perfect gevoel voor verhoudingen had.

‘Nu mogen jullie je glas niet meer verplaatsen hoor.’

Hij ontkurkte de fles en schonk hen één voor één hun glazen halfvol, zonder een druppel te knoeien. Vincents mond viel

open van verbazing en dat zag er zo stom uit dat Regine hem een por in z'n zij gaf.

‘Mijn specialiteit’ zei meneer Olsen, en hief zijn glas.

‘Vandaag drinken we op deze twee jongen mensen, die elkaar in de wirwar van de wereld hebben gevonden en niet meer willen verliezen, die de meed hebben opgevat om hun levens aan elkaar te koppelen en ik geloof dat ze heel gelukkig zullen worden.’

De anderen hieven ook hun glazen en er werd gedronken. Vincent en Regine voelden op dat moment veel voor elkaar en de stroomversnelling die meneer Olsen aan hun verwachtingen gaf, vanuit de illusie dat het voor het beiden allemaal al wat langer vaststond versterkte hun verliefdheid.

‘Er is niets waardevoller in ons leven dan twee jongen mensen die zich aan elkaar voor de eeuwigheid beloven.’

Hij ging zitten en vervolgde, met hetzelfde vuur waarin hij enige dagen daarvoor met Vincent had gesproken, ‘de mens is het enige wezen dat met het bewustzijn van het oneindige kan leven, het enige wezen dat zich kan verbeelden door de tijd

heen te kijken en schitterende metaforen kan creëren om het eeuwige zijn echo vooruit te laten werpen in zijn borst. Ach, zoveel mensen zijn er geweest die deze gelukstoestand van onze soort niet hebben mogen ervaren, zovelen zijn met angst op hun gezichten gekomen en gegaan, maar sommigen, en ik hoop steeds meer onder ons, zullen het fantastische ervaren, iedere dag aan de vooravond van de eeuwigheid te leven. Jullie twee, mijn lieve dochter Regine en Vincent, jullie zien er nu vast heel gelukkig uit, nietwaar Helena?’

‘Ze stralen.’

‘Dat doet me goed. Ik houd van jullie. Maar luister, van de eeuwigheid krijg je reuze-honger.’

Hij stond op en wilde naar de keuken lopen, maar Helena was hem voor.

‘Blijf jij nou maar zitten, ik speel vanavond voor ober.’

En inderdaad keerde de grijze vrouw even later terug met een soepterrine, die ze niet onverdienstelijk met gastronomische mine serveerde. Vincent herinnerde zich aan zijn haute cuisine van die dag, zijn wandeling met Regine die

as geëindigd op de televisietoren, en wilde er iets over vertellen, kon zich er echter te weinig van herinneren en liet zijn beurt aldus voorbijgaan. Na de soep, die verrukkelijk smaakte, vroeg meneer Olsen,

‘En, hoe is jullie communicatie?’

‘Wat een vraag!’ zei Vincent lachend, ‘prima natuurlijk.’

‘Af en toe nog een beetje kitschig en voor verbetering vatbaar’ zei Regine, ‘maar we moeten toch iets te doen hebben in de eeuwigheid.’

‘Ja, hoor, maak je oude vader maar weer belachelijk.’

Regine stond op en kuste haar vader op zijn voorhoofd.

Deze fluisterde tegen Vincent:

‘Let op, nu gaat ze vast wat spelen, ik wed Schumann.’

Inderdaad toverde Regine de klanken van de Waldszenen uit de antieke vleugel, die in het andere deel van de kamer stond. Vincent bleven de woorden in de keel steken, als vliegen in een perfect gesponnen web. Zoveel rust ging er door het vertrek, door het lijf van Regine dat zachtjes op de pianokruk heen- en weerdeinde en zich als een trotse tweemaster door de

golven van de muziek liet meevoeren, door het lijf van meneer Olsen, dat muisstil zat en zich overgaf aan de muziek die het altijd had behoord, het lijf van de oude buurvrouw, die haar verflogen jaren herbeleefde in het spel van Regine, en in het lijf van Vincent, dat naar adem snakte bij de gedachte aan deze duizelingwekkende schoonheid en daarom zijn gedachten wat minder probeerde te denken.

Toen de laatste klanken wegstierven bleven ze enige maten onbeweeglijk zitten; dan bracht Helena schalen met schitterende gerechten. Een prachtig opgebaarde zeeduivel met fijne groenten versierd keek gretig over de rand van zijn schaal.

‘Ziet hij er lekker eng uit?’ vroeg meneer Olsen.

‘Ja papa, we schrikken ons dood’ zei Regine rustig.

‘Godzijdank. Ja, we zijn een beetje maf, Vincent’ zei Regine tegen Vincent, die zich geweldig voelde omdat hem deze mensen zo vertrouwd voorkwamen. Helena zette een dampende schaal met Parijse aardappeltjes op tafel en wenste iedereen een smakelijke voortzetting.

‘Heerlijk‘ zei Vincent even later met een stuk vis aan zijn vork geprikt.

‘Duivels‘ lachte Regine.

‘Goddelijk‘ vatte meneer Olsen samen. Opgewekt bedienden ze zich en van de vervaarlijke vis bleef niet meer over dan zijn ruwe graten en zijn kop, drijvend in zijn braadvocht en omringd met citroenschillen. Meneer Olsen veegde zijn mond af met een servet, en kondigde het nagerecht aan.

‘Nu blijf jij zitten, Helena, ik heb een desert gemaakt voor jou, schoonheid.’

‘Zoals altijd‘ grinnikte ze.

Vincent glimlachte.

‘Hier komt de poire ... belle ... Helène.’

Hij rommelde wat in de keuken en men hoorde één of twee schalen valen, en de echo ‘niet erg’, voor hij terugkwam en met een wijds gebaar schitterende fantasievolle Franse ijscreaties op tafel zette. Zijn zin voor perfectie werkte aanstekelijk op Vincent, die zich volzoog met lucht om op zijn beurt het woord te nemen.

‘Het is lang geleden dat ik me ergens zo heb thuisgevoeld’ begon hij met een stuk peer tegen zijn verhemelte, ‘en ik bedank u, meneer Olsen, dat u mij uw dochter toevertrouwt om het ouderwets uit te drukken, als u kon zien wat voor een lelijke kerel ik ben zou u zich wel bedenken’ durfde hij, terwijl hij erbij dacht ‘als u kon zien hoe lelijk uw serviesgoed is en uw tafellaken vol vlekken, zou u zichzelf wat aandoen.’

Meneer Olsen moest natuurlijk antwoorden en hij zei:

‘ik heb er een goed vertrouwen in...’

Hij wachtte enige tijd zoals ziende mensen vragende blikken afwachten en vervolgde ‘dat Vincent brutaal genoeg is voor mijn dochter!’

Ze lachten met z’n vieren een hele tijd totdat meneer Olsen zei ‘bedtijd’. De oude buurvrouw en Vincent namen afscheid van hem en zijn dochter, en de laatste besloot een groot deel van de weg te lopen, waarbij hij zichzelf erop betrapte dat hij luidkeels zong over vliegende tafelkleden, en zeeduivels die hij versloeg om een grote schat te veroveren. Hij dacht aan één stuk door aan Regine.

32.

We kennen dat van je, Vincent, die totale bezetenheid, dat je jouw ervaringen grotesker moet maken dan ze al zijn. We wedden, dat in jouw fantasie meneer Olsen minstens twee keer zo blind is als in het echt, en we wedden dat hij helemaal niet zo geëxalteerd over de eeuwigheid spreekt als het jou voorkomt. Denk je dat je dat op kunt lossen door je ziel voor hem bloot te leggen (waarbij je natuurlijk ook weer denkt aan een groteske overwinning op jezelf?) Of ben je niet veeleer een alter ego van Paul, en meer met het apocalypsje bezig dan hijzelf? We kunnen je vanaf hier natuurlijk niet bereiken, maar we willen zo graag dat je een karakter krijgt, dat je een kerel met eigenschappen wordt, dat er echt iemand staat tegenover die mooie Regine (want we willen we geloven dat ze mooi is). Je bent natuurlijk gek op haar, en het is allemaal sterker dan jou, maar toch, je komt ons te licht voor, als een zaadje dat zwerft in de wind en ervan droomt een grote boom te zijn maar niet zonder de wind kan en zich laten vallen. Misschien moet je het met luchtwortels proberen?

33.

‘U kunt gaan. En u hoeft niet meer terug te komen.’

‘Maar meneer Wagner...’

‘We hebben je drie werkdagen al uitbetaald. Je bent gisteren niet komen opdagen en je weet wat je dan moet doen: de consequenties trekken’

Otto Wagner stak een sigaret op en Vincent speurde iets van voldaanheid in zijn glimlach, alsof hij een hardnekkig ongedierte meende te hebben verdelgd. De chef blies wat rook uit en riep hoestend

‘Ben je nog niet weg?’

Deze voor Vincent meer dan welkome variatie op de toen al eentonige reeks werkdagen speelde zich twee dagen na de wandeling met Regine en de uitnodiging bij haar vader af. Vincent had uit zichzelf de betrekking niet kunnen opzeggen, dat was niet zijn aard. Je kunt hem wijsmaken dat de weg die hij volgt doodloopt, hij zal niet omkeren (en ergens heeft hij ook gelijk, want al onze wegen lopen per definitie dood). Hij maakte zich nog geen zorgen om een nieuwe kostwinning, laat

staan plannen voor het verdere verloop van zijn leven. Zo was hij niet. Hij leefde in een soort zwevend vacuum die dagen, en was speelbal van stromingen die hij zelf onmogelijk kon waarnemen.

Vincent had zich met een flauwe hoofdknik uit de redactieruimte verwijderd en dacht aan Paul, die deze episode van op staande voet de deur gewezen worden zeker zou bevallen. ‘En dan heeft er tenminsten nog iemand iets aan me’ grinnikte Vincent cynisch in zichzelf. Hij trof Paul enige tijd later in uitgelaten toestand in zijn woonvertrek, dat met verfresten en voorwerpen volgepropt was. Om binnen te geraken had Vincent echter wat geduld nodig.

‘Paul?’ groette Vincent voorzichtig, en herhaalde hij even later omdat de onsamenhangende klanken die vanachter de deur opstegen niet de schijn van een antwoord hadden. Hij bleef in het kleine halletje staan, zocht met z’n handen z’n kin en begon wat te zweten. Zijn hoofd stampte zich vol met allerlei scenario’s, Paul die midden in een creatieve uitstorting verkeerde en niet gestoord mocht worden (en Vincent had daar

een gevoeligheid voor, het sturen van zulke uitstortingen zou hij als misdadig verwerpen); Paul die dood in zijn woning lag, terwijl de klankapotheose die hij voor dat doel had opgenomen eindeloos werd afgespeeld; Paul die rustig aan het schilderen was maar hem niet kon horen omdat hij zijn oren met een mes had verruineerd; Paul die zijn vriendin oranje en paars geverfd had en nu krachtig artistiek met haar copuleert.

Vincent overlegde in welke situatie hij hoe zou handelen; en in het geval van creatieve overgave zou zijn opduiken niet zo taktvol zijn, bij kritieke zelfverwonding kon zijn verschijnen echter levensreddend zijn. Hij kende Paul natuurlijk ontzettend goed, en zijn steeds op het eerste gezicht totale metamorfosen had Vincent steeds tot datgene kunnen herleiden wat in zijn kop als de Paulheid bekend stond. Maar dat was steeds achteraf. Telkens opnieuw merkte Vincent dat hij zich allerlei zorgen door het hoofd liet stromen, dat hij zichzelf steeds voor de gek hield (Paul had hem daarop een keer gezegd dat ze allebei hormonenjunks waren die niet anders konden). Vincent voelde inderdaad de chemische

huishouding van zijn lichaam, staande voor de deur van Paul, onwikkekeurig schuifelend met zijn voeten. Zijn gedachten begonnen al terug te keren en hij had het juiste fragment al bijna te pakken, namelijk dat hij hier was om zijn vriend over Regine te vertellen, en dat hij zich erop had voorbereid door Paul met lompigheid en boeren studentikose amicaliteit onthaald te worden, hij besepte zich hoe zeer zo'n Paulse reactie zijn belevinissen zou vergulden, alsof ze daarmee pas hun geldigheid kregen. Hij sloeg zijn ogen op en zei iets resoluter dan zo-even

‘Paul!’

‘Ja prinsje Hamlet, kom toch binnen sufferd ben niet bang dat je me stoort alles is al een kunstwerk in deze wereld en ik hoef het alleen nog meer mijn kunstwerk te maken, dit doek hier, Vincent, deze klodders zullen beslissend zijn.’

De woordenvloed was Vincent weldadig.

‘De titel is van jou, apocalypsje’ ging Paul verder toen zijn bezoeker binnen stond en de deur voorzichtig had gesloten, ‘en wat vind je ervan? Hij gaf een zwaai aan zijn

schildersezel, die als een lamme bureaustoel razendsnel omdraaide omdat Paul er de wieltjes van een winkelwagentje onder had gemonteerd. Paul grijnsde terwijl Vincent geconcentreerd naar het doek keek. De kleuren waren ontzettend, Vincent had niet geweten dat zoiets met verf mogelijk was. Hij zag magische vormen die enkele open plekken bezwerend omklemden. In het midden was een bijna mensengroot stuk leeg. Wilde figuren leken over het doek te bewegen, figuren als deze moesten het ook zijn die ergens in de maanden voor onze geboorte in ons zenuwstelsel worden ingeprent, die duizelingwekkendeheid van dit herinneren moet energieën in ons bevrijden waar we geen weet van hebben, dacht Vincent. Hij dacht te begrijpen waarom het Paul te doen was, hoe hij ervan droomde dat dit schilderij iedereen zou hypnotiseren en de wereld in een voorgeboortelijk paradijs zou veranderen. Het gevoel van een intens respect doorwoelde zijn zachtmoedige ironie, en onthutst zag hij op naar Paul. Hij schrok, want diens gezicht zag er gehavend uit, vol met sneden.

‘Voor zo‘n schilderij is veel bloed nodig‘ zei Paul. Vincent kon in zijn verwarring makkelijk het tegenovergestelde zeggen van het gevoel dat innerlijk bezit van hem had genomen.

‘Paul, hou op met die onzin, die absolute kunst is toch niets als stompzinnige hersenspinnerij. Wat zijn nou een paar kleuren, en wat verandert het als je met je eigen bloed schildert. Al verf je je hele huis scharlakenrood met je eigen bloed, er zal niets veranderen. Sinds we revoluties hebben afgeschaft is zulke kunst toch hooguit meelijwekkend.’

Paul werd niet bleek, maar zei rustig

‘Dat heb je al eerder gezegd, vriend. Hoe vaak moet ik nog uitleggen dat die vlieger niet opgaat. We zijn geen geestesogen die alles rustig gadeslaan en dan na rijp beraad de verstandigste beslissingen nemen, we zijn chaotische wonderen der chemie, en onze maskereades worden steeds grotesker‘ (Vincent voelde zich bij dat woord aangesproken, en herinnerde zich alle groteskheid die hij op de wereld projecteerde).

‘...dan ziet toch iedere simpele lul dat de volgende revolutie

van binnenuit komt. En die ga ik een handje helpen. Zo.'

Hij sloeg zijn armen over elkaar en keek voldaan knikkend naar zijn vriend, waarbij een dun straaltje bloed over zijn gezicht liep. Hun lichamen stonden een tijdje zo tegenover elkaar, in pose, alsof ze zelf net zo goed het vertrek konden verlaten. Het voelde de beiden voor enkele ogenblikken zeer aangenaam.

Maar eigenlijk kan dat helemaal niet. Het is helemaal niet menselijk. Twee mensen die zo totaal verstild tegenover elkaar zouden staan, zonder motivatie om iets dat met de ander te maken had betekenis te verlenen, zouden wreed worden. Zonder een uiteindelijk altijd door ons gedirigeerde betekenis, kan de ander alleen maar een bedreiging zijn voor ons monomanische perspectivisme, een aanmatiging die met alle middelen vernietigd moet worden (onder gevangenenbewaarders van de decadente staten is dit symptoom bekend).

Vincent was de eerste die de krachten ten prooi viel. Stotterend formuleerde hij zijn sadisme:

'Jij verlangt naar een biechtvaderfiguur die je alles kan

vertellen, je wilt gewoon een definitieve bekentenis afleggen om daarmee de wereld te voltooien, meer niet, en bij gebrek aan een God probeer je maar een soort afgodsbeeld te schilderen, zoals zoveel halvegare kunstenaars.' Vincent trilde.

'De waarheid is, er komt helemaal geen Apocalyps, zelfs geen apocalypsje, de getijden blijven precies zoals ze zijn en als de zeespiegel een centimeter gestegen is zijn wij allang dood.'

Er sprongen tranen in zijn ogen. Paul liet zijn mond vollopen met lucht en maakte een ploffend geluid.

34.

Paul en Vincent liepen naast elkaar in het brede tractorspoor, en vroegen zich van elkaar af hoe ze de horizon ervoeren. Vincent had juist gezegd dat ze net twee filosofen waren, en dat heel wat aan hen gelegen is, en Paul had zich geïrriteerd getoond over de praatplicht van zijn vriend. De bosrand bereikten ze zwijgend, terwijl een vogeltje om hen heen duikelde, en tot ze bij het graf kwamen, werd er geen woord gezegd. Paul was de enige met wie Vincent het graf opzocht. Niet dat hij geen andere vrienden had, maar van Paul ging iets uit, iets onvoorwaardelijks, alsof hij naaste familie was, hoewel Vincent hem nooit als een broer zou kunnen zien, omdat ze elkaar pas hadden leren kennen in de tijd dat ze allang geen kwajongensstreken meer uithaalden. Paul was altijd uitdrukkelijk tegenwoordig ('ich bin da, dada, dadada' heeft hij Vincent later een keer uitgelegd), niet, dat hij geen tegenspraak dulde, maar zijn aanwezigheid had nu eenmaal die enorme aantrekkingskracht, als een charismatisch politicus die zijn oppositie kan overwinnen door ze enkel aan

te kijken. Als Vincent naast hem liep, keek hij met korte tussenpozen naar Paul's gelaat, dat een grote kracht uitstraalde. Die middag was Paul erg rechtlijnig, of boers zoals sommige zeggen; hij stampte het rulle zand in de geulen van het tractorspoor, zodat de modder die nog niet helemaal was opgedroogd naar de zijkant spatte, en Vincent in zijn verstrooidheid de pijpen bespikkelden. (Dit was hun traditie, misschien dachten ze dat hun karakters, of hun zielen, elkaar wederzijds aanvulden). Paul keek strak voor zich uit, trok af en toe zijn bovenlip op of snoof even. Vincent was nieuwsgierig wat er door zijn hoofd ging. Het was onwaarschijnlijk dat Paul aan chocolaatjes dacht. Dit moest iest roofdierachtigs zijn, dit is de voorbereiding op een verslinding. Als er zometeen een hertje het pad oversteekt en een moment blijft staan, zal Paul zich er dan op storten? dacht Vincent. Was Paul misschien een weerwolf die zijn kakaen uit noodzaak in de keel moest boren van alles wat hem op z'n pad komt?

‘Waar denk je aan?’

Paul negeerde hem. Vincent voelde zich ongemakkelijk, maar gaf op. Zwijgend bereikten ze het graf van zijn ouders, waar Vincent neerhurkte bij het zeewiergroene graniet en mompelde hoeveel hij van zijn gelofte had kunnen inlossen die laatste twee weken sinds zijn vorige bezoek. Paul stond op de achtergrond tegen een boom, om zich een houding te geven met zijn handen tegen de stam geleund. Hij peuterde aan de schors. Toen Vincent opstond en zich omdraaide meende hij een traan op zijn jukbeenderen te zien glanzen. Paul schaamde zich en wreef over zijn gezicht waarbij een groenige veeg ontstond. Vincent voelde zich aangemoedigd, en sprak, terwijl ze weer verder liepen:

‘Wanneer je bij de doden bent dringt het gelijk van de prediker tot je door. Alles is ijdelheid. Mijn moeder had Frans geleerd en sprak het best goed. Ze zouden naar de Provence gaan, daar misschien een huisje kopen. In ieder geval, het Frans van mijn moeder: een hele wereld, vol verwachtingen, vol hoop, vol dagelijkse zinging, een rijkdom van menselijkheid, van antwoorden die ieder mensen die met

levensproblemen worstelt tenminste voorlopig een zucht van verlichting kan doen slaken, zo'n enorm reservoir van medemenselijkheid, opgeslagen binnen één schedel en dan in één klap, bam, verwoest.'

Vincent keek opzij naar Paul, die zijn gezicht in de plooi hield, en eruit zag als een oude legeraanvoerder.

'Ik hoor je.'

'En?'

'En wat?'

'En denk je er er ook zo over, over dit absurde van de dood?'

'Het is nog veel absurder daarom ineens naar de prediker en consorten te rennen.'

'Alsjeblieft, laten we niet weer die discussie voeren.'

'Goed. Dan vind ik het ook ijdel.'

Het beviel Vincent helemaal niet, maar hij slikte zijn venijn in, en liet het verdriet, dat zich bij het wegtrekken van de nevel van het absurde in zijn hoofd had post gevat, door zijn gedachten walsen. Het was weldadig.

Het was een mooie dag, en niets in de lucht wees erop, dat er iets beslissends stond te gebeuren. De twee vrienden liepen zwijgzaam over het bospad om weer bij het traktorspoor terug te komen. Op een stuk waar het pad erg smal werd liepen ze achter elkaar, met gebogen hoofden om de zonnestrallen in hun nek te voelen. Plotseling vloekte Paul, en toen Vincent omkeek zag hij dat zijn vriend in een braamstruk was blijven steken.

‘Hé, hoe kan dat nou? Had je soms je ogen dicht?’ liet Vincent zich ontvallen. Paul zweeg. Hij had zijn ogen inderdaad gesloten gehad.

‘Nou goed, ik help je.’ Vincent trok de naalden uit Pauls spijkerbroek waarbij hij zijn vriend kon ruiken en er gingen beelden door zijn hoofd van stiekeme homosexualiteits tussen goede vrienden die dat als geheim met zich meedroegen. Hoeveel mannen zouden zulke geheimen hebben? We zijn allemaal bisexueel, dacht Vincent, maar onze ervaringschat laat ons niet meer direct reageren op de geur. (Vincent geeft toe dat hij de geur van Paul interessant vond, en generaliseert

razendsnel, alsof iedereen dat doet. Paul was in gedachten verzonken geweest en zijn gedachten hadden hem opgewonden en daarom rook hij intenser). Zo ging het beeld van hun tweeën in naakte omhelsing in een flits door Vincents hoofd, terwijl hij de doornstruik van Paul lostmaakte. Die merkte daar niets van, omdat Vincent heel voorzichtig was. Het werd stil om hen heen en die stilte werd onderbroken door een geritsel in de struiken even verderop. De beide jongemannen keken op en Vincent dacht dat er een mens naderde, die hen misschien kon vertellen hoe ze bij het tractorpad konden terugkomen. Paul zei hard 'ik ben een cultfiguur' omdat zijn gedachten ergens anders waren. Vincent siste 'stil nu' maar zijn aandacht werd getrokken door het geritsel dat sterker was geworden. Er kwam een klein paardje tevoorschijn uit de struiken. Vincent wreef verbaasd over zijn voorhoofd en liet daardoor de hand van zijn vriend los die hij in zijn verwarring had vastgegrepen. Paul stormde op het paardje af en viel voor het beestje op zijn knieën.

'Ik ben een cultfiguur' zei hij en het paardje keek hem met

zijn grote ogen aan en deed een stap achteruit.

‘Ik zal vele navolgers hebben. En weet je waarom?’ Het paardje keek Paul met zijn grote ogen aan en sloeg met zijn staart op z'n rug. ‘omdat ik zo eerlijk ben. Weet je, in het Grieks noemen ze dat een *parresiastes*. Ik zeg alles in mijn hoofd, zonder grenzen, snap je? Grenzen zijn relatief. Iemand moet absoluut zijn. Ik ben dat, ik neem dat gewicht op m'n schouders, in m'n eentje, en daarom ben ik een cultfiguur, zodat niemand anders dat hoeft te doen. Snap je?’ Het paardje draaide met zijn kop omdat Paul zo energisch had gesproken.

‘Ik zeg alles, alles! Als ik me aftrek denk ik aan mijn beste vriend. Als ik in een drukke straat ben fantaseer ik over de vrouwenheupen die door de massa voor me wiegen. Als ik in de kerk zit denk ik aan iets anders, nooit aan wat de priester zegt. Ik denk aan hoe de priester er over 100 jaar uit zal zien, aangevrotten enzo, en dat leidt dan ontzettend af. Als ik op tv de terror attacks zie denk ik aan de schoonheid van de brandende torens. Als ik iemand een hand geef denk ik eraan, hoe diegene mij oraal zij bevredigen, of ie daar goed in zou

zijn bedoel ik. Als ik in de auto zit hoop ik soms dat we over de kop slaan dan is deze klotezooi tenminste afgelopen.’

Het paardje had zich voorovergebogen en een hap van het gras dat het bospad hier overwoekerde weggerukt. Paul zweeg, en keek het paardje huilend aan. Vincent was al die tijd stil blijven staan, en sloot zijn ogen. Toen verscheen er een knaap die op het lawaai was afgekomen en klaarblijkelijk het paardje zocht. Hij knikte tegen de beide grote jongens, steeg op het paardje en reed in galop weg.

35.

Vincent kon Paul niet meer bereiken. De bezetenheid van zijn vriend boezemde hem angst in, de uitdrukking op z'n gezicht, met de wollige haren die over zijn wangen krulden, de opengesperde ogen, alsof de gedachte van het apocalypsje zijn mimiek, zijn lijf, zijn hele gemoed in bezit had genomen. Paul was als een kind dat kirrend op de grond zat en dikke kwasten in zijn vuistje hield, met het beslissende verschil dat de speelsheid was geweken voor bezetenheid. Vincent trok zich terug uit Paul's vertrekken, en begon erover na te dneken hoe hij zijn vriend weer bij zijn positieven kon brengen, waarbij hij een beetje trots op zichzelf was. Paul had niet gemerkt dat hij was vertrokken.

Sommige dingen moeten gebeuren, gewoon omdat ze kloppen, omdat ze bij het verhaal horen dat van ons leven wordt verteld. En zonder ons verhaal kunnen we niet leven. Vincent proefde deze gedachte als een oude, Spaanse wijn die hij door zijn mond liet klotsen. Hij had zich op weg naar huis begeven , en in zijn hoofd was de noodzaak doorgedrongen,

dat hij Paul Regine moest gaan voorstellen. Misschien zou hem dat wat afleiden van zijn bezetenheid, tenminste de aandacht van Paul enigszins te verstrooien of op iets anders te richten. Het was sowieso de enige mogelijkheid. En het klopte met het verhaal: Vincent had Paul bezeten gemaakt door zijn hersenspinsel van een apocalypsje; nu moest hij deze duivel ook uitdrijven door hem zijn engel voor te stellen, die hij dankzij zijn verstrooidheid naast zich had. Tevreden droomde Vincent, hoe alles goed zou komen, en dat ze met hun vieren, hij, Regine, Sandra en Paul, binnenkort het glas zouden heffen in gezellig samenzijn.

36.

De volgende dag ging Vincent weer naar Paul; hij had zijn treof bij zich. Hij moest zich met zijn eigen sleutel, die hij tijdens een eerdere depressie van Paul eens samen met Sandra had laten maken, toegang verschaffen. Zijn vriend zat voor zijn schilderij en mediteerde.

‘Wat brengt Ulyssees op zijn tochten naar het winterverblijf der muzen?’ zong Paul, overigens zonder op te staan.

‘Ik heb iemand meegenomen...’

‘Eindelijk!’ Paul sprong op en beende naar Regine, die verbouereerd een stap achteruit deed.

‘Dus jij bent Regine.’ Het meisje knikte, en Vincent kneep in haar hand.

‘Wat vind je van mijn schilderij?’ Regine had de woeste kleuren op het rijdende statief gezien en was niet onder de indruk. Beleefd knikte ze Paul toe, en zocht naar een woord, waarbij haar alleen muziekfragmenten te binnen schoten die za altijd ongemakkelijk had gevonden.

‘En daar, in het midden, kom jij. Jij bent onze engel. Regine,

de engel van het apocalypsje!’

Vincent was onthutst. Verbijsterd zag hij hoe Paul aanstalten maakte om haar te gaan schilderen. Hij werd nu echt bang, hield alles voor mogelijk, bijvoorbeeld dat Paul haar in levende lijve op het schilderij ging plakken. Vincent vloekte binnensmonds. Hij koos voor Regine, dat moest zo in zijn verhaal.

Hij bracht haar naar huis, maar ze wilde niet. Ze is naar Vincents woning meegekomen, en zwijgend hebben ze naast elkaar gezeten. Langzaam verstreek de tijd. Hoe onmogelijk was het om haar aan te raken! dacht Vincent. Zij, zijn heerlijke, uiteindelijke noodlot. Zij, die hij altijd blijven zoeken wilde. Zij, zijn einde der tijden.

‘Dat theatrale verbindt me met Paul’ dacht hij, Deze gedachte leek hem juist, en daarom sprak hij hem per ongeluk hardop uit.

‘Maar jij bent de regisseur, jij wil het verhaal perfect krijgen, terwijl Paul geen tijd wil verliezen en per se wil spelen.’

‘Jij hebt mensenkennis.’

‘Nee hoor, dat ziet toch iedereen, wat er zich tussen jullie afspeelt.’

‘O. Maar, uh, Regine, waarom ik?’

‘Hoe bedoel je, waarom ik?’

‘Waarom je met mij...’

‘Met jou wat?’

‘Plaaggeest.’

Ze zwegen. Het was nog onmogelijker om haar aan te raken dan zo-even. Maar toch, het verhaal wil het. Vincent glimlachte toen hij dat dacht, het verhaal wil het. Rechtbanken die dat accepteren moeten nog uitgevonden worden.

‘Je glimlacht?’

‘Ik denk uh..’

‘Je denkt aan wat mannen en vrouwen in een situatie als de onze doen.’

Weer zwegen ze. Vincent dacht dat nog nooit een man zo'n onmogelijke vrouw had ontmoet, en ook dat nog nooit iemand zo verliefd was geweest als hij nu op haar.

‘Dat is heel normaal, dat je dat denkt, toch?’

Ze zwegen hardnekkig. Vincent wilde, omwille van de symmetrie, haar nu iets vragen.

‘Wat doen ze dan?’

‘Nou ze leggen een hand op elkaars schouder, bijvoorbeeld.’

‘O! Dar heb ik een theorie over.’ Het was eruit voordat hij zich kan beraden. ‘Ik bedoel: ik zie dat als een metafoor, een hand moeten we op iemand schouder leggen om elkaar verstaanbaar te maken, maar de enige taal waarin dat kan is de taal van het neerdrukken. We kunnen elkaar alleen maar met macht, druk, bereiken. Dus de perfecte gelijkwaardigheid en gelijkaardigheid gaan verloren als we haar juist proberen te pakken. Het gaat erom, dat we zo sterk verlangen naar de hand van een geliefde op onze schouder, dat we er duizelig van worden, en dan gaat alles vanzelf.’

O theoretische Vincent, wat ga je nu beleven. Regine knikte.

‘Is jouw verlangen zo sterk?’

Vincent pakte zijn rechterhand met zijn linker vast, en liet beide handen klam worden. Regine ging wat verzitten en bood hem een schouder aan. Vincent schatte de afstand tot haar

linkerschouder in, sloot zijn ogen en liet zijn hand in haar richting bewegen. In zijn hoofd de kleurenkolos van Paul, maar alle kleuren liepen in elkaar over, het gezicht van Paul veraaagde, en Vincents fantasie liet hem juist nog zeggen ‘jullie bent twee gelukkige zeepaardjes, gaat heen en vermenigvuldigt u.’ De gedachtenstroom moet nu uit, dacht Vincent en hij beet zachtjes op zijn tong. ONdertussen was zijn hand bij de schouder van Regeine aangekomen. Met zijn vingertoppen kon Vincent de warmte van haar huid voelen. De elegante kleding die ze droeg liet haar schouders bijna onbedekt, en Regine voelde zijn vingers langs het onzichtbare dons op haar schouder strijken. Haar hart voelde ze fel kloppen in haar borst, ze kreeg het weldadig warm en beeldde zich watermuziek in; zijn vingers waren de waterplanten die zich naar de oppervlakte leken te wervelen zonder van de oceaانبodem lost te komen. Ze bleven in deze bijna bewegingsloze toestand naast elkaar zitten tot Vincents arm moe werd en zijn vingers één voor één op haar zachte schouder landden, als flamingo's na een lange vlucht. Zij had

haar ogen gesloten om beter te kunnen waarnemen hoe Vincent zijn vingers voorzichtig weer optilde en deze zich voor een nieuwe veroveringstocht voorbereidden. Doch voordat ze vertrokken, openden beiden hun ogen voor elkaar en keken ze elkaar aan. In hun ogen flakkerde een speelse gulzigheid die niet in afmattende bevrediging maar in een tedere eensgezindheid. Regine glimlachte mild en Vincent antwoordde haar met een korte druk op haar schouder. Hij liet zijn hand langs haar arm zakken en gaf haar een warme glimlach. Ze voelde hoe haar lijf zich ontspande en nog warmer werd. Ze liet haar hand aan Vincents wang kleven, streelde zijn rossige slapen. Vincent had zijn hand tegen haar hals gelegd, en ze voelde zijn warmte over haar rug springen. Regine liet ook haar hand naar beneden gaan, tot ze Vincents nekwevels duidelijk kon voelen. Hun beide andere handen lieten ze tegen elkaar aanliggen, tot Vincent de hare wat steviger vastpakte en in de richting van zijn mond bewoog. Regine lachte om deze kinderlijkheid, en liet gedwee haar vingers tegen zijn lippen drukken. Hij liet haar hand los en ze

liet die om zijn nek vallen, waarbij ze zich verschoof en hun lippen vanzelf in elkaars nabijheid raakten, zich echter voor aanraking nog schuwden. Hun ogen, die ook dicht bij elkaar waren, hielden stil, op de wilde dans van de puillen na, die zich vergrootten en verkleinden om elkaar vast te kunnen houden. Regine's lange, mooi gemaakte wimpers bewogen mee in de rand van Vincents gezichtsveld. Ze zag zijn lange gezicht met de rossige beharing, ze zag het jaartje linksonder zijn rechteroog, waarvan ze de lengte op een centimeter schatte. Regine's wangen werden warm in de aanwezigheid van de zijne. Ze drukte met haar vingers tegen zijn hand; ze wilde hem zoveel vertellen, ze wilde hem zo graag iets meedelen, ze speelde vrolijke melodietjes tegen zijn knokkels, streelde zijn duim en werd een beetje duizelig toen Vincent haar spel beantwoordde. Zou jij me begrijpen? Ze begon zijn gezicht veel intenser waar te nemen; waar haar zo-even alleen dat ene haartje was opgevallen, zag ze nu zijn huidoppervlak ademen, ze zag de warmte die op haar straalde, zijn neusvleugels die deinden en de schaduw van haar wimpers,

die met sprongetjes over zijn gezicht wandelde.

37.

De man die naast Vincent woonde liet zich zelden zien. Vincent geloofde dat hij een heel gedisciplineerde werker was in één van de kantoorfabrieken in het noorden van de stad, en dat hij 's ochtends zeer vroeg opstond om naar zijn arbeidsplek te gaan. Hij had ooit een glimp van hem opgevangen toen hij voorovergebogen twee zware vuilniszakken naar de huiscontainer bracht. Zijn kalende hoofd met de bril die van bovenaf gezien zo grappig uitstak hadden indruk gemaakt op Vincent. Het was net een soort ruimtescheepje geweest dat door wijde galaxieën zweeft, op weg naar een planeet waarvan het de naam precies kende en iedere nacht droomde. Vincent had naar zijn eigen achterhoofd gegrepen en zich afgevraagd of hij er voor zijn bovenburen ook als een ruimtescheepje zou uitzien, en of de bovenbuurman ook zou denken ‘die Verwijlen vliegt een rechte koers naar een doel dat zich onherroepelijk in zijn hoofd heeft vastgezet.’ Hij had toen zijn hoofd weer laten zakken en de buurman nog eens gadeslagen. Het bleef een ruimtescheepje.

38.

Vincent genoot van de tedere blikken die Regine op hem richtte. Hoewel hij zich nog steeds niet helemaal op hen beiden kon concentreren, merkte hij dat steeds minder opdringerige gedachtenvliegen door zijn hoofd spookten. Zijn geest werd helder, de gestalte van zijn vriendinnetje, die hij nu iets boven haar heupen vasthield terwijl ze gemakkelijk tegen hem aan was gegleden, drong met haar zachtheid door tot diep in Vincents gedachten-spitsroedebaan. Het malen in zijn hoofd werd langzamer en hij was verrukt; natuurlijk was de gedachtenzwerm niet geweken, en leek zich zelfs even te wreken voor Vincents bijna geslaagde vlucht. Alsof de roestige scharnieren van de spitsroede-martelinstrumenten de overlevende gedachten knarsend pijnigden: ‘volheid en leegheid zijn in deze ervaring synoniem’, ‘waarom word ik juist nu duizelig van haar schoonheid?’ of ‘hoe kan ik deze gedachtenstroom, deze zelfmarteling doen ophouden?’ Voordat hij over de laatste vraag kon piekeren nam Regine zijn gezicht in haar handen, keek hem lang aan en kustte hem op

zijn mond.

Dat leidt tenminste af! Zo moesten ze doorgaan, dan zou dat hele gedachtencircus in hem smelten, hij zou weer voelen, louter voelen, gelouterd voelen. Ze moesten zich zo -geleidelijk- laten meevoeren door het scenario dat de natuur met hen speelde, dat was begonnen met de tederste aanrakingen die Vincent had beleefd, en wel zou eindigen in orgastische verrukking. Au. Daar heeft zich alweer een nieuwe gedachte in je brein vastgezogen, nog voordat de natuur het roer kon overnemen. Ik lijk wel een machine, zoals er altijd een of andere gedachte door me heen ratelt. Misschien kan ik er een patent op aanvragen, of zouden ze dat vreemd vinden zo'n handicap of zou het op kermissen kunnen worden ingezet maar hoe zeg me hoe zou ik dan kunnen laten zien dat ik deze 'gave' heb Of vergis ik me, denk ik maar dat ik zo onvermijdelijk zoveel gedachtes heb, beeld ik het me in? Maar dan moet er toch ook een oplossing zijn, of kan ik ophouden met inbeelden.

‘Au‘

Hé, wat is dat, ze heeft me geknepen. En nu zegt ze iets, ja hoor ze gaat iets zeggen.

‘Mijn lieve Vin, niet denken, Vin niet denken.’

Dus ze wéét het, ze kent me zo goed (of beeld ik me dat in), ze is zo mooi, mijn Regine, zo mooi en kijk ze herhaalt ‘niet denken Vin‘ en ik tuimel over deze golvende woorden die me wiegen als een grote baby. Baby! Zou ik bij haar mama kunnen zeggen zonder dat de schaamte me bij de kaken grijpt? Zou ik zó met haar één kunnen worden dat ál het vrouwelijke en ál het mannelijke versmelten? Dat zou de overwinning van de oer-scheiding zijn, dat zou de absolute geest verwerklijken, en Vincent natuurlijk een reuze-plezier doen. Ha! Weer betrappen we hem op een gedachte. Maar de gedachte kantelt. Het is een hagedis die door het spiegelpaleis van zijn denken ijlt, en Vincent blijft steeds achter op de golven van Regines wiegeliéd met tientallen hagedissestaarten in zijn armen.

‘Sorry dat het geen bloemen zijn‘ roept hij naar boven,

‘maar ik kon niets anders vinden.’

‘O Vin, dat is het mooiste dat je voor me had kunnen meenemen’ riep ze terug en even later klonken de vrolijke tikken van haar hakken op de wenteltrap. Nu gaat ze de deur voor me opendoen. De deur waarvoor hij geduldig had staan wachten bleek helemaal niet op slot, en op het moment dat hij dat bedacht vloog de deur open en werd hij bedolven onder een enorme golf waar hij echter helemaal niet nat van werd omdat een vis zich niet nat kan voelen in het water en hij in een vis veranderd was net als Regine in twee grote vissen waren ze veranderd en ze drukten nu hun vissenlippen tegen elkaar terwijl ze met een onvoorstelbare tederheid de beweging van elkaars kieuwen aanvoelden.

39.

Vorderingen! Vincent had een overwinning op zichzelf (zoals met dat pleegt te noemen) geboekt die moeilijk op waarde te schatten is. Ontspannen lag hij in de armen van Regine en zoende haar onophoudelijk. Dat hij daarbij haar tong, en vooruit, haar hele lijf tot een grote vis had gemaakt, doet er toch niet toe? Trouwens, de gedachte dat hij daarbij haar 'zelf' uit het oog verliest, slaat de plank volledig mis. Het sleutelwoord is vertrouwen. Alles van haar wat op hem indruk had gemaakt, dus alles wat wezenlijk voor hem was aan haar, zou hij op de één of andere manier in fantasieën omzetten, en kijk voordat deze zin ten einde is, is Vincent's geest al aan het werk: in de oceaan waar de twee reusachtige vissen hun lippen tegen elkaar aandrukken aan de voet van een toren met een wenteltrap die eigenlijk helemaal geen toren is maar een sierlijk bewegende koraalarm, klinkt de muziek van Schumann uit schelpvormige luidsprekers. Er komt een school kleine visjes voorbijgezwommen die allemaal hun lachspeciliteit hebben: ééntje glimlacht verliefde, een ander proest

en schatert, een klein visje lacht melancholisch terwijl het zijn uiterste best doet om bij de groep te blijven. In een gigantische luchtbel zweeft haar vader voorbij met een onzichtbare violl in zijn handen geklemd. Hij glimlacht naar het paar en proclameert een lang gedicht over de eeuwigheid, met een welluidende, gedragen stem. Vincent ziet kleine luchtbellens aan de grote ontsnappen en hun twee enorme vissen, die intussen veranderd zijn in zeepaardjes, omringen. IN een aureool van bellens worden ze weggevoerd naar hogere regionen waar het water warmer is en waar ze kronkelen met hun staartjes tot die in een ingewikkelde verstrikking zijn geraakt. In een ooghoek ziet hij een dikbuikige haai met verfkwasten als vinnen die een batiljon inktvissen in hun richting aanvoert, maar hij let niet op hem.

Vincent had zijn vingers met de hare verstrengeld en was nog steeds bezig haar te kussen. Toen een vervelende kreeft ineens gedachtengangen door zijn geest begon te boren, bijtte ze hem de kop af, die dreef naar de oppervlakte en verdween daar uit het zicht. Ja, zijhad hem op zijn tong gebeten, we

kennen deze gewoonte van hem, dat deed hij altijd zelf; hij was dan ook zo verrukt dat hij haar nog inniger kuste, waarop zij hem nogeens beet. De zeepaardjes zwommen door moeilijk doodringbare wouden van wier die ze opzij moesten schuiven waartoe hun ineens handige mensenhanden aangroeiden. Voorbij de wouden was het water zoveel helderder, ze zagen elkaar duidelijk en merkten dat ze helemaal in mensen waren veranderd en Vincent knipperde met zijn ogen; daar lagen ze met hun bovenlijven ontbloot, en keken elkaar aan.

‘Sorry dat ik...’

‘Droom...’

‘Maar ik droom over jou...’

‘Droom...’

Hij dook weer in haar ogen, liet opnieuw een fantasiewereld aanrukken waarin alles wat hij had meegemaakt handen, voeten, of meer ongebruikelijke tentakels kreeg. Hij droomde haar bh van haar zachte borstjes en zwom om hen heen als om een serieus te bewaken parel, natuurlijk kliet hij zich graag rakelings langs zijn schat glijden omdat hij deze niet alleen

wilde bewaken, maar ook wilde bezitten. Toen hij zich ijverig van deze taak kweet, riep een verlokkelijk geluid hem naar de oppervlakte. Hij kuste haar opnieuw hartstochtelijk om het geluid in zijn eigen mond te laten doorklinken, terwijl hij zijn handen over haar lichaam bewoog. Zij beantwoordde zijn strelen met korte, katachtige aanrakingen van zijn nek, schouders, en rug. Hij kuste haar schouders, klopte met zijn tong in de holte onder haar sleutelbeen, likte haar slanke arme waarbij hij haar ellebogen extra omronde en zich even in haar oksel vastzoog, liet zijn tong dansen op haar rug, springend tussen de wervels, legde aan in haar zij, streelde opnieuw haar borsten tegelijk en toen hij weer een kreetje van haar hoorde kuste hij haar nog eens lang. Zijn handen streelden haar buik in allerlei richtingen, tot één hand, waarschijnlijk zijn linker, iets te ver onder haar rokje schoot.

‘Niet doen’ lachte ze, ‘ik bloed.’

40.

Dat is natuurlijk iets heel gewoons; voor Vincent moest het echter enorme proporties aannemen, omdat hij nu eenmaal Vincent is. Hoe zijn fantasie hem precies dicteerde kunnen we hier niet zeggen, zeker is dat zijn kop plotsklaps weer vol gedachtenspinsels zat. Natuurlijk had hij weer een voorteken van het apocalypsje ontvangen, natuurlijk betekende het bloed dat tussen hem en zijn versmelting in liefde stond het bloed waarin de mensheid zou smoren bij het falen van zijn vervolmaking in eeuwige Liefde. Hij dacht ook even aan de Kerk, die als een lawine van klokkentorens en dinerende priesters door zijn geest denderde; Maria was niet bevlekt, maar zou ze ook nooit ongesteld zijn geweest? Doch deze gedachte smolt onmiddellijk toen een andere zich aan Vincent opdrong en hem zachtjes deed snikken.

Hij had nooit tegen het bloed van zijn moeder gekund. ALs ze zich in de keuken gesneden had of haar hand openhaalde aan een spijker en Vincent zag dat, liepen er altijd rillingen over zijn rug. Bij andere mensen kende hij deze reactie

nauwelijks, maar bij mama kon zijn lichaam niet anders dan ontzettend schrikken, zelfs bij het kleinste wondje. Vincent weet niet of mama dit heeft geweten, hij was altijd degene die waarnam (op een keer had mama geroepen ‘wat sta je daar nou dom te kijken, ga snel een pleister voor me halen!’). Nu ziet hij zichzelf in een echte tragedie, waar hij de falende held is die de uitgang van de wereldgeschiedenis als een soort voorpremière persoonlijk aan den lijve moet ondervinden. Correctie. Hij zou zich in een tragedie voelen en razendsnel de parallellen met de Griekse tragediedichters hebben getrokken, als zijn denken niet door het verlamme verdriet om zijn moeder en vader werd stilgezet. Hij staaarde voor zich uit en zei niets. Regine kon zijn gedachtenassociatie niet vermoeden maar snapte natuurlijk wel dat hier alleen de stilte paste. Een tijdlang bleven ze zo naast elkaar zitten, toen omarmden ze elkaar en werden nog stiller.

En Paul? Ach, die verzint wel weer iets. Nadat Vincent hem met zijn schilderij had achtergelaten, was hij even de kluts kwijtgeraakt. Sandra, die een paar uur later thuiskwam, bedekte hem met berispingen en natte compressen. Paul hing in een stoel die net als het meeste meubilair vol verflodders zat. Sandra depte zijn voorhoofd met haar compressen (ze had eigenlijk geen idee, ze had stukken keukenpapier 'extra sterk' stond er toch op, in elkaark gewikkeld en besprenkeld met alles wat ze kon vinden dat naar ziekenhuis rook, jodium en azijn) en vond het een grappig gevoel hoe ze met haar vingers over zijn enige rimpel danste als over een verkeersdrempel. (Paul, beperk de snelheid van je wrede fantasieën er zijn hier kleine kinderen). Ze voelde zich op haar gemak, deze rol als verpleegster kende ze (haar moeder was verpleegster geweest), wat ze eigenlijk tegen Paul wilde zeggen verborg zich onder haar zorgvuldig geënceneerde ijver. Paul was allang weer bij bewustzijn, vond het lachwekkend hoe Sandra zich op hem had gestort en begon demonstratief luid te

snurken. Sandra viel zijn snelle hartslag eerst niet op, maar toen hij over zijn kruis wreef om daar jeuk te verdrijven werd haar in één klap duidelijk dat hij haar voor de gek hield. De schooier! Sandra herinnerde zich opeens wat ze wilde zeggen, kneep hem in zijn arm en opende het vuur in de verbaasd opengeslagen ogen van haar vriend.

‘Wat is dat voor gedrag, je beste vriend hier uitnodigen en hem en zijn vriendin dan de stuipen op het lijf jagen? Ze zijn hier haast weggevlucht weet je dat wel, er stond angst op hun gezichten! Ik vind het leuk dat je zo vol enthousiasme bent over je kunst maar dit gaat alle perken te buiten, je hasd ze aan jouw kant moeten scharen, moeten proberen met jouw ogen naar dat 'geweldige' schilderij te laten kijken, ze dat opwindende gevoel van medeplichtigheid moeten geven maar in plaats daarvan jaag je ze de stuipen op het lijf met die stomme grijns en die fanatieke opwinding van je. Je moest je schamen, Paul!’ (ze sprak zijn naam bijna nooit uit, alleen als ze hem wilde berispen, het voelde alsof ze hem daarmee ving, alsof ze zijn vette lijf in een ijzersterk net had gewikkeld dat

hem fixeerde). Paul bleef stoïsch en antwoordde (een berekenende etterbak had het hem niet kunnen verbeteren):

‘Het is bijna zover.’

‘Wàt?’ gilde zijn vriendin, ‘wat in hemelsnaam is bijna zover, godverd...’

‘Gij zult de Naam des Heren niet ijdel gebruiken’ zei Paul met de toon van een schriftgeleerde omdat hij de smaak te pakken had gekregen. Toen vervolgde hij: ‘de verlossing is nabij, de wereld zal heel binnenkort gaan smelten.’

‘Hou op met die onzin, je ijlt!’

‘Het apocalypsje is onafwendbaar, het ijlt nabij met rasse schreden. En als je het niet gelooft, zul je het alleen maar bespoedigen.’ Hij zei dit zo rustig, alsof hij zijn hele leven en het voortbestaan van onze planeet vanuit de schuilplaats van zijn kunstenaarsschap kon bepalen, alsof hij even niet en niemand meer boven zich had, en Sandra's bloed begon te koken.

‘Klootzak!’ gilde ze, ‘ik snijd je ballen eraf!’

Ze projecteerde, niet geheel onterecht, Paul's waanideeën in

de troon van zijn viriliteit. De terugslag van deze opmerking was dat ze opeens de levendige voorstelling in haar hoofd had van Paul als eunuch in een hofhouding. Paul zonder kloten, in een pretentieloze gediensstige houding, onophoudelijk de sleep van macht die zijn Meester over de schouders hing dragend. Paul met een eunuchenstemmetje dat zei ‘jawel Hoogheid, onmiddellijk Hoogheid‘ of ‘heeft Uwe Heerlijkheid nog een verdere wens?’ en met bijna stukgelopen spillebeentjes door lange gangen snelde, tussen rijen door eunuchen als hij geschilderde portretten en ivoren fallussen. Paul de eunuch zonder pretenties zou op een dag ziek worden, door andere eunuchen worden verpleegd maar niet goed genoeg, en een dokter met een pik zou naar hem moeten kijken maar dat was verboden en Paul kwijnde weg, of hij zou eens struikelen en zijn nek breken over een ivoren fallus die op de grond was gevallen, of zijn eunuchenhart zou op een dag eenvoudig zijn dienst weigeren - Sandra voelde zich tevreden met haar fantasie. Paul was niet de enige aanstichter van werelden, en de discrepantie met de echte ronkende Paul hier voor haar, die

zelfs in het heetst van de strijd niet de moeite nam om voor haar op te staan was zo groot dat ze in lachen uitbarstte. Paul was in zijn eigen wereld, ijsbeerde in gedachten voor zijn kunstzinnige wereld-eind-oplossing, naïef als een reusachtig roofdier door onvakkundige biologen overgeplaatst in een volstrekt vreemde habitat - hij merkte Sandra's gelach niet eens. Zij stond verbouwereerd voor hem en wist niet wat ze moest zeggen. Ze probeerde zich de Paul voor de geest te halen op wie ze verliefd was geworden, de Paul die haar toen zo geweldig had verwend, had meegenomen naar extravagante feestjes waar ze zichzelf kon zijn, die voor haar een schort aantrok en kookte als een Bourgondiër, haar inwijdde in de geheimen van de schilderkunst die toen zo betoverend, zo stiekem en opstandig hadden geklonken, zo bevrijdend ze zou door hem verlost worden van het burgerlijke milieu (de burgerlijkheid werd als een estafettestokje doorgegeven in haar familie en Sandra ervoer de verplichting die saaie rondjes te lopen als een ban die Paul voor haar ging doorbreken). Deze Paul probeerde ze voor zich te zien zitten, ze kneep haar

oogleden samen en wilde van binnenuit de herinneringen terug op haar netvlies persen, toen Paul als een reusachtige existentialist zijn grote hand langzaam ophief en gebaarde dat ze uit de weg moest gaan.

‘Ik moet natuurlijk wel mijn doek kunnen zien, trut.’

‘Ja, vanuit een telefoonsel...’ klonk de snikkende stem.

‘Wie is het?’ vroeg Regine.

‘Sandra’ zei Vincent. ‘Er is wat met onze kunstenaar.’ Met horten en stoten vertelde Sandra wat er gebeurd was, en Vincent stelde daarop voor dat ze elkaar zouden ontmoeten, morgen in een rustig café want vandaag had Vincent nog iets anders te doen. Waar ze moest blijven? Ze zou toch bij haar ouders kunnen aankloppen, zei Vincent in alle onschuld. Regine zat naast hem (ze was bij hem gebleven). Dit meisje is zo puur, dacht Vincent, voor haar zou hij zelfs zijn groteskheid willen opgeven, en hij glimlachte om de paradox.

43.

Wat is dat voor leven dat je daar leeft, Vincent? Je bent bezig je oereigen tragedie samen te stellen uit allemaal brokken gedachten. Je zweeft boven de werkelijkheid (een levenshouding die we niet zonder een zweem van rokerige arrogantie kunnen waarnemen); om het in een beeld te vatten (want daar zijn wij ook goed in), het is alsof je een dreigbrief schrijft aan het leven, zo'n brief met allemaal uitgeknipte letters die je gevonden hebt in jouw inmiddels zeer eenkennige ervaringschat, dat je het leven daarmee wilt dwingen, jou een vrijgeleide te geven, dat je alle medespelers modelleert zoals jij dat wenst en dat ze daar dan staan onophoudelijk klappend, en dat jij dan tussen hen doorschrijdt zoals de presiident fan Frankrijk op de 14e juli over de Champs Elysées. Maar we willen weten wat de massa is van die verheven luchtfietserij, wat jou in leven houdt, we willen iets ondubbelzinnigs horen over de praktische Vincent.

‘Praktisch?’ Vincent glimlacht lankmoedig en een beetje geïrriteerd. Dat heeft hij gisteren toch geregeld, waarom wordt

hij er nu nog meer lastig gevallen? Heeft hij niet, toen hij eigenlijk ten einde raad was meneer Olsen opgebeld? (Ah! Had hij dan geen trots, dat hij uitgerekend bij zijn aanstaande schoonvader moest aankloppen? Enerzijds had hij gedacht, zou Paul dat nooit doen, die zou zijn trots voor geen goud opgeven, die had altijd de uiterste consequenties uit de gevoelens getrokken, lang voordat Vincent de matte weerschijn ervan in zijn borst voelde. Anderszijds, waarom zou hij altijd in de schaduw van Paul moeten blijven, waarom überhaupt een slaaf zijn van zoiets kunstmatigs als trots? Dit was een gelegenheid om tegen de Paulheid in opstand te komen, om af te rekenen met die eeuwige schuld die aan hem knaagde als hij iets 'voorlopigs' deed, iets wat een tussenoplossing was en niet de laatste consequenteis van zijn ervaringen. Goed zo, Vincent, we zijn bij je, blijf maar nuchter dat juk van Paul is voor olifanten en andere dikhuiden, een fijn, geciviliseerd iemand als jij wordt daar alleen maar door verpletterd).

Meneer Olsen wist wel wat. Zijn buurvrouw Helena kende

iemand die bij een luxehotel werkte als manager en die was dringend op zoek naar een nachtportier. Vincent had de afspraak met Sandra een dag uitgesteld omdat hij zich die dag bij de manager moest komen voorstellen (geen stress, dat kun jij best, je spreekt toch alle talen die je nodig zou kunnen hebben). Het was allemaal goed gelopen en hij kon een paar dagen later beginnen. Het slaap-waak-ritme, dat altijd onregelmatig was geweest bij hem, paste zich gemakkelijk aan. Hij leerde snel wat voor toon hij tegen verlate hotelgangers moest aanslaan ('certainly madam, I'll accompany you to your room', 'Auf Wiedersehen, meine Herren') kon tussendoor wat lezen ('om het vuurtje warm te houden, mocht ik in deze maatschappij ooit iets nuttigs met mijn studie kunnen verrichten'), verzoende zich met het daglicht dat hij moest missen, en er bleef slechts één stukje gal over in zijn bewustzijn.

Dat stukje groeide echter snel, en na een paar dagen zien we Vincent ijsberen door zijn nachtwakersloge. Wat is dat voor leven dat je daar leeft? Ach, hij houdt zich in leven met

'baantjes'. Hoe graag zou hij het aan zijn ouders willen vertellen, niet dat ze trots op hem zouden zijn, maar juist het ontbreken van ouderlijke trots zou hem zich tenminste levend doen voelen. Maar zijn ouders waren er helemaal niet meer, konden dus ook niet niet-trots op hem zijn, hij voelde een verschrikkelijke leegte. Hij voelde zich als een stuk ongedierte, weggekropen voor het daglicht van de normale wereld, ondergedoken voor het leger van licht dat altijd naar hem op zoek was, dat hem tot de orde kwam roepen, hem kwam vertellen dat hij daar niet mocht blijven zitten, dat hij de consequenties moest trekken, de stad verlaten, met Regine uit het land wegrennen, in ieder geval: niet zeuren, denken, peinzen, en alsmaar uitstellen, maar handelen. Hij zag Paul als aanvoerder van het lichtleger, hij wees met vlugge gebaren aan welke woningen moesten worden doorzocht. Binnen enkele dagen zouden ze hem vinden. Vincent liep steeds sneller heen en weer in de nachtwakersloge, en hij moest Paul steeds meer gelijk geven. Voor hem mocht er best een Apocalyps van normaal formaat plaatsvinden, en hoefde het zich niet te

beperken tot een apocalypsje.

‘Binnenkort is alles voorbij’ prevelde hij, ‘en dan gaat het licht uit.’

Een zwaargebouwde man in jaquet beende naar de portiersbalie en sloeg op het belletje.

‘Wanneer zei u gaat het licht uit’, vroeg hij, ‘ik moet nog drie zware koffers naar boven dragen.’

44.

Nu weten we het. Vincent's praktische existentie is in die tijd een zich steeds maar voorslepende besluiteloosheid, door allerlei factoren in zijn jeugd bewerkstelligt. Maar wat kunnen we van hem leren? Misschien de manier waarop hij in zijn verbeelding en met zijn verbeelding leeft. Anders dan Paul, die zijn als aanleiding ziet om zijn eeuwige consequenties te trekken, is Vincent tamelijk machteloos tegenover zijn verbeelding. Hij laat zich meevoeren door deze wereld die hij niet als autonome auteur schept, maar die door hem heen haar gestalte aanneemt, terwijl Vincent tegelijk toeschouwer is als medium van die verbeelding.

Dat is eigenlijk veel subtieler dan wat Paul uitspookt. Ja, laten we de rollen eens omkeren! De verbeelding kan zich in mij, Vincent, ten volle ontvouwen, en in het bereik van verbeelding ben ik, Vincent, degene die geen concessies doet. Dit is een hemelsfeer die onbereikbaar is voor de Paulheid. Ha! Hier mag Paul met zijn kwasten en zijn pik wapperen

zoveel hij wil, hij maakt zichzelf alleen maar belachelijk. Het toelatingsexamen voor de hogeschool van de verbeelding is voor altijd buiten het bereik van Paul. De rollen zijn omgekeerd. Hij is niet meer het eeuwige verontschuldigende ‘morgen misschien’ en Paul de onaantastbare puurheid, Paul was de gevallen engel en de heerscharen van licht die hij aanvoerde niets dan duivelse onrustzaaiers.

45.

Toen Vincent die dag naar Sandra ging had hij deze titanengevolgtrekking natuurlijk nog niet gemaakt, en zoemde nog het insect door zijn hoofd dat hem tot die zo onredelijke schuld bewoog (die hem, in het diepst van zijn hart, ook een gevoel van morele superioriteit gaf, hij de trouwe schuldenaar...) Wel had hij veel goede koffie gedronken, dat geeft hem scherpte in zijn geest, en plantte een sterk surrogaatzelfvertrouwen in hem waarmee hij bij het café waarin hij met Sandra had afgesproken arriveerde. Sandra wachtte al. O ze was specialiste in het zich een houding geven. Ze had haar slanke benen over elkaar geslagen, een bont boulevardblad nonchalant voor zich neergelegd en een lange dunne spierwitte sigaret aangestoken, die ze in haar mondhoek klemde terwijl ze met een lepeltje door het schuim van haar capuccino woelde. Ze wist de ogen van het barpersoneel en van de Chinese zakenmannen die met zangerige stem aan een klein tafeltje vergaderden op haar blote schouders gericht, maar bleef volkomen rustig. Ook op Vincent miste haar pose zijn

uitwerking niet: hij vond het spannend en voelde zich in een film.

‘Hoi Vincent.’

‘Sandra, vertel snel wat er aan de hand is, ik ben bezorgd...’

‘Zo bezorgd dat je een dagje kon wachten...’

‘Nee nee, ik...’

‘Geeft niet jongen’ lachte ze en hij volgde haar sigaret met zijn ogen.

‘Paul, de stakker, begraaft zich in zijn verbeelding.’

‘Ah...’

‘Dat schilderij van hem, hoe noemt hij het ook alweer?’

‘Apocalypsje.’

‘O ja, kitsch als je het mij vraagt maar goed, een simpele verpleegstersdochter.’

‘Wat is er met Paul?’

‘We hebben ruzie gehad, hij heeft me zo ijselijk genegeerd dat ik niet meer weet wat ik moet doen’ (en jij hebt gegild dat je z'n ballen eraf zou snijden, juffertje).

Vincent dacht zich te kunnen inleven in de wereld van Paul

en zei plompverloren:

‘Ik denk dat we hem zijn zin moeten geven.’

‘Hoe, zijn zin?’

‘Hij wilde Regine op dat schilderij hebben, laat hem dan in vredesnaam haar schilderen dan...’

‘Regine schilderen, hoe?’

‘Nou zoals Paul zich dat voorstelt, zoals ze is...’

‘Naakt dus?’

‘Naakt, ja.’

‘En jij vindt dat goed? Man, wat ben jij ook naïef. Nee, dat gaat niet gebeuren, hoor je me? Een andere vrouw en naakt voor Paultje, ik durf me niet voor te stellen wat er dan gebeurt. De vorige keer was ik er ook al niet zo kapot van, en nu is Paul minstens dubbel zo krankzinnig.’

Er viel een stilte.

‘Goed’ zei Vincent tenslotte, ‘dan moeten we het anders oplossen.’

46.

Want Paul kent zijn grenzen niet. Paul zet zijn zin altijd door ten koste van alles wat hij op zijn weg vindt, en zeker als dat een beeldschone vrouw is, is hij niet te stuiten. Vincent moet er hier door Sandra op attent worden gemaakt, maar als hij dan graaft in het reservoir van zijn Paul-herinneringen, schrikt hij en blijft verstijfd zitten op het slanke stoeltje dat met zijn poten over het zwaargedeerde marmer van het etablissement krast.

Ze waren op weg naar een ven waar ze zouden gaan zwemmen, twee jongens op hun fietsen, Paul steeds iets voor Vincent, Vincent vond dat eigenlijk prima: zo ving zijn vriend alle wind op en kon hij zich overgeven aan contemplatie. Dat was in het eerste jaar van de universiteit, die zo vormende periode in ons leven, en de colleges die ze die week hadden bijgewoond waren saai geweest. Nou ja, ze hadden in ieder geval hun visitekaartje af kunnen geven op de universiteit. Vincent had alles opgeschreven en was in de pauze muissstil bij

zijn vrienden gaan staan, met een boterhem in zijn lamgeschreven arm. Paul voerde het hoogste woord in de nieuwbakken vriendenkring, als een propagandaspecialist somde hij de ‘autoritaire wanverhoudingen’ aan de universiteit op, die hij na twee maanden ervaring meende te kunnen doorgronden.

‘Als ze tenminste over hun eigen systeem zouden vertellen, hun eigen overtuigingen, dan kunnen we hen er tenminste nog over aanspreken maar nee hoor, ze verschuilen zich achter de 'grote denkers' die ze pretenderen na te kunnen, na te mógen vertellen. En die zijn allang dood, die kunnen ons niet meer tegenspreken.’

‘Maar we moeten toch juist kritisch zijn in deze studie, niet zomaar alles slikken’ zei een tengere jongen met zorgvuldig gekamd krulletjeshaar zacht. Paul, die de jongen vanaf het eerste college natuurlijk als 'de homo' identificeerde, antwoordde

‘Hoe dan hè? Hè’ We moeten ons dan toch minstens op een andere autoriteit beroepen, die we op zijn beurt moeten

slikken.’

‘Maar die andere autoriteit hebben we dan tenminste kritisch gekozen’ zei de jongen nog zachter.

‘O, je wilt *kritisch* slikken. Maar natuurlijk!’

De andere jongens in de groep schoten in de lach en het tengere, serieuze studentje werd rood.

‘Weet je wat de uiteindelijke zetel van autoriteit is?’ zei Paul een stuk harder, ‘deze hier’ en hij greep naar zijn kruis, waarop de homo afdroop naar het toilet, de groep in nog studentikosere grappenmakerij achterlatend. Vincent stond wat afzijdig en zoog aan de kaas die hij die morgen op zijn brood had gedaan. Het was weldadig een goede vriend van Paul te zijn. In de tweede helft van het college, een droge samenvatting van de westerse geestesgeschiedenis en de verhouding tussen lichaam en geest, had Paul de docent meermaals onderbroken.

‘Meneer de professor, u heeft het telkens over de ontwikkeling van het denken. U bedoelt natuurlijk: vooruitgang. Wie zegt dat er vooruitgang is?’; ‘Denkt u

werkelijk dat het ons mogelijk is Aristoteles te begrijpen, wij die in zo'n volstrekt andere cultuur leven?'; 'Kunt u Foucault nog eens uitleggen maar dan zo dat wij het allemaal begrijpen?' Toen de docent zijn vragen niet meteen kon beantwoorden en zijn commentaar met 'uh' inleidde, keek Paul triomfantelijk om zich heen en maakte een vette knipoog in de richting van de homo, die helemaal achteraan zat. Vincent had Paul's vragen onverstoorbaar gestenografeerd en keek op van zijn schriftje toen het antwoord uitbleef. Paul keek als een overwinnaar om zich heen; Vincent knipperde met zijn ogen en hoorde hem zeggen 'en waar is dat ven waar je het over had?'

'Ven?'

'Ja lul, waar we gaan zwemmen.'

Vincent herinnerde zich dat hij op de fiets zat en zei 'hier ergens links'. Paul sloeg de eerste links en sprong van zijn rijdende fiets, kleepte zich helemaal uit en sprong in het water.

'Paul wacht, er zijn hier mensen.'

‘Oeh, oehoe, waar dan?’ en Vincent knikte met zijn hoofd naar de andere oever, waar een jonge familie zich op een picknick voorbereidde, maar Paul begreep hem niet, en kwam uit het water om zijn vriend van zijn burgerlijke ideeën af te helpen.

‘Want schaamte, daar heeft niemand wat aan, of beter gezegd, de enige die daar wat aan heeft is de maatschappelijke orde en die bestaat niet, dat is een spook dat ons domme regels voorschrijft zodat we in het gareel blijven lopen.’

Paul had vol enthousiamse gesproken en zijn lid zwiepte heen en weer. De familie aan de andere oever trok zich stilletjes terug, en Vincent werd rood tot zijn toen nog kinderlijk lage haargrens.

Lang voordat hij Paul kende, hij was een jaar of twaalf en op kamp met de scouting, had Vincent zijn eerste ontdekkingstoch naar de 'meisjes' ondernomen. Vreemd genoeg was hij, de stille jonge met iets verlate ontwikkeling (hij rook niet zo sterk en had nog geen haren op zijn benen)

één van de initiatiefnemers van het meisjes-avontuur. De ‘stille genieter’ sloop naar de meisjestenten, werd daar als een held onthaald, en mocht tusesn twee heerlijke blonde inliggen voordat de kampleider onraad rook en hem uit de meisjestent verwijderde. Ze hadden hem vaak onder de titel ‘de verboden vruchten’ aan dit avontuur herinnerd, maar hij had het nooit tegen Paul verteld.

Een andere keer waren ze met z'n tweeën op weg, Paul had de auto van zijn ouders geleend. Vincent had nog geen rijbewijs (dat heeft hij later, in de jaren aan het Instituut, ingehaald). Ze reden met een noodvaart over de snelweg, en Vincent probeert hem ervan te overtuigen dat hij langzamer moet rijden. Paul gierde en trapte nog harder op het gaspedaal. Of toen ze een keer een last-minute reis naar Mallorca hadden geboekt, en Paul moest per se bij het raam zitten omdat hij dan de vette aarde onder hen kon zien. Of in het contact met Vincents voogden (Paul was een paar keer bij hen thuis geweest, en zich als een boerenpummel gedragen).

‘Geef mij maar azijn want die supermarktwijn is niet te zuipen.’ De surrogaat-ouders van Vincent hadden zich met hun niet te overtreffen lankmoedigheid onsterfelijk gemaakt.

‘Deze balsamico heeft een speelse fruitige smaak en is zeer aan te bevelen.’ En Vincent zat weer achter Paul die grijnsde om zijn eigen onverschrokkenheid (hij had geen flauw benul). Paul deed wat Vincent slechts droomde, zo kon zich in hem onmogelijk het slip van wrok vastzetten, zo kon zich in hem geen ressentiment ophopen en dat gaf zijn verschijning iets van puurheid, een ongereptheid waarover andere mensen slechts mijmeren. We weten al dat Vincent in die uitvloeing van zijn puberteit de geur van Paul interessant vindt, het is de geur van geen concessies doen, de geur van de werkelijkheid. In zijn eigen stiekeme en in dit tijd zeer regelmatige masturberen beeldde hij zich in Paul te zijn en de hele wereld te bevruchten of op zijn minst te bevleken. Maar ach, de stiekeme masturbeerder met het slanke postuur dat nog nooit door een meisjesblik gefixeerd was, hij hield zichzelf voor de gek. Hij had Paul nodig om zijn zaad de wereld in te

schreeuwen. Hij kwam in die dagen altijd klaar 'door Paul
heen'.

47.

Vincent bloosde toen hem zo enige psychoanalytische overpeinzingen waren ingevallen en lachte stom naar Sandra.

‘Hoe zullen we het aanpakken?’ vroeg hij maar dat wilde hij helemaal niet vragen, nee, hij wilde vragen ‘hoe is het om door Paul geneukt te worden?’

Sandra haalde haar schouders op.

‘Bel hem op.’

‘Maar wat moet ik hem zeggen?’

‘Weet ik veel? Ik kan niet tot hem doordringen. Jij kent vast een paar herinneringen van vroeger. Hoe lang kennen jullie elkaar al? Tien jaar?’

‘Twaalf jaar.’

‘Zie je, daar moet vast wel iets tussen zitten wat hem raakt.’

Vincent knikte bedeesd, ja, er zou vast wel wat tussen zitten. Haar sigaret raakte op.

‘Maar ik laat het dus aan jou over, ja?’

48.

Tijdens een gymnastiekles op de middelbare school was hij eens de enige die een horloge aan had ('meneer dat mag toch niet'). En zijn klasgenoten moesten zich op hem verlaten om te weten hoe laat het was. 'Vincent, hoe laat is het?' klonk hem als muziek in de oren. Hij wist het precies, en berekende zelfs hoeveel minuten er nog waren tot de pauze.. Hij was onmisbaar, een ervaring die we allemaal een keer moeten maken en bij hem dus in de gymnastiekzaal plaats had gevonden. 'Het is vijf over twee, nog een kwartier' hoorde Vincent zichzelf praten.

Later had hij eens voor de grap zijn horloge een flink stuk teruggezet toen hij samen met een vriend (niet Paul) op een feestje was, omdat hij langer wilde blijven want er waren een paar hele leuke meisjes. De vriend had het niet gemerkt, en vroeg hem hoe laat het was. 'Het is nog voor tien, kijk zelf maar.' De jongen was later bijna huilend tergekomen van de bushalte, omdat hij veel te laat zou gaan thuiskomen en zijn autoritaire vader... Vincent was ervan geschrokken, had eerlijk

bekend dat hij zijn horloge teruguit had gezet maar zei niet waarom; de vriend pikte het niet en is daarna niet meer met hem omgegaan.

49.

‘Paul, we moeten praten‘ zei Vincent ongeduldig in de telefoonhoorn, zonder te merken dat aan de andere kant van de lijn helemaal geen levend wezen, maar een cassettebandje het woord voerde. Toen hij zich bezon, hoorde hij de stem van Paul, die mompelde ‘het is volbracht‘. Vincent vond dat deze uitspraak iets onheilspellends had, en besloot haast te maken en naar zijn vriend te gaan. Misschien was er nog iets te redden.

Hals over kop rende Vincent naar de metro. Stom dat hij geen auto had. Beelden van Paul in gruwelijke posen als ‘martelaar van de civilisatie‘ en met die eeuwige triomfantelijke grimas levenloos op zijn gezicht schoten door hem heen. Paul had voor zich een keurig kunstenaarseinde bedacht, keurig alle draadjes van zijn leven laten samenkomen in het punt van zijn afscheid. Vincent pijnigde zijn hersens in de metro, stond niet op voor uodere mensen, bezetten twee plaatsen met zijn bleke benen. Hier zou hij niet te laat mogen komen, uitgerekend bij Paul die hem altijd het gevoel gaf dat

hij achter de feiten aan liep, moest dit gevoel nu omzetten in een onuitwisbaar litteken op zijn ziel. Buiten adem kwam hij bij de woning van Paul en opende de deur met de kopie-sleutel die hij sinds zijn laatste bezoek bij zich droeg. Maar de deur gaf niet mee; Paul had hem van binnen gebarricadeerd met een paar stoelen en naar het zich aanvoelde met nog veel meer.

‘Dit is een beslissend moment’ dacht Vincent, ‘als ik nu onverrichterzake terugkeer, dan is mijn ziel voor eeuwig verloren’ (rustig jongen, ben je weer vergeten wat je in je rustigere momenten hebt gedacht, dat je je niet gek moet laten maken door Paul en dat juist jij je nooit hoeft te schamen). Hij overlegde wat hij moest doen, voelde aan zijn knokige schouder en probeerde zich voor te stellen hoe hij de deur zou inrammen, nam een kleine aanloop en stormde op de deur af om dan op het laatste moment af te remmen. ‘Dat moet ontzettend zeer doen’ dacht hij. Hij hoorde voetstappen op de trap en zag een bovenbuurvrouw naar beneden trippelen.

‘Zoekt u iemand?’ zei ze vriendelijk, maar met een vleugje argwaan.

‘Een vriend van me woont hier en...‘

‘Meneer Paul? Die heeft me gisteren verteld dat hij een verre reis gaat maken, en dat ik tot twintig september de plantjes moet watergeven.‘

‘Heeft hij gezegd waar hij heen gaat?‘

‘Dat heb ik niet goed verstaan.‘

‘Heeft hij ook gezegd wanneer hij vertrekt?‘

‘Ja: vandaag. Als u geluk heeft, is hij er nog net.‘

Ze haalde haar sleutel tevoorschijn en probeerde het slot. Ze duwde tegen de deur maar die gaf nog steeds niet mee.

‘Dat is gek‘ zei ze. ‘Misschien is er iets raars gebeurd. Moeten we niet de politie bellen?‘

‘Ja ja, politie bellen‘ zei Vincent afwezig. Het vrouwtje vond het spannend en babeelde over een inbreker die ze het jaar daarvoor op heterdaad hadden betrapt. ‘Je had z'n gezicht eens moeten zien! Zon' boeventronie, had zoiets natuurlijk nog nooit meegemaakt, gesnapt door een oude vrouw. Maar hierboven functionaert alles nog prima hoor, kom maar op.‘ Ze ging met haar benen iets uit elkaar voor de deur van Paul's

woning staan en klopte op het zware hout.

‘Daar zal wel niemand zijn daarbinnen‘ zei ze na een tijdje en glimlachend ‘dat boevenvolk kijkt wel uit, ja ze kijken wel uit nu ze weten met wie ze hier te doen krijgen.’ Neuriënd huppelde het mensje de trap af naar beneden en Vincent zuchtte. Als ze eens wist wat hier op het spel stond. Hij bleef alleen achter en plaagde zich met gruwelijke fantasiën. Weer klonken voetstappen van boven, dit keer hele zware. Hij keek oop en zag tot zijn verbazing meneer Wagner, zijn werkgever van het simpele krantje waarvoor hij had gewerkt.

‘U hier?’

‘Welja, meneer Verwijlen. Wat een toeval. Komt u op uw nieuwe baan ook altijd zo laat?’

‘Tsja‘ zei Vincent, dat kunt u zo zeggen, ik ben namelijk nachtportier.’ De man lachte dreunend.

‘En wat heb je hier te zoeken?’

‘Een vriend van me woont hier, en ik help hem zijn woning bij te houden nu hij er niet is, maar de deur gaat wat stroef.’

‘Ah.’ De zwaargebouwde man rammelde hard aan de klink,

overlegde kort met zichzelf en trapte toen de deur in.

‘Voilà monsieur’ zei hij en liep naar beneden, hoofdschuddend in triomf en leedvermaak.

Nu was de deur open en hoefde hij alleen nog maar naar binnen te wandelen. Een mysterieus schijnsel kwam uit het woonvertrek, flakkeringen tastten met hun schaduw het trappenhuis af, Vincent voelde hoe hij snel naar binnen leip en de deur achter zich dicht trok. Geuren die hij niet kon thuisbrengen spookten om zijn neusvleugels, terwijl hi jmet zijn ogen knipperde om aan het duister te wennen. Langzaam zag hij voor zich de contouren opdoemen van voorwerpen die hem half vertrwoud voorkwamen. Hij voelde zijn aandacht echter gericht op het midden van de kamer, waar een krans van sluipend licht in diepzinnige kleuren iets leek te willen verheffen uit de macabere schaduw-wereld. Zijn ogen wilden het midden van de lichtcirkel fixeren, en slaagden daar na enige seconden in. Het was het schilderij waarvoor hij de titel had gegeven., het apocalypsje. De kleuren van het doek, die Vincent eerder al indrukwekkend vond, leken hu te leven en

als waanzinnige tropische vissen door de ruimte te springen. Het was zo spectaculair dat Vincent moest huilen. De weke tranen wisten zijn ogen en nadat hij geknipperd had, zag hij dat de lege plaats waar Paul Regine had willen schilderen, waar Sandra zich zo druk over had gemaakt, met de grootst mogelijke precisie uit het doek was gesneden. Hij fronste zijn wenkbrouwen en keek door het gat, dat de vorm had van zijn geliefde. Het drong tot hem door wat hij zag. Hij kon geen geluid uitbrengen. Een zwerm vleermuizen met opengesneden buiken krioelde door zijn hoofd, hij kon ze niet verdrijven. Zijn kop was gefixeerd op het gat, en op datgene wat precies zichtbaar was als hij erdoorheen keek, het lichaam van Paul, opgehangen met een strop om zijn nek, met een opgebold gezicht waarop de afschijn van een laatste triomf te lezen was.

‘En stop.’ Vincent haalde diep adem en deed toen het licht aan. Hij voelde zich de politie-inspecteur die de omstandigheden van de dood van Paul omest onderzoeken. Hij liep door de kamer en knikte, alle details in zich opnemend en de opvallende aspecten noterend in zijn boekje. Hij mat de

grootte van het gad dat uit het doek was uitgesneden, probeerde iets symbolisch te ontdekken in de manier waarop Paul de meubels had gerangschikt, liet zijn ogen langs het behang glijden om te zien of er een boodschap in bloed op was geschreven. Die ontbrak, en Vincent noteerde dat achter de dubbele punt in zijn notitieboekje. Hij bekeek de achterkant van het apocalypsje, doodgewoon zeildoek, en wachtte even voordat hij het lijk van Paul zou gaan inspecteren. Vanuit het trappenhuis klonken snelle voetstappen, en hij hoorde de stem van Sandra die riep ‘geen scènes jongens, geen scènes!’

Ze had het antwoordapparaat van Paul ook gehoord en was Vincent achterna geijld, met het vermoeden dat de vrienden ruzie zouden maken over Regine.

‘Geen scènes, alsjeblieft’ riep ze toen ze buiten adem in de deuropening verscheen.

‘Sandra’ zei Vincent ernstig, ‘alles moet op zijn plaats blijven. Niets aanraken.’

50.

Dat zou je wel willen hè, Vincent? Meneer de grote held met zijn onvermoeibare ogen, die zelfs nog achter het apocalypsje kunnen kijken! Meneer de onverschrokken denker, de eerste die de inventaris opmaakt van de wereld na het apocalypsje. We hebben je met interesse gevolgd, je warrige gedachten maakte je erg menselijk, we zijn zelfs een beetje van je gaan houden, zoals je jezelf pleegt te overwinnen in die heerlijke verliefdheid, zoals je die gedachtenstroom tot staan probeert te brengen. Je was ons titaantje. En nu deze droom! Nee, we spreken je niet schuldig, het is het proces dat zich door jou heen afspeelt, dat van mensen simpele symbolen maakt. Kijk, Paul, een excentriek kunstenaar en goede vriend van je, heeft het in jouw verbeelding gemodelleerd tot een duivelse voltrekker van het lot van de hele wereld. Heb je je weleens afgevraagd wat hij zelf zou denken, hoe hij zich zou voelen? Nee hoor, alles moest het theater van het groteske worden binnengesleept, en nu komt de aap uit de mouw: je wil de koningin van het heelal onder haar rokken kijken. Bah, dat is

in strijd met de goed smaak.

51.

Door een lange, enorme koker die hij als oneindig had waargenomen rolde een geweldige echo en als je goed luistert hoor je dat het voetstappen zijn die die echo produceren, voetstappen van soldatenlaarzen. Hij spitst zijn oren en telt het tikken van de zolen. Als de echo's oorverdovend zijn geworden kijkt hij op. De soldaat houdt zijn pas in en fronst zijn voorhoofd.

‘U hier?’

Hij durft zich niet te bewegen. De soldaat neemt hem van top tot teen op, dan zegt hij ‘sta op.’

Hij probeert zich een houding te geven (wat jammer, dat hij zijn militaire dienst indertijd had verzuimd). Op ooghoogte zag hij nu de borst van de reusachtige soldaat voor zich, die versierd was met bonte insignes. Hij wees op zijn borst en zei

‘Korea, Vietnam, Irak, legioen van eer. Zo doen we dat bij ons. Begrepen?’

En hij stampte zo hard op de grond dat de echo de ander deed trillen op zijn benen.

52.

En wat heeft Paul dan in het echt gedaan? Hij heeft zitten huilen, een nacht lang heeft hij nagedacht over de ontbrekende goedheid in de mens en is hij telkens weer in snikken uitgebarsten. Hij is toen een eindje gaan rijden in zijn auto en we vinden hem aan de kant van een regionale weg, waar zijn auto tegen een middelgrote boom is gebotst. Ze hebben hem naar een ziekenhuis gebracht, waar men hem een kleine overlevingskans gaf. Ze hadden het telefoonnummer van Vincent gevonden en hem verteld wat er gebeurd was. Vincent was meteen gekomen. Hij had al een bang voorgevoel naar aanleiding van Pauls antwoordapparaat dat alsmaar de schoonheid van zijn kunstwerk bezong als hij hem belde. ‘Het is vol pracht.’

In het ziekenhuis werden hij en Sandra, die ze hadden opgehaald omdat ze bijna was verlamd van schrik, naar een soort wachtruimte gebracht. Daar horen we ze gehaast tegen elkaar praten.

‘Zou hij bijkomen?’

‘Natuurlijk gaat hij bijkomen, hij is zo sterk.’

‘Ik ben bang Vincent.’

‘Dat hoeft niet, ik ben bij je.’

‘Waarom is hi midden in de nacht gaan rijden, en nog wel met drank op.’

‘Heeft de dokter dat gezegd?’

‘Ja dat heeft de dokter gezegd. Hij had een heel hoog percentage.’

‘Ik weet het niet. Denk je dat het te maken heeft met dat jongste schilderij van hem?’

‘Dat apocalypsje? Het zou kunnen, hij was er zo fanatiek mee bezig.’

Vincent bleef stil en keek geschrokken.

‘Wat is er?’

‘Ik heb die titel bedacht, ik heb hem zo fanatiek gemaakt met mijn verzinsel.’

‘Nee joh, dat is alleen het naamkaartje. Het idee zelf is van Paul.’

Vincent voelde zich een beetje gerustgesteld, maar ook in

zijn eer aangetast. Hij had toch meer dan alleen een 'naamkaartje' verzonnen? Sandra snifte en vertelde, alsof ze voor hem boete wilde doen, hoe ze ruzie met Paul had gemaakt. Ze herinnerde zich hoe ze hem, Vincent, had proberen te verleiden. 'Ik zou het mezelf nooit vergeven als Paul nu zou doodgaan' zei ze.

'Het is niet jouw schuld' zei Vincent, 'ik heb hem het hoofd op hol gebracht met dat apocalypsje, en ik had hem ook nooit Regine moeten voorstellen.'

Ze wurgden zichzelf met hun verwijten, schoven de schuld over en weer, en er was een diepe verbintenis tussen hen.

'Niet doodgaan Paul. Alsjeblieft niet doodgaan.'

Toen nodigde een arts hen discreet bij zich, en trok de wurgdraad definitief aan.

53.

De zaal van het crematorium was bijna leeg. ‘Hij zou die lullige beeldjes oerlelijk gevonden hebben’ dacht Vincent. Ach, Paul. ‘Mag je hier roken?’ zou hij gevraagd hebben. En: ‘Ik dacht dat doodsfabrieken alleen bij de nazis voorkwamen.’

Een dun mannetje liep de zaal binnen en zei in het microfoontje: ‘we moeten nog eventjes wachten.’

Vincent sloot zijn ogen, en liet de laatste hektische manden van hun leven door zijn hoofd gaan. Hij had in een droom geleefd, in een rif van dromen, zonder zich om de werkelijkheid te bekommeren. Er had zich een ijzeren logica afgespeeld dwars door hem en Paul en hun allemaal heen, en toen hij het merkte was het te laat: Paul moest dood. Ze waren marionetten geweest, maar van wie? Vincent herinnerde zich aan het Gerecht dat hij zich ingebeeld had, de drie Rechters die hij over zich liet oordelen. Maar hier zat hij verlamd in een plastic crematoriumstoeltje en besepte hij dat hij al die tijd door een ander Gerecht nauwgezet in de gaten werd gehouden, maar dat hij nooit zou weten wat dat voor iets is. Hij mocht

niet weer de fout maken, te denken dat zijn verbeelding tot alles in staat is. Als hij zonedig een naam voor dat Gerecht wil, dan heeft hij pech gehad.

Over de spiegelgladde vloer kwam het mannetje weer naar het microfoontje.

‘We kunnen beginnen.’

Pauls ouders waren er, te verslagen om iets te zeggen, en Vincent zat naast hen. Sandra zat aan de andere kant, met een zwart net voor haar gezicht. Er klonk standaardmuziek en de ambtenaar hield een standaardpraatje. ‘Ja je rekent er niet mee hè, we konden ons nergens op voorbereiden... Deze tragische dood... mogen niet vergeten...veelbelovend talent...ons hart is bij de nabestaanden...blablablabla.’ Aan het einde stonden ze allemaal op, en de ouders kregen de urn overhandigd.

54.

In de weken na de crematie, Vincent had zijn baantje als nachtportier opgegeven en we bekommeren ons even niet om zijn ‘praktische’ bestaan, werd het ‘verwerkingsproces’ begonnen. Officieel was het ingeluid door de ambtenaar bij de crematie, die de term als eerste onder goedkeurend geknik had laten vallen. Vincent was daartoe vaak bij Sandra, die in het begin geen woord over haar lippen kon krijgen. Grote gevoelens. Ze begon heel sober te leven, hielp apatisch mee het woonvertrek van Paul te ontruimen (‘als ik dood ben krijg jij de klok’), en woonde in een bijkamertje in het huisje van haar ouders. Die hadden als rechtlijnige en degelijk opgevoede katholieken met de armen over elkaar hoofdschuddend toegezien hoe Sandra zo kort na de dood van haar geliefde herenbezoek ontving, en nog wel van steeds dezelfde heer.

‘Moeder, dit is Vincent, de beste vriend van Paul.’

‘Ah natuurlijk, zijn beste vriend, hallo meneer...’

‘Verwijlen.’

‘Dan zal ik jullie maar alleen laten hè?’

‘Ja ja’ knikte Sandra driftig. Het eerste dat haar door de waas van apathie bereikte was haar haat tegen haar eigen burgerlijke milieu. Vincent merkte het (hij heeft ook in deze ‘werkelijke’ versie van de geschiedenis een onvermoeibare waarnemingsgave; hij analyseert het maanlandschap van na het apocalypsje met ijzeren discipline, hij stond erop het zo te blijven noemen want dat was tenslotte toch de term die Paul in de laatste weken van zijn leven zo had bezig gehouden) en hij zei tegen haar dat ze het maar moest negeren. Er is nu even iemand anders de belangrijkste persoon in jouw leven.

‘Persoon? Een zak as zul je bedoelen!’ Dat zou Paul zelf hebben gezegd, maar dat viel niet te evenaren. Sandra vertelde dat ze niet zoveel olie op het vuur van Pauls fantasie had moeten gooien, en het tweede dat door de waas van haar apathie werd herboren was haar schuld (‘door mijn grote schuld’ had ze haar ouders in de kerk in hun zondagse pak horen zeggen toen ze nog een kind was en ze had dit zo gek gevonden. Wat was dat dan voor schuld. Ja de zondenvallende meisje, Adam en Eva, staat allemaal in de bijbel. Maar wat is

dan de zonderval, vroeg ze door want ze had werkelijk geen idee en dacht dat het om zoiets als de buitenspelval was bij het voetballen maar in de wereld golden toch andere regels en mocht je zomaar als verdediger naar voren rennen? Haar ouders konden het haar niet verklaren, de brave burgers ze bidden voor haar en voor haar ziel). Maar deze schuld brandde in haar, als een verschrikkelijk sterke lens die het zonlicht concentreert op één punt om ddat zo heet te laten worden dat het gaat roken en tenslotte vlam vat, zoals bij het vetertje-stink dat Vincent vroeger weleens had gespeeld bij de scouting. Deze schuld deed pijn. Ze herinnerde zich hoe ze haar lichaam in de meest erotische posen aan Vincent had aangeboden toen bij hem thuis, hoe ze kreunend (ja ze was opgewonden geweest, het spel te proberen het onverleidbare te verleiden had haar vochtig gemaakt) en met haar pronte borsten tegen haar knieën gedrukt erop had gewacht door Vincent genomen te worden. En nu was het uitgerekend Vincent die met haar het spelletje van heen- en weerschuiwen van schuld kwam spelen, alsof ze backgammonstukken heen- en weerschoven op

zondagmiddag nadat ze hun schuld hadden achtergelaten in het collectebusje van de kerk. Maar deze schuld beperkte zich niet tot één gebouw of één busje.

‘Luister nou, Sandra, jij kunt er niet aan doen. Jij kunt er niets aan doen Sandra. Ik ben toch de aanstichter geweest, het is toch logisch wat Paul dacht tijdens zijn laatste rit? Het apocalypsje was mislukt, hij kon zijn model niet krijgen op het moment dat hij dat wilde...’

‘Maar dat komt omdat ik ertegen was, ik domme koe met mijn jaloezie.’

‘Nee, ik heb hem zonder na te denken aan Regine voorgesteld toen hij in een labiele toestand was. Verantwoordelijkheid impliceert ook dat je vooruit moet kijken en creatief de betere weg moet zoeken’ citeerde hij vrij uit een opstel dat hij ooit voor het Instituut had geschreven.

‘En dat heb ik verzuimd.’

‘Als hij haar zou hebben kunnen schilderen, zou alles toch goed zijn afgelopen’ zei Sandra.

‘Dat betwijfel ik ten zeerste’ zei Vincent op haast geleerde

toon, ‘Paul was allang op een hellend vlak en wij konden alleen nog maar toezien hoe hij zich in het verderf stortte.’

‘Maar ik had hulp moeten invoepen, ik had het niet op z'n beloop moeten laten. Ik ben zo blind geweest voor al die signalen, alleen mijn eigen jaloezie telde voor me.’

‘Jaloezie betekent dat je van hem houdt, Sandra. Ik ben nooit jaloers op hem geweest’ loog hij, ‘ik heb hem zijn waanidee van de hand gedaan, dat domme apocalypsje, en hij is eraan kapot gegaan.’

Door mijn schuld. Door mijn grote grote schuld. Amen.

55.

In een prachtige, wijde tuin drong het zonlicht van het middaguur langs de sierlijke kastanjetakken en toverde een mooie glans op de bijna rijpe appels. De frisse nazomerwind verdreef de luie hitte en liet tientallen insecten als ballerina's door de lucht dansen, als ze de lente nog een keer beleefden. De vogels, die zich juist tegoed hadden gedaan aan de rijke kersenoogst, vlogen gezapig de coniferenhaag in en uit, waar ze hun nestjes hadden gebouwd. In het midden van de tuin was een hartvormige vijver, waarin een grote eend, die afleiding had gezocht van zijn kameraden in het park bij de plasticen soortgenoot in de vijver, met zijn snavel door het vlies van kroos prikte, en met zijn kop schudde omdat hij iets had zien bewegen. Een paar kikkertjes sprongen langs de drijvende leliebladeren die al een beetje begonnen te vergelen. Duizenden insectjes zoemden boven het wateroppervlak en werden achterna gezeten door een wild fladderend libellenpaar. De schapewolkjes zweefden in dezelfde wind. Als je goed keek, kon je in het met klaver overwoekerde

grasveld een klavertje vier ontdekken.

Een jonge vrouw liep met vederlichte pasjes door de tuin, en was in gedachten verzonken. Wat is ze mooi! Haar zwarte haren worden door de wind losgemaakt van haar slanke hals en ze wapperen vrolijk door elkaar. Ze draagt witte kleren. We kunnen alleen haar gezicht niet goed zien, ze kijkt een beetje naar de grond. Niet naar de klavertjes vier, want ze is in gedachten verzonken. Dan gebeurt er iets gekks. Ze voelt met haar hand aan haar hoofd en zakt door haar benen. Ze heeft het bewustzijn verloren.

‘Wat is er kindje‘ klinkt een geschrokken stem, ‘waar ben je?’

‘Ze heeft sinds een paar weken bijna niets gegeten‘ zei meneer Olsen tegen Helena, ‘en ik heb geen idee hoe dat komt.’ Helena weet het wel.

‘Ze was toch zo verliefd op Vincent, maar die heeft zich niet meer laten zien.’

‘Denk je dat het liefdesverdriet is?’

‘Ja‘ zei ze zelfverzekerd, ‘wij vrouwen voelen dat van elkaar aan. En ze ziet ook zo bleek. Toen ik een jonge vrouw was, was ik ook zo verliefd. Een jonge soldaat. Hij was knap. ‘Mijn Helena‘ zei hij altijd, ‘met duizend schepen kom ik je bevrijden als het moet.’ Zo dapper was hij. Hij is in de oorlog gesneuveld, ze hebben alleen zijn naamplaatje teruggestuurd, zo'n metalen ding waar de letters zijn uitgedrukt, ach ik heb wel een maand niets gegeten en de mensen vroegen zich af hoe ik het heb kunnen overleven.’

‘Dat weet ik‘ zei meneer Olsen mild. Hij moest het verhaal elke week aanhoren.

‘Maar wat kunnen we doen om Regine er weer bovenop te

helpen?’

‘Misschien moeten we een brief schrijven aan Vincent’
opperde Helena.

‘Zou dat helpen?’

‘We kunnen het toch proberen.’

‘En als Vincent gewoon zijn interesse voor Regine heeft
verloren, dan is het toch een beetje gênant?’

‘Ik heb gezien hoe overtuigd hij was toen hij hier was voor
het eten. Nee, hij houdt zielsveel van jouw dochter. Er moet
iets anders aan de hand zijn.’

‘Vincent’ klonk uit de andere kamer, ‘niet weggaan Vincent.
Je hoort bij me. Niet gaan, je moet naast me blijven lopen,
Vincent laat me in jouw gedachtenwereld je bent zover weg ik
houd van je mijn grote vis, houd me vast deel je geheim met
mijn je kan toch met mij gelukkig worden? Of ben je ook
verliefd op Sandra zeg dat het niet waar is. Maar je geen
zorgen lieve Vincent nu kan ik wel met je vrijen en ik zal op je
wachten...’

‘Ze ijlt’ zei meneer Olsen. Toen ging de telefoon over.

57.

‘Spreek ik met meneer Olsen, de vader van Regine?’

‘Ja, dat ben ik.’

‘Ik ben Sandra, de vriendin van Paul.’

‘Paul?’

‘De beste vriend van Vincent!’ klonk het verbaasd, ‘die kort geleden is overleden.’ (en verast pfft weg en verast pfft weg zei de echo van Paul in haar).

‘Aha. En waarom belt u mij op?’

‘Ik uh... wilde u graag leren kennen.’ Ze zei niet dat ze zo worstelde met haar schuldgevoel en dat het haar nu als enige uitweg voorkwam om die Regine in levende lijve te ontmoeten, op wie ze zo jaloers was geweest. Ze zei wat de ambtenaar op het crematorium haar had bijgebracht. ‘Ik denk dat het goed is voor het verwerkingsproces iemand te ontmoeten die iets verder van Paul afstaat maar toch ook in het verhaal hoort.’

Meneer Olsen dacht een moment na, en zei toen ‘Je bent welkom hoor, Cassandra.’

‘Mijn naam is Sandra.’

Ze arriveerde nog diezelfde middag en babbelde over haar relatie met Paul, en over Vincent toen haar dat gevraagd werd. Helena opperde dat het een goed idee was dat ze in contact zouden blijven en vroeg hoe het met Vincent ging.

‘Hij is totaal verslagen. Sinds de crematie is hij alleen maar zijn huis uitgeweest om met mij over Paul te praten.’

‘We willen hem hier graag uitnodigen.’

‘Ik denk dat hij tijd nodig heeft.’

Helena, die dacht aan haar lang vervlogen verliefdheid en hoe die alle obstakels uit de weg ruimde om dan tegen dat ene obstakel de dood te pletter te vliegen, schudde haar hoofd.

‘Natuurlijk, dat begrijpen we.’

Sandra vroeg os ze Regine kon zien en werd door de oude buurvrouw naar de andere kamer geleid.

‘Maak haar maar niet wakker.’

Sandra knikte en bekeek het rustig ademende lichaam, en het vredige gezichtje warover af en toe krampachtige rimpels

trokken. Ze werd overmeesterd door gedachten. Dit meisje was de puurheid die ze in Paul altijd zo had bewonderd. De natuurlijke onbezonneheid die deze wezens hadden, die aan al hun bewegingen kleefde was altijd zo weldadig geweest. En ze konden niet anders: ze kenden geen voorbehoud, geen 'ja maar' om zich over te bezinnen. Hoe paradijselijk bestonden die twee, zou het niet de noodzaak van de geschiedenis zijn dat juist zij moesten verdwijnen, dat zij vroeger moesten sterven? En dat zij en Vincent samen gruwelijk oud moesten worden, gekweld door wat ze hier hadden nagelaten, en voor eeuwig op elkaar aangewezen, meegesleurd door de onontkoombare logica van het apocalypsje? Of zou juist Regine moeten overleven? Wat was ze? Een rivale? Die haar eerst Paul en nu Vincent zou afpakken? Wat beeld ik me in, dat schepsel weet van niets. O, ik walg van mijn eigen gedachten; ik walg van mezelf. Ik kan de dingen alleen maar erger maken. Ze draaide zich om en keek in het glimlachende gezicht van meneer Olsen.

‘Ze is erg in de war, denk ik’ zei deze.

‘Ja’ knikte Sandra, gerust omdat hij haar niet kon zien blozen.

‘Wanneer zal Vincent terugkomen?’

‘Ik weet het niet, Paul was zijn beste vriend...’

‘Kunt u hem vertellen hoe het met Regine gaat, ik bedoel als hij daaraan toe is?’

‘Natuurlijk, dat zal ik doen.’

Ze dacht aan de puurheid van Paul en Regine, en aan het gehannes van hen, achterdochtige, acterende mensen.

‘We zijn zo machteloos tegenover hun eeuwigheid’ zei ze onwillekeurig. Meneer Olsen knikte.

‘Ja, de eeuwigheid is nog te onheilspellend in onze cultuur.’

Ze zwegen. Sandra probeerde zich de eeuwigheid voor te stellen als roze blaadjes die door haar geest heen dwarrelden; als een grote zwarte tunnel die als maar in de rondte ging; als zilverkleurige vliegjes die onvermoeibaar razendsnel met hun vleugeltjes sloegen maar niet uit het vliegendglas konden ontsnappen; al een boom die niet ophield zich te vertakken en door alle denkbare lagen heenprikte, als een perpetuum mobile

dat in een reusachtig vacuüm stond. Ze probeerde het, maar kon er niets onheilspellends in ontdekken. Misschien kwam het doordat meneer Olsen blind was.

Er klonk gekreun uit de andere kamer en ze zagen dat Regine in haar woelen de lakens van het bed had geduwd.

‘Wacht, ik ga wel’ zei Sandra, en ze liep naar Regine met de copressen die ze al had zien liggen. Ze dekte haar weer toe en veegde het zweet van haar voorhoofd.

‘Het is goed’ fluisterde ze.

‘Vincent?’ klonk Regine's ijlende stem.

‘Vincent zal gauw komen. Hij zal gauw komen.’

Ze sliep weer in, en Sandra streek met haar hand over haar door elkaar gewoelde haar. De eeuwigheid is mooi, dacht Sandra. Haar aanwezigheid bij het bed van Regine werd steeds vanzelfsprekender, ze voelde zich zo vredig ze was haar moeder en zichzelf in één en ze verpleegde, verpleegde...

Sandra is voor Regine gaan zorgen. Want Regine is eeuwigheid, Regine is een deel van Paul. In de eeuwigheid is schuld verdraaglijk, omdat ze niet kan worden ingelost. Ook

dat is logica.

58.

En Vincent? Hij heeft zijn baantjes opgegeven, en wijdt zich aan contemplatie terwijl hij zich in leven houdt met het geld uit de nalatenschap van Paul. Ze hadden een brief bij zijn persoonlijke notities gevonden waarop stond dat zijn geld verdeeld zou worden tussen Sandra en Vincent. Ze hadden nog de vervelende belevenis met de notaris die het recht dat ze aan het briefje ontleenden (of de plicht) moest verdedigen tegenover de ouders van Paul, wat extra complicaties met zich meebracht omdat het briefje in nogal grove bewoordingen was opgesteld. ‘Als ik de pijp uit ben gaat de poen naar Sandra de afgod van mijn geilheid en naar Vincent de afgod van mijn andere geilheid. Was getekend, Paul. P.S. hier valt niet meer aan te tornen.’

Vincent dacht iedere dag aan Regine. Natuurlijk wilde hij niets liever dan bij haar zijn. Als je op elkaar verliefd bent wil je bij elkaar zijn. Wat hield hem dan tegen? We kunnen niet in zijn geest kijken (nog steeds niet) maar misschien is het dit: toen hij door Regine werd vastgehouden en het verdriet om

zijn ouders hem in de keel stakte voelde hij zich zo vredig; in haar aanwezigheid leek alle narigheid van het bestaan zich op te lossen. Misschien was hij bang dat hij zich te licht van de schuld om Paul's dood zou afmaken, bang dat hij zich voortijdig verzoende met zijn schuld. Deze angst hield hem in zijn greep. Zou hij de puurheid van Regine alleen weer kunnen bereiken door het verraden van Paul, door het opgeven van zijn eigen puurheid?

Puur - verontreinigd. Vincent pijnigt zich met abstracties, zijn geest zorgt ervoor dat er geen uitweg voor hem is. Dus hij wil niet?

Meneer Olsen is stekeblind.

‘Vincent, ik bel om je uit te nodigen voor vanavond.’

‘Maar ik weet niet of ik wel zo kan verschijnen, misschien is dat teveel voor haar...’

‘Dit keer kom je er niet zo gemakkelijk vanaf’ zei meneer Olsen ongewoonlijk streng. ‘Ze is erg opgeknapt en heel sterk. Je komt hier om half acht.’

‘Ja’ prevelde Vincent, ‘half acht.’

De oude Helena had de tafel voorbereid en ze wachtten de komst van Vincent in spanning af. Sandra was er ook. Ze was blijven komen terwijl Regine opknapte en de twee jonge vrouwen hadden een warme vriendschap voor elkaar opgevat. Toen Vincent binnenkwam sloot Regine haar ogen.

‘Welkom terug’ zei meneer Olsen. ‘Je zal wel honger hebben.’

